

PERSFOCUS

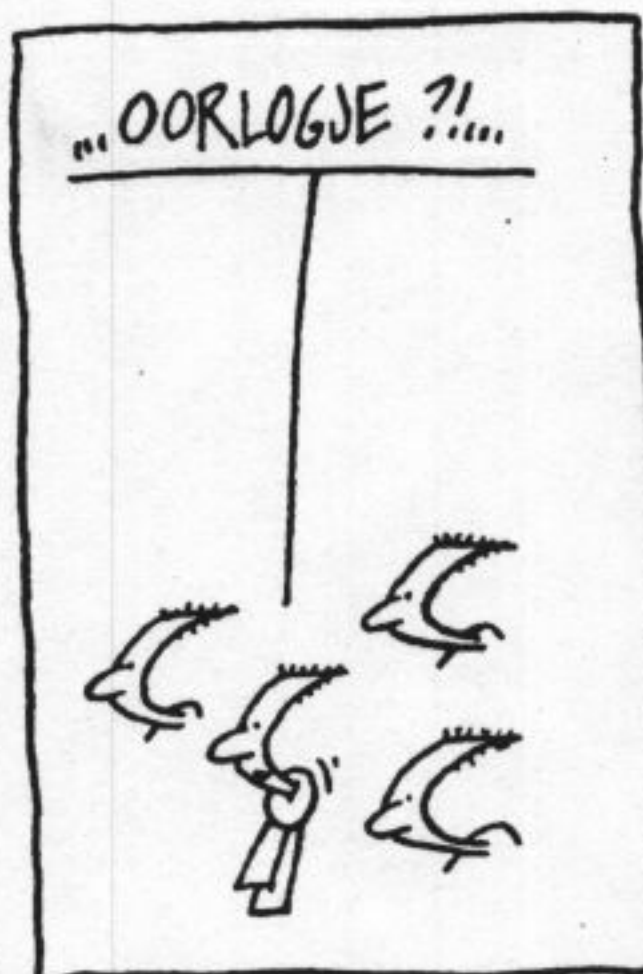
TIENDE JAARGANG NUMMER 2 - FEBRUARI 1994

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

LORENZO

...KLEUTERS!... RUSTIG!...
...GEEN OORLOGJE
SPELEN!...

...WE SPELEN
FILMNETPORNOOTJE,
JUF...

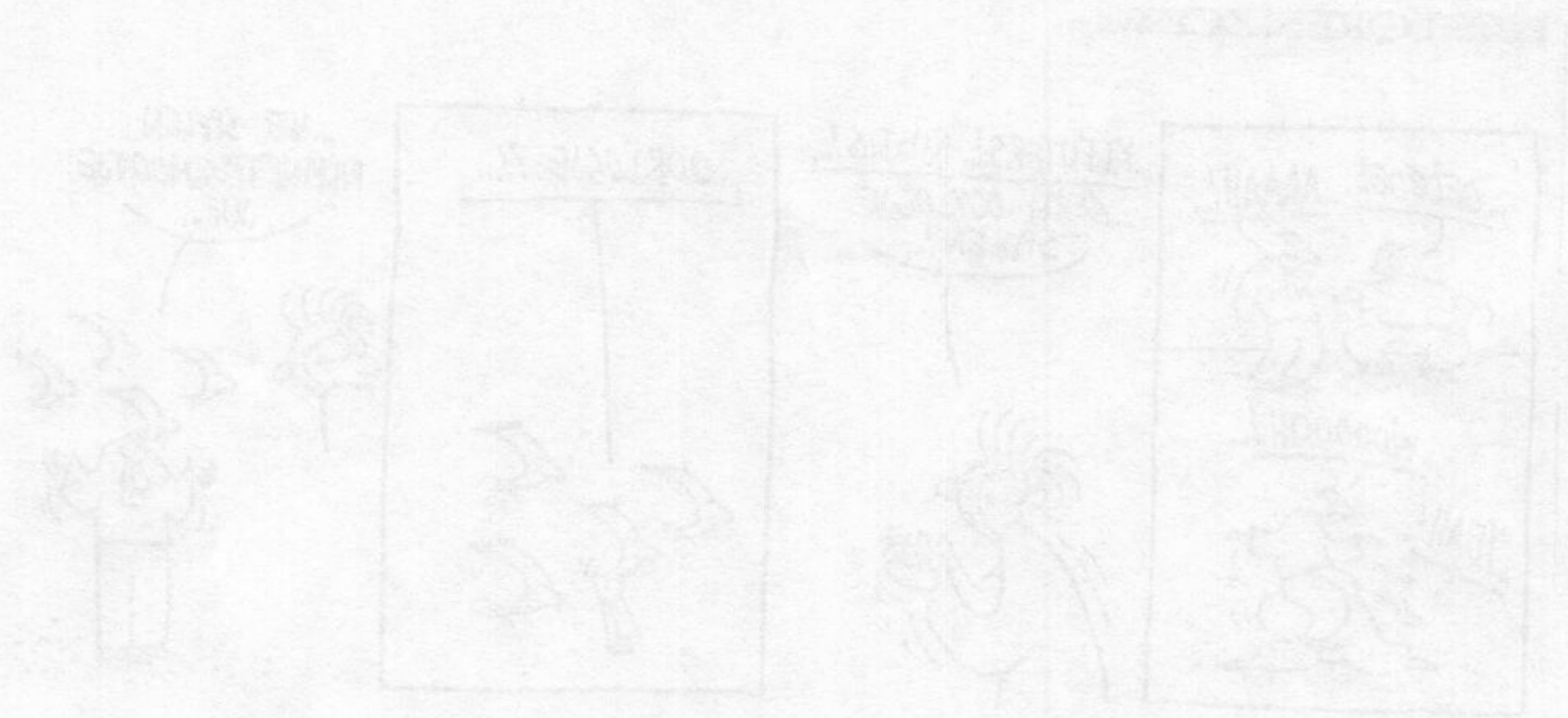
IN DIT NUMMER:

Megapedofiel Michael J.	pag. 2
Pedofilie in België; moet kunnen...	pag. 6
Pedofilie volgens Het Parool	pag. 11
Jongens en seks	pag. 15
Jongens en misbruik	pag. 16
'Tories' in verlegenheid	pag. 17
'Age of consent' nóg niet gelijk	pag. 20
Jong en homo in Nederland	pag. 23
Gelijk behandelde homo's	pag. 24
'Oude Tongen': Oude Pekela revisited	pag. 28
Wie vertelt Jolanda's echte verhaal?	pag. 30
Ontucht van de maand	pag. 37
Juramonster/Rostov Ripper/Achtergrond	pag. 39
De schone kunsten	pag. 40

PERSEPHOCUS

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

DEPARTMENT OF ENTOMOLOGY
ANN ARBOR, MICHIGAN

IN THE

ANNALS OF THE ENTOMOLOGICAL SOCIETY OF AMERICA

VOLUME 45, NUMBER 1, FEBRUARY 1954

PERSEPHOCUS, A NEW GENUS OF THE SUBGENUS PERSEPHOCUS

OF THE FAMILY PERSEPHOCIDAE

BY
J. W. REEVE

PERSFOCUS, TIENDE JAARGANG, NUMMER 2, FEBRUARI 1994

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Brabants Dagblad	BD
Gooi en Eemlander	G+E
Brabants Dagblad	BD
Primeur	Prim
Groene Amsterdammer	GA
Weekend	
XL	
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Bravo	
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
Humo	
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Aanklager VS wil na Jackson nieuwe wet

LOS ANGELES, 4 FEBR. Openbare aanklager Gil Garcetti in Los Angeles heeft gisteren aangedrongen op wetgeving die het mogelijk maakt slachtoffers van seksueel misbruik als getuige in een strafzaak te horen als ze in een civiel proces van de dader schadevergoeding hebben getist. Als dat niet kan is er sprake van klassejustitie, vindt Garcetti. Algemeen wordt aangenomen dat hij doelt op de schikking die Michael Jackson heeft getroffen met een 14-jarige jongen. Volgens zijn advocaat mag de jongen zelf beslissen of hij aan een strafzaak wil meewerken. Volgende week wordt een wetsvoorstel met die strekking ingediend bij het Senaat van Californië.

Zaak Michael Jackson gaat nog door

De rechtbank van Santa Barbara zal deze week getuigen horen om vast te stellen of er vervolging moet worden ingesteld tegen de van megaster. Jackson zou op aanraden van zijn managers op dat voorstel zijn ingegaan om zijn verdere carrière niet in gevaar te brengen. Van geen van beide partijen bij de overeenkomst is ooit bekend geworden om welk bedrag het precies gaat. De regeling had volgens de openbare aanklager echter geen gevolgen voor de twee strafrechtelijke onderzoeken die nog tegen Michael Jackson lopen.

INSIDE LOS ANGELES

Jackson's Secret Deal with His Accuser
Sources in the Jackson camp say they want to make "this case go away" and confirm that the civil suit against the singer for alleged child abuse may be settled out of court as early as Jan. 25. Under the terms of the agreement, Jackson will maintain his innocence and the boy will agree not to talk. Under California law a juvenile cannot be compelled to testify, so he will be out of the reach of prosecutors. Reports of a \$30 million deal are "preposterous" say sources; some speculate the boy will get \$5 million in cash and a trust fund.

Michael Jackson (35) kann endlich wieder aufatmen - der Alptraum, der sechs lange Monate dauerte, ist vorbei! Der Megastar einigte sich mit Jordan Chandler, dem 14-jährigen Jungen, der ihn des sexuellen Mißbrauchs beschuldigte, auf eine außergerichtliche Beilegung des Falles - für 8,5 Millionen Mark. Wichtig für Michael: ihm wurde bestätigt, "unschuldig" zu sein

Der Junge Jordan Chandler (vorn) war es, der Michael im August '93 beschuldigte, ihn sexuell mißbraucht zu haben

De Dinsdag, der 25. Januar, brachte für Michael Jackson die Erlösung: Larry Feldman, der Anwalt des 14-jährigen Jordan Chandler, und Howard Weitzman, der Anwalt Jacksons, teilten dem Gericht von Santa Monica offiziell mit, daß sich beide Parteien außergerichtlich geeinigt haben; damit sind alle Vorwürfe aus dem Weg. Michael Jackson, der diesen Schicksalstag im Kreis seiner Familie verbrachte, ließ erdären: "Für mich ist ein schrecklicher Alptraum zu Ende. Jetzt habe ich die Chance, zur Ruhe zu kommen und mein Leben in Frieden weiterzuführen."
Mit der Einigung sind sowohl der zivilrechtliche Prozeß (Termin 27. März) als auch der, danach drohende strafrechtliche Prozeß für immer gestoppt, denn Jordan Chandler ließ erklären, daß er nicht gegen Michael Jackson aussagen werde. Bisher hatte die ermittelnde Staatsanwaltschaft "noch" keine

Anklage erhoben, da - wie es offiziell heißt - das Beweismaterial nicht ausreicht. Die zahlreichen Wohnungsdurchsuchungen und auch die Leibesvisitation Jacksons hatten keine Anhaltspunkte für Kindesmißbrauch erbracht.
Noch wichtiger als das Ende des Prozesses ist für Michael Jackson, daß Jordan Chandler nicht nur seine Anschuldigungen der letzten Monate (sexuelle Belästigungen bei "Schlummerparties") zurückzieht, sondern daß er eindeutig erklärt, Michael Jackson sei "unschuldig".
Obwohl keine Details der Einigung bekannt gegeben wurden, gestörten Summen von 50 bis 100 Millionen Dollar durch die Schlagzeilen, die Jacko angeblich an Chandler bezahlt haben soll. Das seriöse US-Nachrichtenmagazin "Time" (siehe Ausriß) vermeldet hingegen fünf Millionen Dollar (ca. 8,5 Millionen Mark) und kommt der Wahrheit vermutlich näher. Ein Teil der Summe wird den Eltern bar bezahlt, ein Teil kommt auf Sperrkon-

ten, um Jordan Chandler später eine Universitäts- und Berufsausbildung zu finanzieren. Der Anwalt Jordan Chandlers zeigte sich zufrieden und sagte: "Jetzt ist auch für meinen Mandanten die Zeit des Heilens gekommen."
Der Vorwurf, die Zahlung einer so hohen Summe könne als "Schweigegehalt" und "Schuldeingeständnis" angesehen werden, wurde von Michael Jacksons Anwälten heftig dementiert. Vielmehr wolle Jackson dem Jungen einen guten Start für die Zukunft ermöglichen und der Welt die Harmlosigkeit seiner Freundschaft zu ihm vor Augen führen. Michaels Schwester Janet Jackson wurde konkreter: "Du kannst so unschuldig sein wie du willst, wenn du Michael Jackson heißt, wirst du nie einen fairen

Prozeß erwarten können. Die Schlamm-schlacht in der Presse wäre noch schlimmer geworden - das hätte Michael nicht überlebt."
Zu der Gefahr, daß jetzt Nachahmer und Trittbrettfahrer auftauchen könnten, die versuchen, mit ähnlichen Anwürfen an Dollarmillionen zu kommen, meinte Michaels Schwester: "Ich glaube nicht, daß man einer solchen Person jetzt noch glauben würde."
Auf seiner "Neverland"-Ranch hatte Michael Jackson in den letzten Wochen ein neues Karussell, eine riesige Schiffsschaukel, die 60 Personen (!) Platz bietet, aufstellen lassen. Jetzt will er wieder viel früher zweimal pro Monat Kinder einladen: "So kann ich die schreckliche Zeit, die hinter mir liegt, am schnellsten vergessen."

3/2 BRAVO 25

Rock

Een trieste witte clown

BA 9-2
Afgelopen week werd bekend dat Michael Jackson een schikking heeft getroffen met de veertienjarige jongen die door hem seksueel zou zijn misbruikt. Jackson zal een dezer dagen een slordige twintig miljoen gulden naar de ouders van de puber gireren. Een astronomisch bedrag, maar nog geen tien procent van Jacksons geschatte vermogen.
In de doofpot zal de zaak voor eerst niet verdwijnen. 'Niemand heeft het stilzwijgen van wie dan ook gekocht', meldde de advocaat van de puber op de dag van de schikking strijdlustig. Mogelijk lokt de hoogte van het bedrag zelfs andere ouders aan om nieuwe intimiteiten uit de doeken te doen. Veel bewijsvoering is er, zo toont dit eerste geval, niet voor nodig.
In plaats van een schuldbekentenis af te leggen heeft Jackson op puur zakelijke gronden eieren voor zijn geld gekozen. Hopende dat nu Pepsi als sponsor is afgehaakt, zijn tweede geldschietter Walt Disney hem zal blijven steunen. Vermoedelijk gireert Mickey Mouse aan Jackson jaarlijks een bedrag dat die twintig miljoen ruim te boven gaat. Disneyland, zeker het Franse filiaal, kan een aansprekende ambassadeur momenteel al te goed gebruiken.
Hoe dan ook, de zaak stinkt aan alle kanten. De ouders van het gepene treerde kind leven gescheiden. De vader - tandarts en in zijn vrije tijd scenarioschrijver te Hollywood - was

nog geen week voor de eerste aantijgingen aan het adres van Jackson bekend werden, veroordeeld tot anderhalve ton alimentatie. Pepsi op zijn beurt merkt dat de status van de rocksterren uit de jaren tachtig aan het eroderen is. Madonna richt zich op een filmcarrière, Springsteen wil eindelijk wel eens af van zijn image als gespierde rocker en Prince is artistiek tijdelijk uitgeput. Ook Jacksons verkoopcijfers daalden. De gretigheid waarmee Pepsi zich na de eerste, zeer prille publicaties over het seksuele misdrijf en aansluitende pillengebruik van Jackson distantieerde, doet vermoeden dat al lang werd gezocht naar een reden om zich van Jackson te ontdoen.
Triest is het in de eerste plaats voor Jacksons zorgvuldig gecultiveerde image. Maar het lag in de lijn der verwachtingen. Toenmalige Volkskrantrecensente Elly de Waard over een optreden van de Jackson Five in 1972: 'Ik geloof zelfs dat hun succes ook voor een groot deel te danken is aan het speelgoedbeest-effect (de aaibaarheidsfactor, om Kousbroek te citeren) dat de dertienjarige benjamin van deze keurig uitgedaste kinderschaar oproept.'
Triest is het in de tweede plaats voor de popmuziek. Michael Jackson was de eerste zwarte popster die het tot dan toe uitgesproken blanke MTV van zijn kwaliteiten wist te overtuigen. De populariteit van Prince en de rap-scene zou zonder Jackson lang niet zo snel tot stand zijn gekomen. MTV kon

ook moeilijk om Jackson heen, omdat hij het medium videoclip bloedsérieus nam. In plaats van vrijblijvende last-minute illustraties groeiden Jacksons videoclips, geregisseerd door mensen als Martin Scorsese en Francis Coppola, uit tot uitmuntend choreograferde mini-speelfilms met kop en staart. Muzikaal stond Jackson met de gierende gitaarsolo in het disconummer Beat It aan de wieg van de cross-over die de popmuziek sindsdien in een muzikale grabbelton heeft veranderd.
Tot slot is de Werdegang van Jackson ook reden onszelf eens op de kruin te krabben. Met zijn vervloeiende identiteiten was 'Mr. Big Nose', zoals hij in zijn puberteit nog spottend werd genoemd, zijn tijd ver vooruit. Jackson slechte door de operatieve ingrepen in zijn uiterlijk de barrière tussen zwart en blank. Zijn lange haren, hoge stem en uitbundige make-up droegen bij aan een androgyne status. Dat werd hem allemaal, zij het morrend, toegestaan. Maar toen hij vijftientwintig jaar nadat hij als kind van tien zijn eerste platencontract tekende alsnog zijn jeugd wilde vervolmaken, kreeg hij al de opgespaarde gal in een keer in zijn zo zorgvuldig wit gewassen gezicht gesmeten.

MARTIN HENDRIKSMA

Jackson maakt zijn come-back op 19 februari

LAS VEGAS (AFP) - Michael Jackson maakt op 19 februari zijn come-back tijdens een show die in Las Vegas voor de televisie wordt opgenomen.
Het is zijn eerste optreden sinds de financiële regeling met een jongen die hem had beschuldigd van ontucht. De zanger/componist neemt deel aan de show Jackson Family Horrors die wordt gegeven in het MGM Grand Hotel in de hoofdstad van het gokspel. Het twee uur durende spektakel wordt op 22 februari uitgezonden door de omroep NBC, zo deelde de familie mee in een verklaring. Jermaine Jackson, broer van Michael en co-producent van de show, zei dat Michael eraan deelneemt en dat Jackie, Janet, Marlon, Randy, Rebbie en Tito alsmede hun ouders Katherine en Joseph, van de partij zijn. LaToya, die gebrouilleerd is met de familie, is niet op de uitnodiging ingegaan. De opbrengst komt ten goede aan de liefdadigheid, waaronder een fonds voor slachtoffers van aardbevingen. "Het is het eerste optreden van onze hele familie in twintig jaar", onderstreepte Jermaine.

'Wij staan achter Michael Jackson'

Teleurstelling bij veel fans van Michael Jackson. Hun idool heeft vorige week besloten tien miljoen gulden te betalen om af te komen van de beschuldiging dat hij een jongen seksueel heeft misbruikt. Veel fans vinden, dat Jackson de kans laat lopen zijn onschuld te bewijzen. Men-

Hij heeft niets verkeerd gedaan, vinden ze. Joan: „Ik begrijp best wel dat sommige mensen denken dat Michael die jongen afkoopt, maar dat moet je zakelijk zien.” Rakesh: „Ik vind het wel een beetje stom van Michael om te betalen. Dat had hij beter niet kunnen doen. Maar ik geloof nog steeds niet dat Michael iets met kinderen heeft gehad!”
 Waarom geloven moeder en zoon in zijn onschuld? „Michael straalt zoveel liefde voor kinderen uit. Dan doe je toch geen rare dingen met ze! Natuurlijk komt hij wel eens vreemd over, maar dat komt door zijn achtergrond. Hij heeft geen makkelijke jeugd gehad.”

Jackson-feest

In huize Symons wordt de hele dag Michael Jackson-muziek gedraaid. De kamer van Rakesh hangt vol posters, foto's en spullen van zijn idool. Rakesh is opgegroeid met Michael, omdat zijn moeder zo'n fanatieke fan is. „Als ik 's morgens opsta, begin ik al. Ik houd samen met Rakesh plakboeken bij. Ik heb

senkinderen sprak met twee gigantische fans van Michael. Moeder Joan Symons (34) en haar elfjarige zoon Rakesh uit 't Zand zijn dag en nacht met Michael bezig. Zeker nu hun idool het de laatste tijd zo moeilijk heeft, denken ze veel aan hem.

veel penvrienden, kijk video's, draai zijn muziek. Zaterdag hadden we een Michael Jackson-feest met een heleboel andere fans. Daar trad Rakesh ook op.”

Haar zoon begon knipsels te sparen toen hij vijf was. Hij ging ook dansen als Michael en keek naar zijn videoclips. Op zijn zesde trad hij op in het programma Fantastico van Robert Long. Sindsdien heeft hij tijdens play-backshows en op fanclubdagen Michael nagedaan.

Trots

Zijn moeder is apetrots op Rakesh. „Ik ben al gek op Michael vanaf dat hij 'Ben' zong en optrad met zijn broers. Ik heb zelfs een speciale kamer ingericht. Daar luister ik naar zijn muziek. Maar niets daarvan haalt het bij een zoon, die ook fan is en hem playbackt!”

Veel 'look alikes' hebben last van de zaak, zij worden niet meer voor een optreden gevraagd. Rakesh heeft daar geen last van. „Niemand

spreekt mij er op aan dat Michael zo in het nieuws is. Ook op school niet. Zelfs mijn meester gelooft niet dat Michael iets verkeerd heeft gedaan.”

Actie

Eind vorig jaar hebben Rakesh en zijn moeder meegedaan aan de Michael Jackson-manifestatie in Amsterdam. „Vier uur lang hebben we met koude voeten staan schreeuwen voor Michael.” Nu zijn ze actief met geld inzamelen om grote advertenties in kranten te kunnen zetten. Joan breid Jackson-truien, mutsen en handschoenen, maakt bovendien sleutelhangers, speldjes, kerstballen en poppen, allemaal over Michael.

Rakesh vindt het prachtig, doet er net zo hard aan mee. In de zomer gaan ze met dertig fans op 'Michael Jackson-vakantie', georganiseerd door Joan. „Dan doen we allerlei leuke dingen die met Michael te maken hebben. Een puzzeltocht, een spel. En we draaien natuurlijk zijn muziek.”

Michael Jackson treedt spontaan op voor rechter

DENVER (DPA) — Een rechter in Denver heeft de Amerikaanse popster Michael Jackson tot de orde moeten roepen, toen deze de rechtszaal als podium voor een optreden benutte. De zanger droeg iets te enthousiast zijn lied Billie Jean voor tijdens een proces wegens plagiaat, waarbij hij als getuige optrad.

Het proces was aangespannen door de componiste Crystal Cartier, die stelt dat Jackson de hit Dangerous van haar heeft gestolen en daarom 40 miljoen dollar eist. Jackson legde in het getuigenbankje uit hoe popsongs ontstaan. „Het is als een geschenk van God.”

Als voorbeeld gaf Jackson een voordracht van 'Billie Jean', waarbij hij geheel opging in zijn lied. Terwijl de zanger het ritme aangaf, stampden de mensen in de afgeladen zaal met hun voeten in de maat. Slechts met moeite kon de rechter Jackson overhalen zijn spontane concert te onderbreken.

□ Rakesh en zijn moeder Joan: allebei helemaal gek van Michael Jackson.

Foto John Qu...

Op aanraden van zijn moeder

MICHAEL JACKSON

eist één miljard gulden van zijn zuster LaToya

TEL 8/2

MICHAEL JACKSON eist een miljard gulden van zijn zuster LATOYA die maar doorgaat hem in het openbaar te beschuldigen van kinder-sex.

JACKSON is nu overgegaan tot rechtsmaatregelen jegens zijn praatgrage zuster. Hij wil haar met zijn hoge financiële eis voor altijd het zwijgen opleggen. Jackson kwam tot deze opmerkelijke stap nu LaToya een nieuwe, opzienbarende beschuldiging geuit heeft.

Jackson zou volgens haar dertig jongens seksueel hebben misbruikt. De superster zou zelfs voor hun psychiatrische behandeling betalen, die zij na hun ervaringen met hem nodig hadden.

In een opmerkelijke tegenzet heeft Jackson nu zijn advocaten gezegd keihard terug te

slaan. Hij wil zijn zuster ook niet sparen en wil details laten uitlekken over haar grootste privé-geheimen. Zo zou zij veelvuldig plastische chirurgie hebben ondergaan. Bovendien zou zij een relatie hebben gehad met de broer van Diana Ross.

Jackson is op aanraden van zijn moeder KATHERINE overgegaan tot deze actie. Het is ook onderdeel van een zorgvuldig geplande campagne om zijn image weer op te vijzelen.

Oorlog

De oorlog tussen JACKSON EN LATOYA begon nadat LaToya een persconferentie hield in Israël, waar ze vertelde dat ze geloofde dat haar broer schuldig was aan het seksueel misbruik van de 14-jarige Jordan Chandler. „Ik kan niet langer een stille getuige zijn van Michaels misdaden”, zei ze.

LATOYA bleef ook tijdens andere tv-uitzendingen en interviews haar broer beschuldigen. Ze wilde zelfs een paar weken geleden naar Nederland komen om ook hier een dergelijk verhaal te vertellen. Daar moest dan wel voor betaald worden. Het lag aan de aard van het bedrag hoe ver zij zou gaan met haar onthullingen...

LaToya heeft nu echter weer in een interview onthuld

dat Jackson ook nog een relatie had met een niet bij naam genoemde Engelse jongen.

Katherine Jackson zegt dat LaToya er alleen maar op uit is geld te verdienen. „Ze profiteert van zijn ellende”, zegt ze.

„Het is walgelijk, maar zij en haar man Jack Gordon verdienen een fortuin met deze leugens.”

Insiders zeggen dat de druppel die de emmer deed overlopen voor Jackson een telefoontje was van zijn moeder, dat LaToya nu van plan is te onthullen dat 30 jongens, die door Michael misbruikt zijn, nu onder medische behandeling zijn. Ze zouden emotionele littekens hebben overgehouden van hun vriendschap met de popster.

Volgens LaToya zou Jackson zelfs hun ziekenhuisopname betalen. Dit zou bij een geheime afspraak horen, die hij met de ouders van de jongens heeft gemaakt. Ze zegt: „Somige van de jongens zullen nooit meer normaal worden. Het is hartverscheurend te zien hoe deze levens geruïneerd zijn door de perversiteiten van mijn broer.”

Schokkend zijn ook de onthullingen van LaToya dat Michael tussen zijn achtste en zijn dertiende jaar seksueel misbruikt is door een familielid. Ze beweert dat Michael daardoor een angst kreeg voor het leven en zo geworden is als hij is.

■ Volgens kringen in het Jackson-kamp wil Michael Jackson nu een aanklacht indienen tegen zijn zuster LaToya (inzet).

FOTO: AP

Volgens kringen in het Jackson-kamp wil de ster nu een aanklacht indienen tegen zijn zuster. Hij is ook van plan enige onthullingen te doen over zijn zuster. Daarbij zal hij niet schromen te vertellen dat LaToya haar borsten vergrout heeft en zich driemaal aan haar neus heeft laten opereren om deze te verfraaien. Ook onderging zij plastische chirurgie aan haar dijen, heupen en billen. „Ze heeft meer plastische chirurgie gehad dan ik”, aldus Jackson.

Relatie

Ook werd bekend gemaakt dat LaToya niet zo onschuldig is als zij altijd beweert. Als jonge tiener had zij al een relatie met de broer van Diana Ross, Chico. „Ze vertelt altijd dat zij nog maagd is, dat zij zo beschadigd is door wat haar vader haar heeft aangedaan en dat zij nooit meer in staat was sex te hebben met een man. Michael”, aldus een insider, „zal bewijzen dat zij liegt.”

Diana Ross' broer Chico heeft gezegd dat hij keer op keer met LaToya geslapen heeft toen zij nog een tiener was. „LaToya is geen maagd meer. Dat ken ik persoonlijk getuigen”, zei hij.

Michael zal ook vertellen dat hij al vijf jaar geen contact meer heeft met LaToya. Michael bande zijn zuster, aldus verhalen, uit zijn leven nadat zij in 1988 naakt voor Playboy poseerde. „Michael was niet boos omdat ze poseerde voor Playboy”, aldus iemand uit Jacksons staf. „Hij was woedend omdat ze maar bleef vertellen dat haar broer het er mee eens was dat zij dit gedaan had.”

LaToya, aldus een vriend, is nu geschrokken van Jacksons plannen haar te vervolgen. „Ze is doodsbang.”

„Maar LaToya blijft geloven dat alles wat zij over Michael vertelt waar is. Ze probeert er financieel uit te halen wat er nog in zit, ze weet ook dat het binnenkort snel voorbij zal zijn.”

HET BEDROG VAN DE MICHAEL JACKSONS TOUR

TEL 22/2

MICHAEL JACKSON heeft dit weekend in Las Vegas zijn fans danig teleurgesteld tijdens de grote familie-reünie van de familie Jackson, die zijn grote come-back zou moeten betekenen.

MICHAEL werd uitgejoeld door het publiek toen hij weigerde tijdens dit grote familie-concert zelf te zingen! Razend was men op de popster.

Een vertwijfelde Elizabeth Taylor probeerde het publiek te kalmeren. „Dit is niet aardig”, zei ze. Het publiek joelde door. „Dat is een lelijk geluid”, zei Liz voor zij het toneel afliep, toen het geschreeuw doorging.

Mager excuus

Liz had het publiek geprobeerd tot rust te brengen door te zeggen „Michael heeft zich niet voorbereid. Hij heeft geen muziek bij zich.” Maar dit mager excuus hielp niets.

„De show was een rommeltje”, zei Robert Trash, die

duizend gulden betaald had voor zijn kaartje. Andere plaatsen kostten wel tweeduizend gulden. „Het was meer een opeenvolging van oude video's van Jackson en zijn familie die vertoond werden.”

Het enige dat Jackson deed, was het uitreiken van enige onderscheidingen aan MOTTOWN-oprichter BERRY GORDY en aan ELIZABETH TAYLOR. Verder zong hij even mee in het koor met zijn familie, maar meer dan twintig woorden zong hij niet.

De vijftienduizend fans waren kwaad. Ze voelden zich bedrogen. Amerika's meest besproken familie sinds het kinderseksschandaal kwam al negentig minuten te laat in het MGM Grand Hotel in Las Vegas.

De show begon met de verto-

ning van Michael's video Leave me alone. Daarna stelden een aantal beroemdheden de leden van de Jackson-familie voor aan het publiek. Het leek eerst heel aardig en leuk, maar achter de schermen waren er spanningen. Janet Jackson weigerde een versie te brengen van Thriller, waar drie maanden voorbereiding aan vooraf waren gegaan.

En zuster LATOYA, die haar broer openlijk beschuldigd heeft van kinderseks, weigerde op te treden.

„Ze wilden me eerst een papier laten tekenen waarin ik beloofde niets meer over Michael te zeggen”, aldus LaToya die in een naburig hotel interviews gaf voor f 20.000 per stuk.

scheidingen uitdelen. Elizabeth Taylor kreeg er een voor haar inzet voor aids. Tijdens de overhandiging begon het publiek aan te schreeuwen. Liz kreeg tranen in de ogen. Ze zag er vermoeid uit, ook al vanwege haar heupproblemen, waarvoor zij binnenkort geopereerd moet worden.

Fans zeiden: „Dit is geen optreden. Het lijkt of je naar een lange video kijkt. Ik had beter thuis kunnen blijven om ze te bekijken.” Achter de coulissen riep een bewaker wanhopig: „Wil iemand misschien een van die Jacksonlui in elkaar slaan? Ik word gek van ze.”

Joe Jackson, de vader van Michael grijnsde: „We zijn een grote gelukkige familie.” Maar velen in Las Vegas waren het daar niet mee eens. De poging van de familie Jackson om met deze reünie sympathie te kweken voor Michael had het tegendeel bereikt.

RENTREE BINNENKORT IN LAS VEGAS

Kenners schrijven Jackson nog niet af

JTE 10/2

(Van onze rtv-redactie)
HILVERSUM - Is er nog een carrière weggelegd voor Michael Jackson, nu hij een dreigende rechtszaak heeft afgekocht met een miljoenenbedrag? Het Amerikaanse showbiz-vakblad Variety vroeg enkele insiders uit de muziekwereld om hun mening. Zo lang er aan Jackson geld valt te verdienen zit het met zijn carrière wel goed, zo lijkt de conclusie.

Michael Jackson hoeft zich zo goed als zeker niet voor de rechter te verantwoorden voor de beschuldiging van misbruik van minderjarige jongens. De zanger heeft een bedrag van vele miljoenen dollars overgemaakt aan een 14-jarige jongen, die in ruil daarvoor afzag van een civiele procedure. De regeling heeft echter geen gevolgen voor eventuele strafrechtelijke onderzoeken. De

rechtbank in Santa Barbara zou deze week getuigen horen om vast te stellen of er vervolging tegen Jackson moet worden ingesteld.

Echt grote gevolgen lijkt alle heisa rond zijn persoon vooralsnog niet te hebben voor zijn zang-carrière. Dat blijkt uit een rondje dat het showbiz-vakblad Variety maakte langs enkele deskundigen. Veroordeelde moordenaars en dieven vinden hun plek in de muziekindustrie, dus als Michael weer een goedverkopende plaat maakt is er niets aan de hand, zo tekende het blad op uit de mond van een platenbaas. Een advocaat geeft Michael het advies om iets te doen op het gebied van liefdadigheid, enkele verrassingsoptredens te geven en voor de rest te doen alsof er niets aan de hand is. „Eén hit en iedereen is 1993 vergeten.”

Uit de advertentiehoek komt de

verwachting dat Jackson grote deals als met Pepsi verder wel kan vergeten, maar in de muziek kan hij een grote naam blijven. Een manager voegt er aan toe dat er op de lange termijn waarschijnlijk geen vuiltje aan de lucht zal zijn, omdat het korte termijn-geheugen hoogtij viert in de entertainment-branch.

Dat Jackson zelf de draad weer probeert op te pakken blijkt wel uit het feit dat hij op 19 februari in Las Vegas zijn rentree maakt met bijna de hele Jackson-familie. Onder de noemer Jackson Family Honors wordt er vanuit de gok-hoofdstad van de wereld een show gegeven die rechtstreeks op de Amerikaanse televisie te zien zal zijn. Het betreft hier inderdaad een liefdadigheidsconcert, waarvan de opbrengst onder meer ten goede komt aan de slachtoffers van de recente aardbeving in Los Angeles.

Zomaar een vraag, hoor

Humo 2-2

Heeft Michael Jackson in het bed van Nicolae Ceausescu megapedofiele daden gepleegd?

Het Roemeense dagblad *Romania Libera* lijkt wel het produkt van een coitus damnatus tussen *Liberation* en een boulevardblad. De ene helft van deze oppositiekrant bevat uitstekend geschreven commentaren, analyses en journalistieke berichtgeving waarop men kan bouwen, de tweede helft staat bol van sensatiegekleuts in aangepaste populaire stijl. Op de intelligente pagina's, en nog wel op de frontpagina van deze krant van 15 januari j.l., staat in vette letters een kop waar zelfs een blinde niet naast kan lezen: 'Op 18 januari heeft een duiveluitdrijving plaats voor

Het artikel is moordend opgesteld, ik meen vooral om Galeriu aan het kruis te spijkeren, een pope die berucht is om zijn anti-homoseksuele kruisvaart in dit land waar homoseksualiteit overigens nog in het strafwetboek staat en meerdere homoseksuelen met goedkeuring van Jan Publiek achter de tralies hun zonden belijden. En passant wordt er van geprofiteerd om Ion Iliescu en de Michael Jackson-manie in het land te ridiculiseren. Want de beste Roemeense krant heeft zich niet uitsluitend in de vermeende pedofiele neigingen van 'Ion Iliescu's vriend' vastgebeten omwille van

ving van het Noordstation in Boekarest leven. De komst van de meesterzanger van Los Angeles was een gelegenheid voor president Iliescu om zijn tanende populariteit op te krikken: hij zorgde ervoor in het kindertehuis Michael Jackson onder het oog van de televisiecamera's aan zijn boezem te drukken, en hij nodigde de complete diplomatieke zending in Boekarest uit om het concert bij te wonen. Tijdens zijn verblijf in Roemenië werd Jackson logies aangeboden in het voormalige buitenverblijf van Nicolae Ceausescu, een veertig-

met Iliescu, tijdens het concert en terwijl hij spelevarde op het meer van Snagov in Ceausescu's roeiboot, werd aan zijn zij voortdurend het aan het Noordstation geronseld 12-jarige jongetje Cristian gesignaleerd. Meteen al na het vertrek van Michael roddelde de Roemeense hoofdstad over door hem gepleegde 'onnoembare feiten' - lang voor in Amerika de bom barstte dus. De geruchten werden verspreid door mensen als Vasile Lipan uit Tirgu Neamt, die als rekrut het domein had bewaakt.

Nadat *Romania Libera* het nieuws op zijn voorpagina had gegooid, gingen horden journalisten in het milieu van de zwerfkinderen op zoek naar Cristian en zijn pooier. De zwerfjongetjes bevestigden de vreemde uitstapjes van hun maatje, dat als verdoofd en onbegrijpelijke praat uitslaand van zijn nachtelijke trips bij hen terugkeerde - en dan spoorloos verdween.

Cristian is tot op heden spoorloos. De militia opende eind 1993 al een onderzoek, maar half januari verdween *Dossier 218/1993*, tot grote verbazing van de politieofficiëren. *Romania Libera* pookte meteen: de hogere machten in Roemenië hebben zoals in betere tijden hun 'jongensmet-blaauwe-ogen' erop uit gestuurd om een dossier te laten verdwijnen dat Ion Iliescu zou kunnen besmeuren.

En de duiveluitdrijving van 18 januari? Daar heeft de duivel zelf een stokje voor gestoken: pope Galeriu was op die dag door een zware griep geveld, zodat de zuivering is uitgesteld.

Julien Weverbergh.

DOCUMENT: Michael Jackson in het land van de Calypso TV2, vrijdag 11 feb., 20.40 u.

EXORCIZARE / Cărtirea duhovnicească a locurilor și persoanelor afișe de...
Dosarul nr. 218/1993 a fost înmormântat
Megapedofil în România, afacerea lui M.J. cu minorul Cristian ia un nou curs!

alle personen en plaatsen die in contact zijn geweest met de megapedofiel. 'Ene Anastasiostichting steunt met enthousiasme deze uitdrijving, die geleid zal worden door pope Galeriu en plaats zal grijpen onder de eeuwenoude kastanjelaars van de speelplaats van het kinderopvangcentrum Heilige Katherina in het hartje van Boekarest. De krant nodigt haar lezers uit de zuivering bij te wonen, en meent dat president Ion Iliescu zeker op het appel niet mag ontbreken. Heeft hij op dié plaats niet persoonlijk de hand van de satan, alias Michael Jackson, geschud?

het smeuge verhaal, maar vooral om de gehate neo-communist Iliescu te jennen. Want waarom werd Michael Jackson in dit geboorteland van Dracula politiek plots zo hot? In het voorjaar 1993 gaf de megaster in Boekarest een megabenefietconcert ten voordele van de Roemeense weeskinderen en de dertigduizend zwerfjies, waarvan er vele als ratten in de riolen in de omge-

tal kilometer buiten de hoofdstad, temidden van de bossen aan het prachtige meer van Snagov. Sinds Ceausescu's hellevaart is de omheining van het domein intact gebleven. De hermetisch afgesloten villa bleek, ondanks de wolken muggen en horden kakkerlakken die het eertijds pompeuze verblijf van de dictator nu in bezit hebben genomen, een ideale verblijfplaats voor de door de pers geplaagde megaster. En een gedroomd liefdesplekje. Tijdens Jackson wandeling in Boekarest, tijdens zijn ontmoeting

Wacko Jacko komt met *PRIM* nieuw imago *15-2* en dito plaat

De moeder van Gary Williams van *Take That* is de wanhoop nabij. Haar huis wordt al maanden belegerd door tientallen *Take That*-fans die hopen op een toevallige ontmoeting met Gary. De moeder van de *Take That*'er heeft een groot bord voor de deur staan waarop de fans worden gewaarschuwd dat Gary verhuisd is. Dat heeft echter nog niet veel geholpen...
 *** Roger Daltrey geeft eind februari twee concerten in de Newyorkse Carnegie Hall. De ex-zanger van *The Who* zal twee avonden zijn oude *Who*-maatje Pete Townshend eren. Ook Eddie Vedder, *The Chieftains* en Linda Perry van *4 Non Blondes* zijn op de *Townshend-tribute* van de partij. De twee concerten zijn al uitverkocht. In twee uur gingen alle kaartjes van de hand...
 *** Volgens de Britse krant *Daily Express* heeft Michael Jackson plannen om met een nieuw imago en dito album opnieuw de wereld te veroveren. De advocaat van Wacko Jacko verklaarde in *Times Magazine* dat Michael binnenkort de studio in duikt. Verder heeft de zanger een nieuw publiciteitsagentschap ingehuurd om het offensief in te zetten...
 *** Ondertussen lijkt het erop dat het Jackson-schandaal Michael nog een tijdje zal achtervolgen. De oom van Jordy Chandler, de jongen die door Michael seksueel misbruikt zou zijn, heeft namelijk verklaard een boek te willen schrijven over de relatie van Michael met zijn neefje. De oom is niet gebonden aan de (financiële) schikking tussen Jordy en Michael. Hij kan dus ongestoord aan de slag...

Tom Lanoye

Laat ik eens iets onverstandig doen. Ervan uitgaan dat Michael Jackson heeft gevoeld met *kleine mannen* en hem desondanks verdedigen. Op de stomst mogelijke manier. Mijn schouders ophalen en zeggen: 'So what?... Ik heb óók al tongen gedraaid met twaalfjarigen, ik heb veertienjarigen tal van knuffels verkocht en minstens twee vijftienjarigen tot een orgasme gebracht. Als beloning deden ze hetzelfde met mij.'

Het enige verschil tussen Jackson en mij is dat ik toentertijd zelf twaalf, veertien en vijftien was. En dat mijn slachtoffers, voor zover ik niet hun slachtoffer was, mij allang vergeten zijn, zoals ik er tientallen anderen ook vergeten ben. (Als je ook nog moest bijhouden met wie je in je jeugd ging rotzooien, kwam je helemaal handen te kort...)

Pedofielen zeggen dat hun voorliefde mee bepaald is door heimwee naar Zuiverheid en Onschuld, die ze alleen maar terugvinden bij het kind. Veroordelaars van pedofilie beroepen zich op precies dezelfde kinderlijke Zuiverheid en Onschuld, die door het geringste pedofiele contact onherstelbaar zouden worden beschadigd... Ik heb moeite met beide stellingen. Ik geloof niet in Zuiverheid en Onschuld. Niet bij kinderen, niet bij tortelduiven, niet bij nonnen. Omdat ik ook niet geloof in de tegenhangers, Schuld en Onzuiverheid. Het zijn allemaal hedendaagse varianten van de erfzonde. Mooie parabel, hoor, die van de zondeval. Maar het blijft literatuur. Zo Adam en Eva al hebben bestaan, waren ze goed en slecht tegelijk. Zoals u en ik en iedereen. Et pour les enfants la même chose.

Of vindt u dat kinderen alleen maar lief en aardig zijn? Ze kunnen prima vriendschap voorwen-

Van kleuterleuters en knarrenscharrels

den, dat is waar, maar zodra je je omdraait steken ze hun vinger in het oog van hun zusje. Ze liegen als de neten, trekken spinnen één voor één de poten uit en duwen de poes van het balkon. In groep durven ze het aan desnoods een vroeger vriendje te pesten en te slaan, en medelijden met wie ze niet kennen is helemaal uit den boze. Ze zetten hun principes opzij voor een paar basketbalschoenen van het juiste merk en ze laten zich in hun opinies niet bepaald leiden door de Rechten van de Mens. Het lijken wel volwassenen.

In de beeldvorming van onze samenleving worden de nijldige trekjes van het kind verdoezeld, de lieflijke uitvergroet. Waarom toch? Omdat kinderen moderne ikonen zijn. Ze moeten de maatschappij de illusie verschaffen dat er een kans bestaat op verlossing voor datgene waarmee dezelfde maatschappij in de knoel en in de knoop ligt - misbruik, verraad, lafheid, en niet in het minst de lust van de kinderen zijn de vedetten in een Geloof-Hoop-En-Verdringing Show: het geloof dat er zoiets móet bestaan als absolute zuiverheid, de vaste hoop dat kinderen er de dragers van zijn, en het verdringen van de gedachte dat kinderen net zo min als hun ouders een dergelijke artificiële properheid zullen kunnen bewaren. Behalve een diepreligieus, is dat ook een banaal fenomeen. Het is het verhaal van de vader die zijn zoon dwingt de topvoetballer te zijn die hij zelf nooit is geworden. En hoe slechter de vader kon sjotten, hoe meer hij verwacht van zijn zoon.

Echte ikonen hingen overal, in de kerk thuis, op het werk, en wie erop kraste beging een vorm van heiligschennis. De moderne ikoon. Het Kind, zie je ook overal. Om te beginnen op de TV, dus dat is overal, en zelfs te allen tijde. Valt er iets te verkopen? Moeten we van iets overtuigd worden? Van pizza tot yoghurt, van gezinswaggen tot Sun Parks-vakantie, ja van

Vredeseiland tot verdraagzaamheid: het Kind moet opdraven om ons te charmeren met zijn archetypische glimlach vol onnozele goedheid, zingend en dansend van reinheid... Het is een wonder dat er nog pedofielen rondlopen. Ik word er spuugmisselijk van. Je reinste misbruik vind ik het.

Die hele maatschappij van ons is pedofiel, in de letterlijke betekenis van het woord: zij houdt van kinderen. Blindelings, kritiekloos, als van een onbereikbare liefde. Er schuilt een onmiskenbaar erotische component in die affectie. Daarom wordt de kindermisbruik zo gehaat. Door zijn daden onthult hij het reële bestaan van die component en pakt hij in één moeite door de geliefde af. Zijn strelingen mogen nog zo teder bedoeld zijn, in de ogen van gelovigen krassen zij het Heiligenprentje.

Maar dat doen die Heiligen ook zelf, indien zij zich niet houden aan de gedragscode voor engelen. Bijvoorbeeld door het hebben van een eigen mening en willetje. Dat hoort niet thuis in de traditie van de geliefde. Sois belle en tais toi, of je vliegt in de hoek! Niets van wat kinderen doen of wensen wordt au sérieux genomen. Als ze verliefd zijn, is het een kalverliefde (lees: geen echte liefde). En als ze met elkaar dookertje spelen, wordt erom gegriefd (lees: het is geen echte sex). Hoeveel kinderen waren uitgenodigd bij Jan van Rompaey om hun visie op pedofilie te geven? Terwijl het toch voor 50% over hen gaat... Natuurlijk, stel dat je een kind bent dat geen been ziet in pedofilie (dat kan toch kunnen?), dan zou je nogal gek moeten zijn om dat bij Jan van Rompaey aan de grote klok te hangen. En wat je ook zegt, het wordt toch van de tafel geveegd. Trouwens, dat programma ging niet eens over pedofi-

lie. Het ging over porno, verkrachting en mishandeling; alsof je een thema-uitzending zou maken over het ouderschap en alleen maar incestslachtoffers en bont en blauw geslagen borelingen uitnodigt... Ach, was ik maar opnieuw veertien, en zat ik maar in de studio die avond! Ik zou, alleen om de uitdrukking op de koppen van de heksenjagers te zien, opspringen en uitroepen: 'Luister eens hier! Voor 350 miljoen wil ik Michael Jackson gerust eens pijpen hoor, en desnoods de hele BRT erbij. Op Edwin Ysebaert na, want er zijn grenzen vaneigens.'

Helaas lost heel mijn bovenstaande amateursociologische mumbo-jumbo de mogelijke problemen met pedofilie niet op. Het zal je maar overkomen, als ouder, dat je minderjarige nazaat komt aankakken met een meerderjarige minnaar. Je mag er om te beginnen al blij om zijn dat hij/zij ermee komt aankakken, ik bedoel: dat het niet in het geheim gebeurt. Hoe moet je het aanpakken? Een rollenpatroon is niet voorhanden. Ik ben natuurlijk een beetje een buitenstaander, aangezien ik (bij mijn weten toch) geen

kinderen heb. Maar wat Herman De Coninck vorige week suggereerde leek me wel zinnig. Geen politie zolang je niet zeker bent van misbruik, voor de rest veel praten, de zaak wat in het snotje houden... De ideale schoonvader uithangen, tiens.

Maar moet alles dan zomaar kunnen? vroeg De Coninck zich af. Tja, er zijn grenzen vaneigens. Ik kan me honderdeneen handelingen voorstellen waaraan een volwassene en een halfwas zich kunnen overgeven, tot beider tevredenheid, van kussen tot samen naar de dierentuin gaan. Maar penetratie van de jongere door de oudere? Dat kan niet anders dan pijn doen, tenzij Michael Jackson zich ook daar plastisch zou hebben laten chirurgeren.

Dat brengt ons opnieuw bij Jacko. Als ik al niet een fan van hem was, dan werd ik het nu. Niet vanwege de beschuldigingen. Maar vanwege de tragiek. Jackson is bij voorbaat weerloos, proces of geen proces, en of de beschuldigingen nu kloppen of niet... Zeker de Amerikaanse maatschappij zal Jackson voortaan alleen nog zien als een verhitte, op lege consumptiesex beluste hypocriet die alleen in geld gelooft; een mooi staaltje van projectie, overigens. Maar hebt u al één artikel of persbericht gelezen waarin zelfs maar de mogelijkheid wordt geopperd dat Jackson ook van die Michael Jordan hield? En dat, wie weet, die liefde wederzijds was? Ik zeg niet dat dat zo is, maar de mogelijkheid moet op zijn minst worden opengelaten.

Want als ze waar is, tekent zich een heel ander plaatje af. Geen ikoon, maar een middeleeuwse gravure. Twee koningskinderen, reeds onherroepelijk van elkaar gescheiden door de tijd en hun lichaam. Bovendien wordt de één gedwongen de ander te verraden, en die ander wordt kansloos verhangen... Wat zijn het voor fans, die hun idool op hun beurt verraden, door hem zelfs die mogelijkheid niet te gunnen?

Zoals ook nog altijd de mogelijkheid openblijft dat er helemaal niets is gebeurd. Maar ik weet niet in welk van de gevallen de tragiek het grootst is. Voor allebei de koningskinderen.

Tom Lanoye

Nr 2788 10 februari 1994

Allen verlegt aandacht weer naar zijn films

VK 10-2

Manhattan Murder Mystery van Woody Allen. Met Woody Allen, Diane Keaton, Alan Alda en Anjelica Huston. In Calypso I Amsterdam, Babylon I Den Haag, Calypso I Rotterdam, Springhaver Utrecht en Movies Groningen.

De naam Woody Allen verscheen de afgelopen twee jaar meer in roddelen achterklaprubrieken dan op filmpagina's. De problemen met vriendin Mia Farrow maakten de onverklikkelijke huishoudelijke twisten van het bekende filmpaar in Manhattan tot een Oude Pekela-affaire waarvan vooral het ranzige deel van de wereldpers wel pap lustte.

Toen Allen besloot om, tussen de juridische gevechten door, een oud scenario in film om te zetten, kreeg die drieëntwintigste productie in

zijn omvangrijke oeuvre prompt overmatig veel aandacht. In tal van beschouwingen werd nadrukkelijk verwezen naar Allens privé-omstandigheden, en de handige producenten zorgden er wel voor dat deze pikante bijzaak publicitair extra werd uitgebuit. De rijen aan de kassa werden zodoende alleen maar langer.

Bij de Nederlandse première van Manhattan Murder Mystery is de belangstelling van de roddelpers alweer verschoven naar ander 'gepiel' in de jet-set, zodat de film kan worden bekeken naar wat hij van zichzelf is: een vrolijke misdaadkomedie, waarvan formeel het meest opvallende is dat hij 108 minuten duurt, terwijl Allen meestal zelfs de gemiddelde 90 minuten net niet haalt.

"Tirannieke vader mishandelt Macaulay"

TEL 15-2

JASON JAMES RICHTER

Macaulay Culkin, de ster uit "Home Alone" is lichamelijk en emotioneel mishandeld door zijn vader. Dit beweert de voormalige oppas Rebecca Burr. Zij zegt dat de 12-jarige acteur zo werd geterriseerd door zijn vader Kit dat zij de kinderbescherming heeft ingelicht om

een einde te maken aan deze ellende. Ze woonde 10 maanden bij de Culkins in New York. Kit, Macaulay's manager, heeft 6 kinderen in de leeftijd van drie tot 17 jaar.

Rebecca: "Kit Culkin was een tiran die zijn kinderen regelmatig sloeg. Ze waren

doodsbang voor hem. Ze leefden in angst voor zijn geweldadige woede-uitbarstingen. Hij sloeg hen zonder reden."

Een vriend die namens de familie spreekt, zegt: "Dit is belachelijk en gelogen. Wij willen geen commentaar geven op deze beschuldiging."

door Henk van der Meyden

Jongetje met orka

Een jongen van twaalf die dikke vrienden wordt met een orka, dat moet haast wel zo'n mierzoet Amerikaans wanprodukt zijn. Maar dat is met Free Willy niet het geval. Er zitten genoeg scherpe kantjes aan het verhaal en het is zo kundig in beeld gebracht dat de film voor vrijwel iedereen te pruimen is. De hoofdrol wordt ook niet gespeeld door zo'n typisch schattig knulletje. Jason James Richter,

die de hoofdrol van Jesse speelt ziet er wel schattig uit, maar hij laat onder zijn blonde lokken ook een mogelijkheid tot normale tienerproblemen doorschemeren.

De film heet Free Willy, dus er gebeurt nog meer dan alleen het opvoeren van de show. De grootste verrassing van de film komt aan het eind. Onder de

eindcredits wordt Will You Be There door Michael Jackson gezongen. En wie weet er nu beter dan hij, wie de grootste vriend van een twaalfjarig knulletje is?

PIET VAN DE MERWE

Pedofilie: 'Alles moet kunnen! Maar niet met mijn kind'

Begin jaren tachtig, toen zo ongeveer het laatste taboe gesneuveld was, schreef Herman de Coninck een baanbrekend Humo-artikel over pedofilie: 'Alles moet kunnen! Maar niet met mijn kind'. 'Als ik het nu herlees', schrijft hij, 'was dat het eerste stuk waar in ik begon te twijfelen aan de alles-moet-kunnen-tendens.' Omdat er volgens specialisten zo goed als niets is veranderd in de benadering van de problematiek, drukken wij het bewuste artikel hierbij opnieuw af, en vult Herman De Coninck het aan met zijn visie op pedofilie nu.

Laten we even de vooroordelen op een rijtje zetten. Ten eerste is pedofilie vies, ten tweede is het een soort van machtsongelijke verhouding, tussen een volwassen ne en een kind: een erotisch en richtingsverkeer; ten derde is het schadelijk voor het kind, ten vierde is het bepalend voor de richting die zijn latere seksualiteit zal uitgaan.

Vooroordeel nr. 1

Het gaat 'm natuurlijk vooral om die seksualiteit: als pedofiel te benaming was voor een vlinderverzamelaar, zou het een rustiger onderwerp zijn. (Ik dacht ook altijd dat cunnilingus een stadje in Schotland was.)

Zo merkt Peter van Eeten (in 'Sex met kinderen') op dat het wel frappant is hoeveel ingezonden brieven wijlen Willem Duys in '71 bijvielen toen hij zich op de televisie tegenover de ouders van een vierjarig verkracht meisje liet ontvallen dat hij, als het één van zijn kinderen geweest was, de ander graag eigenhandig had doodgeslagen.

Natuurlijk was er hier sprake van een misdrijf dat bestraft moest worden, het kind liep zelfs vrij ernstig lichamelijk letsel op. Maar daar staat tegenover, zegt Van Eeten, dat er in ons land elk jaar duizenden kinderen mishandeld worden, meestal door hun ouders. Deskundigen van de kinderbescherming wijzen daar voortdurend op, maar de publieke opinie blijft er lauw en onverschillig over.

Dus komt de verontwaardiging van Duys en zijn sympathisanten 'meer voort uit het seksuele element dan uit de mishandeling als dusdanig', concludeert van Eeten. Misschien speelt in de ouderlijke verontwaardiging over pedo-

filie ook jaloezie mee, dat zeggen tenminste de pedofielen: elke ouder zou eigenlijk graag in dezelfde intimiteit met zijn kinderen omgaan, en als een derde dat doet, (of eigenlijk een vierde) wijst hij hen op het gebrek aan tederheid in hun eigen omgang.

Maar vooral speelt de voorstelling mee van kinderlijke onschuld versus doortrapte volwassenheid. De term 'kinderlokker' spreekt voor zichzelf: de volwassene lokt de kinderen doen helemaal niks. Dat is:

Vooroordeel nr. 2

Ondanks Freud wordt het bestaan van kinderlijke seksualiteit nog steeds liever geloofd. Er bestaat wel een term voor volwassenen die zich tot kinderen aantrokken voelen, maar niet omgekeerd voor kinderen die volwassenen verleidt. (Nabokov noemde zijn Lolita een 'nimfijn', maar dat woord heeft hij zelf moeten vinden). Terwijl volgens Dr. Bernard ('Pedofilie', uitgeverij Aquarius, Bussum, 1974) toch wel in de helft van de gevallen het initiatief van de kinderen uitgaat.

Een van de vroegere schrijvers over dit onderwerp, psychoanalyticus Wilhelm Stekel, schreef al in 1922: 'Volwassenen zijn niet altijd de verleiders. Het komt voor dat kinderen het initiatief nemen. Het was in de tijd toen ik geneeskunde studeerde dat ik gedurende vele maanden, in de buurt waar ik woonde, een acht à negenjarig meisje tegenkwam dat mij vaak aansprak en mij dan vroeg hoe laat het was. Zij gaf mij een niet mis te verstaan teken, zoals slechts een volwassen deerte of cocotte in staat is te doen. Ik deed alsof ik deze tekens niet begreep, volgde echter met belangstelling het gedrag van het kleine meisje.

de kijk op de wereld. Voor de studie was het minder best, maar dat kan ook persoonlijk zijn.

Jamaar, jamaar!

Is dat dus het enige nadeel dat het wel eens de aandacht van de studies zou afleiden? Stuur ik vanaf vandaag mijn zoon op pad met de boodschap dat, als hij een stuk chocola aangeboden krijgt, hij meteen ook maar een sigaar voor zijn vader erbij vraagt?

Voorlopig niet.

Er wordt namelijk in de geciteerde boekjes iets te snel geargumentteerd, iets te doordrammerig ook, en aan de hand van iets te weinig getuigenissen.

Zo is de ingezonden Sextant-brief over 'Oom Herman' eigenlijk een antwoord op een andere brief in Sextant waarin een vrouw vertelt hoe ze als tienjarige misbruikt werd, en hoe ze daar allesbehalve gunstig op reageerde. 'De verbittering van de briefschrijver kan ik begrijpen', zo begint het antwoord, 'maar natuurlijk kun je nooit generaliseren.'

Dat is echter precies wat in 'Sex met kinderen' wel gebeurt, want waarom wordt anders die eerste brief niet eveneens geciteerd? Verder vind ik het eigenaardig dat Dr. E. Brongersma, de auteur op dit vlak, in zijn hoofdwerk 'Das verremte Geschlecht', de term pedofilie daarin wel zeer strak volgens zijn eigen behoeften afbakent als contact met geslachtsrijpe jongens. Dat geeft een beetje de rare indruk van iemand die wil opkomen tegen discriminatie van de pedofielen, terwijl ie meteen zelf de helft van die pedofielen discrimineert, namelijk degenen die zich tot niet-geslachtsrijpe jongens voelen aange-

trokken of tot meisjes. Voelt ook hij dat impliciet aan als moeilijker verdedigbaar? Ook kwijt Brongersma in 'Sex met kinderen' de afkeuring van pedofilie aan het feit dat het, net als verkrachting, gezien wordt als een 'inbreuk op het eigendomsrecht' van respectievelijk de vader of de man.

Ik heb nooit geloofd dat mijn kinderen mijn eigendom zijn, maar net zoals ik ze van een slechte school weghaal, hou ik ze liever ook weg van bepaalde volwassenen. Omdat ik ze liever printe bijbreng dan snoepjes, mis-schien, en omdat ik vind dat

vriend. Het begon met een kamerad in de straat waar ik woon. Hij was het die begon. Maar met een man vind ik het veel prettiger, omdat alles veel groter is. Belangrijk vind ik ook het gevoel van veiligheid en dat ik beschermd word. Ik zou het niet willen missen. Als mijn ouders het goed zouden opvatten, dan zou ik het wel prettig vinden als ze het wisten.'

Conclusies van Dr. Bernard -- uit voormelde en andere getuigenissen: de seksuele omgang wordt als heel gewoon beschouwd, veel kinderen vinden de grootte van de apparaatuur aantrekkelijk, het gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de oudere persoon is essentieel en -- dat is een weerlegging van...

Conclusies van Dr. Bernard -- uit voormelde en andere getuigenissen: de seksuele omgang wordt als heel gewoon beschouwd, veel kinderen vinden de grootte van de apparaatuur aantrekkelijk, het gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de oudere persoon is essentieel en -- dat is een weerlegging van...

Vooroordeel nr. 4

De jonge partners huwen later normaal. Tenminste: het percentage van de jonge jongens of meisjes dat homofiel blijft, ligt niet hoger dan het percentage van homofielen op de hele bevolking. Pedofilie leidt de seksualiteit van het kind dus niet 'in verkeerde banen'. Integendeel, zo getuigt een op dat moment 25-jarige man in 'Sex met kinderen':

'Voor het latere huwelijksleven was dit alles een bijzonder goede inleiding en men krijgt een gezon-

biote bovenlijf te werken... Toen ik m'n armen achte m'n hoofd vouwde omdat ik thuis in de spiegel had ontdekt dat m'n borsten dan groter leken, en oom Herman zei dat ik nu ook wel gauw haar in m'n oksels zou krijgen, flapte ik er heel trots uit dat ik van anderen al wat had. Dat wilde ik niet geloven en toen ik volhield daagde hij me natuurlijk uit om het te bewijzen.' Enzoverder.

En in 'Sex met kinderen' wordt een ingezonden brief uit Sextant geciteerd van een vrouw die terugkijkt op een ervaring van toen ze twaalf was, met 'oom Herman', geen echte oom, maar wel een stoerige, zoenerige huisvriend. 'Op een keer ontdekte ik dat hij op z'n gemak bij m'n bloes naar binnen stond te gluren toen ik voorover gebukt stond om aarden beien te plukken. En dat is een ontdekking voor een sprit op die leeftijd. Ik herinner me nog goed maar net deed of ik niets merkte, en dat ik opeens zin kreeg om m'n bloesje uit te doen om oom Herman nog beter te laten zien dat ik al een echt meisje aan het worden was. Eerst durfde ik niet, maar later op de middag, toen we allebei aan het schoffelen waren, zei ik dat ik stikte van de hitte (het was ook warm) en ik heb heel moedig m'n bloes uitgetrokken om net als oom Herman heel sportief in m'n

is dat...

Vooroordeel nr. 3

-- Schadelijk voor het kind? De Sextant-briefschrijver besluit haar brief met de conclusie: 'Het komt er helemaal op aan wie de pedofilie bedrijft en hoe. Als hij echt van kinderen houdt (en dat pleegt toch samen te gaan) zal hij het kind in kwestie ook begrijpen en aanvoelen, en dus weten wat wel en wat niet kan. In mijn geval Herman beslist wel aangevoeld, want hij was voor z'n eigen plezier-goeier om voor z'n eigen plezier-tje iets onherstelbaar te vernielen.'

Een ander getuigenis uit het boekje van Dr. Bernard, is van een twaalfjarige jongen, die zegt: 'Over het algemeen vind ik het heel gewoon. Je maakt als je zo'n verhouding hebt ook nog eens een uitstapje. Het seksuele vind ik ook heel prettig met mijn oudere

Pedofiele

► zijn ook veel gewone lustmoordenaars bij, die zondermeer gelijkgeschakeld worden met pedofielen. En sadisten. Maar dat is helemaal het tegenovergestelde van wat wij zijn: wij hebben juist graag dat een kind zich kan uitleven en blij is. Pedofielen doen kinderen geen pijn, dat bestaat niet.*

HUMO Prof. Brongersma, zelf pedofiel, zegt: een kind is de mens op z'n mooist. Vindt u dat ook?

B. • Ja, van tien tot dertien jaar is het 't mooist. De echte puberteit al niet meer. Ik hoor bv. ook graag de Wiener Sängerknaben, of ander jongetjes die zingen. Heintje als hij niet zo commercieel was, dat doet me iets, en dat is ook normaal. Al wat verband houdt met kinderen interesseert me, ik heb in speeld goed gedaan, ik zou ook graag in kinderkleding doen. Je hoort wel eens van mannen die opgewonden worden als ze vrouwenkleren zien. Zoiets heb ik ook met kinderkleren: ze winnen me niet echt op, maar het doet me wel iets. Zoals kindertekeningen me iets doen.*

HUMO Alleen van jongens?

B. • Ik heb wel eens een paar keer contact gehad met meisjes ook, maar dan met het uitzicht van een jongen. Dan stoort het me verder niet. Het gebeurt ook wel eens dat ik contact heb met een jongen, en dat zijn zusje erbij komt en eveneens contact zoekt, en dan zelf over intieme dingen begint: de dingen die ze thuis niet durft te vertellen. Mensen denken te vaak dat kinderen geen seksueel beleven hebben, maar dat hebben ze wel. Ouderen mogen aan seks doen, waarom een kind dan niet?

* Toen ik in de gevangenis zat heb ik ooit geschreven: 'Het enige wat ik ooit misdaan heb, is dat ik niet volwassen ben'. Ik vind volwassenen agressief, alles is op prestatie gericht. Kinderen zijn veel liever. Ik ga altijd van het principe uit: we gaan iets doen wat jij graag doet, niet wat ik graag wil. Ik weet niet of dat ook onder volwassenen altijd zo gaat.*

Herman De Coninck

Wit van ei (1994)

Rare jaren waren dat, de jaren zeventig. Eind 1970 getuigde Will Ferdynand dat hij homoseksueel was, in een programma van Bruno Walschap, die er vergeten bij zijn zus op aangedrongen had dat ook zij zou getuigen. Nee, de ouwe was daar niet rijp voor. Het programma werd aan elkaar gezaaid door Steven de Batselier. De maanden en zelfs jaren daarop was De Batselier zoveel als een soort huwelijksbureau voor homo's geworden: er bestonden nog geen homobars. De Batselier werd gebombardéerd met brieven van leden - die hij voortvarend koppelde aan dito's. Dat liep nogal eens heel verkeerd af met die overhaaste nieuwe relatie, maar terwijl de nieuwe homo constateerde dat hij toch bisexueel was dan hij dacht, was zijn huwelijk wel kapot en was hij zijn kinderen kwijt. Die progressiviteit heeft toen nogal wat privé-rampen veroorzaakt.

Ook Will Ferdynand zelf verzocht me twee jaar later om een interview, want zijn biecht had hem tot een baarlijke homoseksueel gemaakt, en zijn veel jongere vriend kon dat niet aan: als hij zich met Ferdynand vertoonde betekende dat ook voor hem een publieke homoseksualiteit. Ook Ferdynand's privé-leven werd een ramp. Zelfs zijn openbaar leven: de *Gazet van Antwerpen* weigerde sinds het programma van Bruno Walschap nog te adverteren voor zijn optredens. De chef van de advertentie-afdeling was zelf een homo - die het niet geweten wou hebben, dat zijn de hardnekkigste. Will Ferdynand gebruikte dat interview hoofdzakelijk om te huilen. Het is nog maar goed twintig jaar geleden, en al onvoorstelbaar.

Alles moe(s)t kunnen

Maar het decennium ging onverstoorde verder in zijn gevecht tegen de taboes. Pedofilie was het volgende. Simon Carmiggelt pleitte in een ironisch stukje voor de erkenning van necrofilie. Bestialiteit was een kwestie van nog een paar jaar.

Als ik nu het stuk herlees dat ik in 1980 over pedofilie schreef, is

Voor die honderd frank werd overeengekomen dat ze elkaars piepelmochten aanschouwen. Uit het pedofiele exemplaar kwam vervolg, is 'een soort wit van ei'.

Het gebeurde op het moment dat er een straatkat was overreden en nogal wat buren en kinderen hadden zich daarrondom verzameld, onder andere ook mijn bovenbuurvrouw. Op een bepaald moment zei ze tegen mijn zoon: 'Kom je mee naar boven?' 'Ja, zo dadelijk.' En in die twee minuten daartussen had de pedofiel zijn slag geslagen.

Dat deed me nadenken over de zogezegde ongevaarlijkheid van pedofielen. De ideale pedofiel in de ideale maatschappij is een melancholische kinderstreler, die van begrijpende ouders de toelating krijgt om dat te doen: dat doet hij maar, wij kunnen het niet zo goed. Je kunt erbij in de lach schieten, maar dat was toen inderdaad de tendens van de politieke wetenschappelijke literatuur.

Deze literatuur van eind jaren zeventig heeft het over pedofilie, zoals Courthys-Mahler over de liefde. Die Dr. Brongersma, van de stichting, die heeft toch maar ge-doctoreerd op zijn eigen puurtele geligheid. Een pedofiel kan uit zijn op zulke verheven seks, in de praktijk wacht hem gevangenisstraf zodra hij betrapt wordt. Hij moet zijn contacten stelen. In de praktijk is pedofilie een vorm van diefstal. En gaat de pedofiel zich ook zo gedragen. Hij slaapt langs de huizen. Hij betaalt voor blikssemsnelle garages. Het zal wel de schuld van de maatschappij zijn, maar die is nu eenmaal zo. En die maakt dat de pedofiel veel vaker de stiekeme dief van kleinejongensseks is, dan de geïdealiseerde opleider in streelkunde.

Wat het vooral met mijn zoon betreft: daar passeert een hoog opgegeilde pedofiel. Hij heeft gezien dat mijn zoon hier woont, en ziet. De noot om zijn wit van ei kwijt te raken is desondanks zo groot dat hij al die gevaren trotseert. Ik denk dat de gemiddelde pedofiel gevaarlijker is dan de gemiddelde pedofiel denkt. Als de noot het hoogst is, is geweld nabij. In elk geval is het voor kinderen niet de beste introductie tot seks. Voor: mijn zoon was het een goede introductie tot geld.

Het gevecht met de engel

Deze meningen zijn wellicht beïnvloed door het feit dat ook mijn vader niet helemaal recht in de heteroseksuele leer was. Hij had zijn pedofiele neigingen, maar ik ben blij dat hij gestorven is voor 1970, voor hij van Steven de Batselier had kunnen horen dat hij beter zijn gezin in de steek had gelaten.

Alhoewel: ik denk niet dat hij dat ooit gedaan had.

Mijn vader was een archaische bi, die vocht tegen zijn neigingen, en die vocht voor ons, voor zijn gezin, tegen zichzelf. Dat gevecht mochten alle pedofielen maar leven, vind ik. Hij verloor een enkele keer, maar mij heeft hij gewonnen. Mijn vader was vroem. Als hij ter communie geweest was, kon hij zitten huilen. Om zijn zwakte, denk ik, en omdat God hem vergeving schonk. Als hij op de radio de Wiener Sängerknaben hoorde, huilde hij net zo goed. Om een paradijselijke kinderzuiverheid, die hij had geschonden? Of die hij nooit had gekend? (Op zijn vijftiende was hij wees.) Hij leefde vanuit deze verliezende nederigheid. Die ik herken. Ik hoop dat ik ongelovig, maar wel vrome poetzie schrijf. Die de groothed van het bestaan huldigt, en haar eigen kleinheid. (Dat prevelen van mijn vader, dat wil ik, zeer ongelovig, nog wel eens leren.)

Mijn moeder daarentegen was de vrouw met wie hij dat alles, zichzelf, toch moet gehad hebben. Maar toen ik destijds mijn stuk over pedofilie geschreven had, een voorzichtige beoordeling van haar man, zei ze alleen: 'Jongen, waar ben je nu weer mee bezig. Komt dat weer uit Holland?'

Mijn vader was zichzelf. Dat was niet gemakkelijk. Het meeste daarvan wou hij niet zijn. Mijn moeder was niet eens zichzelf. Dat was evenmin gemakkelijk. In de jaren zeventig was ik een eind in de twintig. Dat was wel gemakkelijk.

(hdc)

SCHERMEN over pedofilie
TV1, dinsdag 1 febr., 20.35 u.

TELEFACTS over pedofilie
VTM, maandag 7 febr., 21.50 u.

Ik weet zeker dat positieve pedofiele relaties mogelijk zijn en veronderstel dat ze meer voorkomen dan men denkt. Ik baseer mijn mening op enkele pedofielen in mijn kennissenkring, waarvan ik al vele relaties heb kunnen volgen. Enkele van de vroegere partners zijn nu volwassen en hebben geen spijt over hun vroegere relatie. Bovendien schijnt de vriendschap de relatie te overleven.

Een kind heeft toch ook recht op seksualiteit als het daar aan toe is. Of de kinderen nu onderling hun seksualiteit ontdekken of samen met een volwassene, mits dit gebeurt op het niveau van het kind blijft dit toch hetzelfde.

Pedofielen houden echt te veel van kinderen om ze pijn te doen of dingen te doen waar ze nog niet rijp voor zouden zijn. Als de maatschappij toleranter zou worden tegenover pedofielen, zouden veel minder pedofielen hun emoties opkroppen. Jammer genoeg leiden opgekropte emoties bij sommigen tot oncontroleerbare uitbarstingen met minder prettige gevolgen.

Tot slot zou ik Van Rompaey willen vragen zich grondiger voor te bereiden alvorens gevoelige onderwerpen aan te snijden en tenminste voor gepaste praatgasten te zorgen, en deskundige meningen die evenwichtig verdeeld zijn.

Naam en adres bekend

Pedofilie (2)

Tijdens het programma heb ik verschillende malen getracht telefonisch contact te hebben met 'Schermen', maar dat is me helaas niet gelukt. Het is jammer dat men niemand aan het woord heeft gelaten die een positieve ervaring met een pedofiel heeft gehad. Vanaf mijn 13,5 jaar heb ik een relatie van anderhalf jaar gehad die ik bewust heb gezocht en waar ik de dag van vandaag (nu 22 jaar) nog steeds geen enkel probleem mee heb. Op 15-jarige leeftijd ben ik een relatie aangegaan met een man die nu nog steeds mijn partner is. Ik ben er zeker van dat ik niet de enige persoon ben die een pedofiele ervaring heeft gehad die me verder in het leven niet zal schaden. Ik heb er nog steeds geen spijt van.

Als deze brief goed is...

Vervolg van bladzijde 46

blicatie gelieve mijn naam en adres er dan niet bij te vermelden. Zoniet gelieve hem dan door te sturen naar de vereniging voor slachtoffers van pedofielen.

Naam en adres bekend.

Pedofilie (3)

Verwonderlijk hoe pedofilie steeds weer uitsluitend geassocieerd wordt met mannen.

Ikzelf was, als knaapje, het (ge-)willige slachtoffer van een oudere, gehuwde vrouw. Ik werd door haar verwend, geknuffeld, gestreeld, gekust en gemasturbeerd. Ik had al een naakte vrouw gezien toen de meeste van mijn vriendjes nog dachten dat ze door de ooidoer werden gebracht. Ik ben hierdoor niet gefrustreerd, wel intelligent. Levenslang zal ik deze dame dankbaar blijven.

Niemand is intelligent genoeg om pedofilie a priori goed of af te keuren, maar daar gaat mijn schrijven niet over. Waarom worden pedofiele neigingen van vrouwen steeds weer ontkend of doodgewezen? Misschien iets te maken met de onaantastbare mythe van de moederfiguur?

Naam en adres bekend.

Pedofilie (4)

Ik ben nu reeds drie jaar geïnterneerd in de gevangenis, ik moet doorgaan voor pedofiel (ben ik ook). Er is nooit één klacht geweest van een jongen of ouder omdat er volgens hen nooit iets abnormaals is geweest. Ze houden mij hier omdat ik niet wil meewerken (de komedie niet wil meespelen!). Ik heb reeds verschillende keren om een gesprek met de psychiater gevraagd, maar dat is niet nodig, hij ziet wel wanneer je genezen bent.

Met wat geluk kan je om de zes maanden voor de Commissie komen (duurt één à twee minuten).

SO HUMO

Steeds hetzelfde besluit: Toestand niet gewijzigd, behoud'. Ik heb hen ooit gezegd dat indien ik nu pedofiel ben, ik dat binnen tien jaar nog ben. De advocaat die eraan te pas komt mag mij niets vertellen over het dossier, dat ik zelf niet mag inkijken...

De zogezegde 'slachtoffers' hebben mij nog lang brieven en kaartjes geschreven, zelfs een pakje komen afgeven bij mijn eerste Nieuwjaar hier, en ze vroegen zelf om op bezoek te komen.

Kan er soms bij gelegenheid geen artikel in Humo komen over de internering en de wantoestanden hier? Verschillende mannen zitten hier al meer dan twintig jaar opgesloten.

Naam en adres bekend.

Pedofilie (5)

Toen ik via het Roze Aktiefront vernam dat de redactie van 'Schermen' op zoek was naar ex-partners van pedofielen, nam ik contact op. Omdat ik niet op het scherm wou komen stelde ik voor dat als zij niemand vonden die als kind positieve ervaringen had met pedofilie, ze mij de avond van de uitzending konden telefoneren. Spijtig genoeg kon ik de uitzending niet rechtstreeks volgen.

Bij het bekijken van de video-opname was ik echter helemaal ontdaan. Blijkbaar veroorzaken pedofielen alleen maar kommer en kwel. Nog meer onthutst was ik toen de heer Van den Bergh (van 'Martijn') tegen het einde aan vroeg waarom Bert niet aan het woord mocht komen. Jan Van Rompaey meende dat er niet genoeg tijd meer was en bovendien was Bert alleen maar meegebracht omdat hij positief stond tegenover de relatie. Een vriendje met negatieve ervaringen zou de heer Van den Bergh niet hebben meegebracht, orakelde Jan Van Rompaey. Toen brak mijn klomp. Nadat er een klein uur niets dan negatiefs gezegd was over pedosexualiteit meer... Ik wist meteen ook waarom de telefoon die avond niet gerinkelde had.

Als elfjarige knaap reeds had ik koesterende, beschermende, seksuele contacten met oudere mannen. Zij gaven mij genegenheid, geborgenheid en begrip en gingen met veel respect met mij om. Ik vond dat fijn... Gelukkig

leefijd ben ik aangewezen op liefdevolle sexualiteit met dames tussen 45 en 55, en aangezien mij dit jammer genoeg niets zegt, behelp ik mij met erotiek, een zich in de geest afspelende hogere vorm van sexualiteit, en een zelfbevredigende af en toe. Daar valt best mee te leven. Het is met pedofilie een beetje idem.

Om het kort te houden: als ogenschijnlijk volkomen normale man, getrouwd en vader, heb ik mij sexueel altijd aangetrokken gevoeld tot (mooie) jongens tussen dertien en zestien jaar. Op elfjarige leeftijd was ik mij daar reeds van bewust, ik was toen verliefd op een jongen uit mijn klas die een jaar ouder was dan ik en die ik mooi vond als een prins. Met homoseksualiteit had het niets te maken, alles daarentegen met esthetische categorieën die mijn klassieke opvoeding mij heeft bijgebracht. Van de vijfde eeuw voor Christus tot de zeventiende eeuw is de androgyne knaap (de zelf niet begrepende begerde) het ideaalbeeld geweest van de apollinische zilvererotiek die zich afzette tegen het op voortplanting gericht seksuele genot. Men leze daarover het schitterende essay 'Het seksuele masker' van de Italiaanse kunsthistorica Camille Paglia. Men moet niet komen beweren dat de seksuele belangstelling voor jongens van deze leeftijd niet tot onze cultuur behoort: zij is er een centraal thema van. De opkomst van de burgerlijke moraal en het protestantistische pietisme hebben in de tweede helft van de achttiende eeuw aan deze belangstelling een einde gesteld. Bij Monteverdi en Shakespeare zijn jongens nog van erotische uitstraling bol staande en terecht door mannen begeerde wezens, bij Hieronymus Van Alphen mag Jantje alleen nog pruimen plukken als hij braaf is.

Ik vind dat mijn belangstelling niets met pedofilie te maken heeft, maar waarschijnlijk vindt de maatschappij waarin ik leef dat wel. En dus ben ik het met Herman De Coninck volkomen eens: aangezien men als enkeling toch niet tegen de verenigde krachten op kan, is zelfbescherming de boodschap, plus de wetenschap dat de mooiste sex diegene is die men niet kan hebben. Van de huidige hetze lig ik niet wakker, al erger ik mij er soms wel aan. Het is namelijk zo dat men heden ten dage niet als dief of als moordenaar wordt bekeken

zolang men niet op diefstal of op moord is betrapt, maar dat men daarentegen wel een schof wordt gevonden zodra men van enige erotische interesse voor jongeren wordt verdacht, en dat feiten of het ontbreken daarvan in dit verband geheel irrelevant zijn.

Naam en adres bekend.

GVA 23-2-94
Pedofilieproces VTM-Telefacts uitgesteld tot 13 september

Het proces over de fameuze pedofilie-uitzending van het VTM-programma Telefacts op 12 maart 1991 werd dinsdag door het Brusselse Hof van Beroep uitgesteld tot 13 september. Daniël Buyle was ernstig ziek en het Hof wil dat de drie beklagden lijfelijk aanwezig zijn. Eerder werd de zaak uitgesteld omdat Leo Neels ziek was. Martin Coenen is altijd gezond.

Free-lance journalist Martin Coenen en toenmalig Telefacts-eindredacteur Daniël Buyle werden op 25 juni 1993 tot zes maanden met uitstel veroordeeld omdat ze de minderjarige slachtoffers van een pedofiel duidelijk herkenbaar in beeld hadden gebracht. Ze moesten de slachtoffers ook nog 110.000 fr. schade betalen. Ex-NTM-directeur-generaal Leo Neels, die op het moment van de feiten ook plaatsvervangend hoofdredacteur was, werd vrijgesproken.

Buyle ging in beroep omdat dit voor hem "klassejustitie" was: het hoofd gaat vrijuit, terwijl de ondergeschikte verantwoordelijk wordt. Als een hoofdredacteur niet meer de uiteindelijke verantwoordelijke voor het uitgezonden produkt draagt, wat is dan nog zijn nut, zo heette het. Met het vonnis van 25 juni week rechter Paul-Félix Vermimmen inderdaad fundamenteel af van de heersende rechtspraak. Het parket volgde het beroep van Buyle omdat het evenmin akkoord ging met de vrijspraak van Neels. Procureur Jan Stepe had in eerste aanleg 1 jaar onvoorwaardelijk gevraagd tegen alle drie de beklagden. Buyle is ondertussen persattaché van de Brusselse minister Rufin Gryp, terwijl Neels opnieuw advocaat is.

zolang men niet op diefstal of op moord is betrapt, maar dat men daarentegen wel een schof wordt gevonden zodra men van enige erotische interesse voor jongeren wordt verdacht, en dat feiten of het ontbreken daarvan in dit verband geheel irrelevant zijn.

Naam en adres bekend.

Op het Centraal Station, in de Paardenstraat en in clubs bieden ze voor een grijpstuiver 'hand- en spandiensten' aan: hoerenjongens.

Sinds kort overspoelen steeds jongere jongens uit Tsjechië en Roemenië de Amsterdamse markt. Voor menig Marokkaanse of Nederlandse knaap begint de prostitutiecarrière op een kamertje van een pedoseksueel in Oud-West. Wie geluk heeft overleeft een scene vol drugs, aids en drank en eindigt als lakenwasser.

Hoerenjongens in een gedoogde schemerwereld

Het PAROOL

door ALTAN ERDOGAN en ROB ROMBOUITS

19 februari 1994

EEN DOORDEWEEKSE avond in de Festivalbar. Naast een gokkast maakt een jongen stotende bewegingen met zijn heupen. Hij heeft zijn handen bij zijn kruis. Dan sluit hij zijn broek en doet een stap achteruit. Het schaarse licht valt op het grijnzende gelaat van een man van middelbare leeftijd die in het schemerdonker naast de fruitautomaat blijkt te zitten.

Hij kijkt op naar de jongen en rammelt met een hand vol munten. De knaap krijgt wat geld in zijn hand gestopt. Dat verdwijnt meteen in de gokkast. Terwijl de appels en peren voorbij draaien en de kast bliebt, slaat de man de jongen op zijn billen.

"Het is hier nu veel leuker dan in het weekeinde," weet een vaste klant van de bar aan de Paardenstraat. Door het donkere hol schallen smartlappen. Op de bar staan bierglazen met zoute knabbelstokjes en schalen met krentenbollen.

"Ik ben met hem naar de dierenwinkel geweest. Hij heeft zo'n leuke dag gehad, het schatje," zegt een man in een houtkokershemd aan de bar. Hij heeft een vierkant gezicht, een ringetje glinstert in zijn linkeroor.

Met vertederende in zijn stem: "Ik heb zijn broekje nog gewassen. Was vies geworden. Dat broekje was zo klein dat ik er niet eens met één been in kon. Maar toen hij het aandeed flodderde het nog aan z'n kontje. Maar wat wil je. Hij weegt maar 28 kilo."

De man neemt een slok en vervolgt: "Ik heb natuurlijk niets met hem gehad. Nou ja, we hebben een beetje in bed gelegen. Met zijn koude voetjes tegen mijn buik aan."

Op stoelen langs de kant zitten oudere mannen. Vlakbij de deur zit een grijzende veertiger in een ski-jack innig gearmd met een Roemeense jongen. Met een gelukzalige blik in zijn ogen smoest hij in het oor van de jongen. Knieën wrijven tegen elkaar. Plotseling staat de man op en stapt naar de deur. "Ik ben zo terug."

De jongen haalt zijn schouders op en loopt naar het einde van de bar waar ongeveer twintig Roemeense jongens staan. Hoerenjongens, die voor een paar tientjes 'hand- en spandiensten' verrichten.

De kroegen in de Paardenstraat tussen Amstel en Rembrandtplein vormen het Mekka voor de liefhebber van jonge - vaak minderjarige - jongens. Afhankelijk van de markt kost een 'seksuele handeling' tussen de 25 en 50 gulden.

Voor de goedkopere sex is de hal van het Centraal Station een ontmoetingsplaats. Daar bieden meestal verslaafde en dakloze jongens uit heel Europa hun lichaam aan. Als ze echt hopeloos zijn, zoeken de jongens soms voor een tientje al een donkere hoek van het station op met een klant.

Mannen die liever niet in de Paardenstraat of op het CS gezien willen worden,

vieren hun lusten bot in een aantal clubs in het centrum. Daar kost een uur met een jongen al gauw tweehonderd gulden. De helft is voor de eigenaar, de rest is voor de jongen. De clubs worden sinds anderhalf jaar hoofdzakelijk bevolkt door ongeveer zestig niet-verslaafde Tsjechische jongensprostitués.

De pedo- en homoseksuele klanten zijn moeilijk onder één noemer te vangen. Het varieert van de rijke Amerikaan die ieder weekend als sextoerist naar Amsterdam komt, tot de AOW'er die gulden probeert af te dingen voor een pijpbeurt.

"Of een marktkoopman op de Albert Cuyp die overdag appels verkoopt en 's avonds in de Festivalbar bij de gokautomaat op een avontuurtje wacht. Het is een doorsnee van de bevolking: professoren, vertegenwoordigers en zogenaamd gerespecteerde mannen. Allemaal met dezelfde seksuele voorkeur. Misschien is het wel het meest verborgen seksuele circuit in Amsterdam," zegt een kenner.

De Paardenstraat is vooral het domein van Roemeense hoerenjongens. Zo hangt naast de gokkast in de Festivalbar een bord met - ook in het Roemeens - de mededeling: 'Consumptie verplicht'.

Nicolai is zo'n jongen. Hij is vijftien en werkt sinds Kerstmis 1993 als hoerenjongen in Amsterdam.

"Toen ik acht was, ging mijn vader dood. Mijn vier oudere broers sloegen me. Ik was niet vaak thuis. Mijn oma hielp me toen mijn vader doodging. Ze heeft me in huis genomen en opgevoed. Oma is overleden. Mijn moeder wilde me niet meer in huis hebben. Ik kon nergens heen."

Nicolai vertrok op veertienjarige leeftijd vanuit Pitești - een plaatsje aan de voet van de Transsylvanische Alpen - naar Berlijn. "Met een vriend ben ik via Polen uit Roemenië vertrokken. In Berlijn heb ik één week gewerkt op het station, want ik had geld nodig. Het was de eerste keer. Toen ben ik met de trein naar Nederland gegaan."

"Ik wil hier lang blijven. Ik wil politiek asiel, naar school en gewoon werken. Nu werk ik op het Centraal Station en in bars. Vijf of zes uur per dag, één of twee klanten. Het werk is niet leuk, maar ik heb geen geld. Ik verdien dertig tot veertig gulden per dag."

"In Berlijn heb ik voor het eerst alcohol gedronken en drugs gebruikt. Ik neem nu één keer per dag hasj, één keer per week heroïne en vijf glazen drank per dag. Als ik high ben, weet ik niet meer waar ik ben."

Nicolai heeft één vriend, die ook als prostitué werkt. "Ik sta op, ga tot 's avonds laat naar de bar of het station. In mijn vrije tijd rook ik hasj, ik drink een pilsje. Soms ga ik naar de discotheek."

"Ik heb geen huis, geen eten en geen slaapplek. Ik heb geen doel, ik ben minderjarig en ik wil naar school. Ik probeer te stoppen met roken, drank, drugs en sex. Alléén kan ik het niet."

Streetcornerwork

Nicolai is een bekende bij Streetcornerwork, waar hij wel eens voor een kop soep en een kadetje komt. De organisatie, normaal gesproken vooral gericht op hulp aan randgroepjongeren, doet sinds kort ook onderzoek naar het relatief verborgen probleem van jongensprostitutie.

Zoals Nicolai zijn er tientallen jongens, weet 'veldwerker' G. Thesingh. "Ze komen via Berlijn, Frankfurt en Düsseldorf in Amsterdam terecht. In het Europese circuit gaat het verhaal dat in Amsterdam meer geld valt te verdienen. Die jongens zorgen er zelf voor dat familieleden of kennissen naar het Westen vertrekken om hun geld hier te verdienen."

Hoerenjongens kwamen tot voor enkele jaren vooral uit tehuizen in Duitsland en Engeland. Na het vallen van de Muur werd verwacht dat Oostduitse jongeren de hoofdstad zouden overspoelen. Er kwamen echter vooral Roemenen en Tsjechen af op de magische klank van Amsterdam.

Rechercheur van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie G. van Dam schat het aantal hoerenjongens op honderd. "Ze zijn tussen de 17 en 20 jaar oud. Nederlandse jongens hebben vaak een problematische achtergrond: gescheiden ouders, mishandeling, internaten. De Tsjechen in de clubs zijn daarentegen geen zielige jongens die hier onder dwang naartoe worden gehaald. Om de paar maanden gaan ze terug met geld en spullen voor ouders, zusjes en broertjes."

"De meesten komen uit Praag. Er bestaat een soort connectie. Eén telefoontje van een clubeigenaar is vaak voldoende. Met een wip in Amsterdam verdienen ze meer dan hun vader in een week in Tsjechië. En de jongensprostitutie daar levert vanwege de concurrentie te weinig op. Klanten zijn gek op Tsjechische jongens. Ze zijn duurder, maar doen meer hun best dan Roemenen. Die zijn gewelddadiger, lastiger en crimineeler," zegt de rechercheur.

"Tsjechen slapen in de clubs. Dat kost niets - als ze hun bed maar afhalen en verschonen. Overdag zitten ze in een koffiehuis, bij voorbeeld in de Korte Kolksteeg. Het zijn professionals. Ze sparen hun inkomsten. De Hollandse, Duitse en Engelse jongens zijn zonder uitzondering verslaafd aan drugs of gokken."

Naast clubs met een goede organisatie, uitstekende hygiëne en geregelde werktijden, bestaan er clubs waar jongens niet in geld, maar in drugs worden uitbetaald.

Die zitten volledig vast in de vicieuze cirkel van drugs en prostitutie. Vaak zijn het dakloze jongens, die slapen op de kamers waar ze zich prostitueren.

Van Dam: "De meeste Hollandse jongens in het vak zijn weglopers. Die liggen al half in de goot en gaan het homo-circuit in. Wat moet je anders? Alle hoerenjongens zijn homo- of bi-seksueel. Als je echt hetero bent, hou je het niet vol."

Hulpverlener Thesingh vindt dat de politie met deze kennis veel meer moet doen: "Er bestaat geen beleid ten aanzien van deze jongens. Niemand bekommert zich om hen, óók het stadhuis niet."

"Als je ziet hoeveel schade dat circuit teweegbrengt. Er lopen in de homo-prostitutie echt verknipte jongens rond, die psychisch flink zijn beschadigd. Als ze ouder worden krijgen ze problemen met hun seksuele identiteit. De vrouwenprostitutie heeft een professionele, gezonde kern. Professionele jongensprostitués kom ik niet tegen, óók geen Tsjechen. Ze doen maar wat. Condoomgebruik? Dat moet je er echt inrammen. Vaak weten ze het verschil niet eens tussen een hetero- en een homocondoom, als ze ze al gebruiken."

Als de politie wél ingrijpt zijn het mannen van de Vreemdelingendienst. De afgelopen weken werd een club - Boys Paradise in de Spuistraat - dichtgespijkerd, omdat er onder anderen illegale Tsjechen van zeventien jaar oud werkten. Thesingh: "Of het helpt? Er komen weer andere Tsjechen en Roemenen voor terug. De meesten kunnen moeiteloos hun gang blijven gaan. Als ze ouder zijn dan zestien laat de politie ze geheel vrij."

Jeugd- en zedenrechercheur Van Dam geeft toe: "Ook het uitzetten van illegalen is eigenlijk geen doen. Het zijn er te veel. En er is geen plaats in de cel."

Jongensprostitutie is verboden, maar wordt gedoogd. "Datzelfde geldt voor de clubs. Ze betalen de gemeente een vermogen aan belastingen en geld voor het draaien van plaatjes aan Buma/Stemra. Zo creëer je semi-legaliteit. Het enige waarop echt wordt gelet, is minderjarigheid. Veertien- en vijftienjarigen zul je niet aantreffen in clubs," zegt Van Dam.

In het centrum van de stad mag de politie dan letterlijk op minderjarigheid, daarbuiten kunnen pedoseksuelen hun slag slaan. Het gaat hierbij om mannen die harde sex niet schuwen - dat is overigens slechts een klein deel van de pedofielen.

In de wijken rond het centrum blijken in het bijzonder jonge Marokkanen in de daar bestaande harde pedo-circuits de basis te leggen voor een carrière als hoerenjongen.

"In dat circuit rouleren vooral Marokkaanse jongens die nooit zakgeld krijgen en te horen krijgen: 'Ga het zelf maar verdienen op straat'. Die komen in de 19de-eeuwse wijken terecht in netwerken van pedo's die jongetjes onderling doorgeven," zegt Thesingh.

"Marokkaanse jongens en mannen hebben minder weerstand tegen sex met mannen. Ook vanuit hun cultuur: mannen zijn veel meer gewend elkaar aan te raken. Ik heb me laten vertellen dat het in Marokko voor het huwelijk vrij normaal is dat mannen onderling lichamelijk contact hebben. Al was het maar om te experimenteren met sex."

Hulpverleners in het centrum horen steeds vaker hoe het toegaat in de oudere wijken, vooral van jongens die wat ouder zijn en uiteindelijk in de homo-prostitutie in het centrum terecht komen. Thesingh: "Dat is een gangbare route. Als wij ze tegenkomen, is het te laat: ze hebben dat pedo-netwerk al achter de rug. Die circuits lopen geleidelijk in elkaar over als die jongens vijftien, zestien jaar oud worden."

Mannen die kicken op heel jonge jongetjes kunnen inderdaad niet in een club terecht, zegt onderzoeker Van Dam. "Die moeten naar speelplaatsen, parken, gokhallen en het Centraal Station. Tussen vijf en zeven, en na elfven staan de pedofielen op het CS op jongetjes te azen. Bij mooi weer is het NZH-koffiehuis dé plek."

"Met deze kou is de hal van het Centraal Station het eldorado voor pedo's. Die weglouperjonges moeten ook ergens slapen, en soms nemen die mannen ze mee naar huis. Vroeger belden burens nog wel eens op als er erg vaak jongetjes in en uit liepen. Dat wordt steeds minder. Iedereen zit nu voor de buis, niemand signaleert iets," zegt Van Dam.

"Jongetjes komen hier met de trein naartoe. Of ze spijbelen. Soms, als zo'n jongen met een vent staat te praten, nemen we hem apart en vertellen we wat de risico's zijn. Dat het niet normaal is dat een man een chocoladereep aanbiedt. Als we ouders bellen horen we wel eens: 'Mijn zoon? Die hoort in Apeldoorn in een tehuis te zitten'."

Van Dam: "De harde kern van pedoseksuelen heeft een eigen wereldje met eigen circuitjes, waarin harde sex niet wordt geschuwd. Een aantal kerels echter vrijt meer dan dat ze sex hebben. Ze zijn er trots op om in hun kringen te worden gezien met die jongetjes van veertien. Ik ken één man die drie jaar de deur niet is uit geweest. Hij komt via vrienden aan jongetjes. Laat ze boodschappen doen. Ik heb hem nog nooit aangekleed aangetroffen. Maar óók nooit op heterdaad betrapt."

Bezuinigingen

Ook het pedoseksuelencircuit laat de politie ten onrechte ongemoeid, zegt Thesingh van Streetcornerwerk. "Vooral in de oudere wijken ontbreekt iemand die dit soort zaken opmerkt en doorspeelt. De meeste wijkbureaus onderschatten het probleem. Vroeger kon je die jongens nog een beetje uit het circuit trekken via het jongerenwerk. Maar dat is door bezuinigingen ook goeddeels verdwenen."

"De wijkteams hebben hun handen vaak vol aan kruimeldieven. Die jongetjes die op bezoek gaan bij pedofielen, halen op zichzelf geen criminele dingen uit, daar kan de politie gemakkelijk aan voorbij gaan. Het is veel gemakkelijker om na een telefoontje van de Hema met je Golfje een winkeldief op te halen."

Het probleem breidt zich volgens insiders overigens uit naar de tuinsteden zoals Sloterveer en Geuzenveld. In het Sloterparkbad bij voorbeeld worden 's zomers steeds vaker jongetjes opgepikt.

Pedofilie is voor de politie moeilijk te bewijzen. De jongens ontkennen het zelf vaak en een 'heterdaadje' zit er zelden in. Toch vallen pedoseksuelen wel degelijk aan te pakken, zegt Thesingh. "Bij zo'n kerel ligt meestal kinderporno. Op zo'n band zie je de heer des huizes of zijn vrienden met jongetjes rotzooien. Maar ja, dan moet de politie een inval doen en een hele organisatie opzetten."

Ook Van Dam geeft toe dat de reorganisatie van de politie de bestrijding van pedoseksuelen niet ten goede is gekomen. "In de wijkteams moeten agenten alles kunnen. Maar jeugd- en zedenwerk is een vak apart. Vaak wordt er verkeerd met meldingen omgegaan."

Veel jongensprostitués komen na hun 'carrière' terecht bij therapeuten. Ze hebben er moeite mee er voor uit te komen dat ze homoseksueel zijn. Thesingh: "Velen houden voor zichzelf lang de schijn op dat ze toch hetero zijn. Ze blijven minstens tot hun dertigste in dat circuitje in de Paardenstraat rondhangen. Af en toe verrichten ze nog een hand- en spanndienstje, autoritje, lakens wassen of barwerk. Voor het echte werk zijn ze dan te oud. Als ze al familie hebben, zeggen ze dan ook stevast dat ze 'ergens bij het Rembrandtplein' achter de bar staan. En allemaal zeggen ze dat ze ooit een vrouw en kinderen zullen krijgen en hun middenstandsdiploma halen."

Maar velen komen in het criminele circuit terecht. Zo ging de 17-jarige Marokkaanse jongen die vorige week bekende sigarenhandelaar André Hartman in november te hebben vermoord, van hand tot hand in pedoseksuele kringen.

Thesingh schetst een somber beeld. "Voor Nederlandse en Marokkaanse jongens proberen we wat te doen via de sociale dienst of het jeugdwerkgarantieplan. Voor de anderen geldt: douche, eten, condoomverstrekking en aidsvoorlichting. Ze zijn allang blij dat ze een beetje aandacht krijgen."

De Roemeen Nicolai heeft inderdaad geen huisarts, geen tandarts. Wel heeft hij een geslachtsziekte. Op de vraag hoe zijn nabije toekomst er uit zal zien, zegt hij: "Zonder hoop. Ik zal ziek worden."

En over vijf jaar? "Als ik zo doorga, dan ga ik dood."

'Jongensprostitutie aanpakken'

PAR 19-2

(Van onze verslaggevers)

AMSTERDAM - De Amsterdamse politie doet te weinig aan de toenemende activiteiten van pedoseksuelen, die jongetjes aan elkaar doorspelen voor harde sex. Ze concentreren zich in de negentiende-eeuwse wijken rond het centrum. Dit zegt G. Thesingh van de Stichting Streetcornerwerk, die randgroepjongeren helpt. Insiders zeggen in een reactie dat het probleem zich uitbreidt naar de tuinsteden.

Met name Sloterveer en Geuzenveld worden daarbij genoemd. In het Sloterparkbad bij voorbeeld zouden 's zomers steeds vaker jongetjes worden opgepikt.

Veel jongens die op jonge leeftijd seksueel zijn misbruikt, belanden volgens Thesingh in de

professionele jongensprostitutie. "Vroeger kon je de jongens uit het circuit halen via het jongerenwerk. Maar dat is ook door bezuinigingen goeddeels verdwenen. En de meeste wijkbureaus van de politie onderschatten het probleem."

Hulpverlener laakt passieve houding politie

G. van Dam, onderzoeker van de Amsterdamse jeugd en zedenpolitie, erkent dat de aanpak van criminele pedoseksuelen moeizaam verloopt. "Agenten in de wijkteams moeten alles kunnen. Maar jeugd- en zedenwerk is een vak apart. Vaak wordt verkeerd met meldingen omgegaan."

"Jongetjes die op bezoek gaan bij pedofielen, halen op zich geen

criminele dingen uit; daar kan de politie makkelijk aan voorbijgaan," zegt Thesingh. Criminele pedofilie is ook moeilijk te bewijzen. De jongens ontkennen het vaak en betrappen op heterdaad is heel moeilijk.

Toch vallen pedoseksuelen volgens hem wel degelijk aan te pakken. "Bij zo'n kerel ligt meestal kinderporno. Op zo'n band zie je de heer des huizes of zijn vrienden met jongetjes rotzooien. Om dat aan te pakken, moet de politie een hele organisatie opzetten."

Van Dam bevestigt dat jongensprostitutie, hoewel verboden, wordt gedoogd. Als wordt

opgetreden, gebeurt dat vaak door de Vreemdelingendienst. Zo werd vorige week de seksclub Boys Paradise in de Spuistraat dichtgespijkerd, omdat daar onder anderen illegale Tsjechen van zeventien jaar oud werkten.

De Amsterdamse jongensprostitutie wordt overspoeld door Tsjechen en Roemenen. Thesingh: "Als zij worden uitgezet, komen er weer andere Tsjechen en Roemenen voor terug. De meesten kunnen hun gang gaan. Als ze ouder zijn dan zestien, laat de politie ze geheel vrij."

• Pagina 21:

Hoerenjongens in een gedoogde schamerwereld

Pedoseksueel contact verhardt jongens

door FRANS BOSMAN
en ROB ROMBOUTS

AMSTERDAM - Waar is het misgegaan bij de zeventienjarige M. B., die bekend heeft 6 november de 51-jarige tabakswinkelier André Hartman te hebben doodgeschoten? De jongen werd in Amsterdam geboren in een Marokkaans gezin dat door de politie wordt omschreven als 'een goed milieu'.

Een deel is misschien te verklaren doordat hij jarenlang rouleerde in een circuit van pedofielen waarbij harde sex niet werd geschuwd. Veel van deze jongens blijken later sociaal en geestelijk te ontsporen. "Hij is een zielig hoopje mens. Hij is bang, weet dat de hele wereld hem achterna zit," zegt B.'s advocaat J. Plasman.

Het ministerie van justitie onderzoekt inmiddels of aan B. in oktober terecht weekendverlof werd verleend vanuit inrichting De Marke in Rekken. Een ambtenaar van Justitie zou B. 'wegens bijzondere familie-omstandigheden' enkele dagen verlof hebben gegeven. B. keerde nooit terug. "Hij zegt dat hij niet meer weet wat er is gebeurd in de winkel

van Hartman. Er wordt hem geen moord maar doodslag ten laste gelegd," aldus Plasman. De raadsman noemt het verleden van zijn cliënt relevant voor zijn daden.

In de Utrechtsestraat pleegde hij in januari 1992 zijn eerste moord. Bij een inbraak met twee kornuiten werden zij verrast door de vijftigjarige schoonmaakster. De bewoner, van wie de buurt al jaren denkt dat hij pedoseksueel is, was enige maanden met vakantie. M. doodde de vrouw met twee kornuiten en vrouw op beestachtige wijze met een mes.

"De jongens die hier ingebroken hebben wisten dat die man lang weg was en hadden niet op de huishoudster gerekend. De politie is toen nog bij ons langs geweest. Of we niet een jongetje met bloedspatten op zijn kleren met een videorecorder onder zijn arm voorbij hadden zien komen," vertelt een winkelier.

Het komen en gaan van jongetjes op het adres van de alleenstaande man is sommige bewoners al jaren een doorn in het oog. "Eerst dacht ik dat hij bijles gaf of dat hij hulpverlener was. Ik denk dat hij die jongens wat toestopt in ruil voor wie weet wat. Dat heb ik ook al eens tegen agenten gezegd. Die weten er alles van, maar ze doen niks."

Volgens een andere bewoner gaan dagelijks kleine jongens in

groepjes naar boven. "Blanke, maar vooral buitenlandse jongetjes. Laatst stond hier een kinderfietsje voor de deur. Dat kind was niet ouder dan acht, negen jaar."

De jongens zijn bekend in de buurt. Ze worden door de man erop uitgestuurd. Voor een half brood of sigaretten. "Bij ons in de zaak durft de man zich niet meer te vertonen," zegt een vrouw.

B. werd als kind seksueel misbruikt. Uit verhoren na de eerste moord en uit twee zedenzaken tegen twee Amsterdammers van 45 en 53 jaar bleek dat B. op jonge leeftijd van hand tot hand ging in een circuit van pedoseksuelen die het vooral op allochtone jongetjes hadden gemunt.

Dat soort netwerken is geen onbekend verschijnsel zegt Rafhael Beth, veldwerker bij de GG & GD. Hij was de afgelopen vier jaar onder meer als hulpverlener bij twee grote rechtszaken betrokken waarbij ongeveer dertig jongetjes tussen de negen en veertien jaar oud waren misbruikt.

De circuits bestaan uit clubjes van vijf tot zes gelijkgezinde mannen. "Een jongetje wijst vriendjes erop dat bij een bepaalde meneer geld valt te verdienen. Wanneer de ander daar oren naar heeft, gaat hij een keertje mee. De eerste keer gebeurt er vrijwel nooit wat. De tweede of derde keer wel. Wat ze met die kinderen doen?

Alles! Nadat ze een aantal keer met zo'n kind hebben 'gestooid', stellen ze de jongens voor aan hun vrienden, die hen overnemen."

Beth noemt het 'pedoprostitutie met harde sex'. De vieze man die in het park een jongetje oppikt bestaat nog amper. Beth zegt met nadruk dat niet alle pedofielen zich aan deze ernstige vormen van misbruik schuldig maken. Het merendeel van de kinderen komt uit Turks en Marokkaanse gezinnen. "Het gaat altijd om het geld. De kinderen willen dure sportschoenen. Juist allochtonen doen alles om erbij te horen."

De gevolgen voor de kinderen zijn desastreus. Ze krijgen concentratiestoornissen, kunnen op school niet meer mee. Het zijn vaak LOM-kinderen. Vaak kunnen ze niet meer met hun klasgenootjes overweg. Die doen nog wedstrijdje wie het verste kan plassen, terwijl zij zijn geconfronteerd met alle vormen van sex. Omdat ze in een geïsoleerde positie zitten, zijn ze kwetsbaarder voor pedoseksuele contacten.

Ook thuis worden ze steeds lastiger en zijn vaak nauwelijks te handhaven. "Pedoseksuelen zijn geneigd kinderen als gelijkwaardig te behandelen. Er zijn heel wat gezinnen in moeilijkheden gekomen omdat de jongens geen gezag meer accepteren. Als ze ou-

der worden krijgen ze vaak seksuele identiteitsproblemen. Weten ze niet meer wie of wat ze zijn."

Een aantal van de kinderen gaat zich later als schandknaap prostitueren. Sommigen belanden in het criminele circuit en gaan inbreken. Vaak doen ze dat bij de mannen met wie ze seksuele contacten hadden.

Iedereen kan een pedoseksueel aangeven die zich aan kinderen jonger dan twaalf jaar vergrijpt. De jeugd- en zedenpolitie voert een actief opsporingsbeleid, zegt een politiewoordvoerder. "Wanneer we informatie krijgen onderzoeken we die. Als het klopt nemen we maatregelen en lichten de ouders in. We gaan plaatsen af en sluiten sexclubs."

Gisteren werd nog *Boys Paradise* aan de Spuistraat gesloten, nadat bleek dat er drie illegale, Tsjechische jongens werkten.

Par 12/2 LOM-kinderen

In het artikel 'Pedoseksueel contact verhardt jongens' van Frans Bosman en Rob Rombouts (Het Parool van 12 februari) troffen mij de zinnen: "De gevolgen voor kinderen zijn desastreus. Ze krijgen concentratiestoornissen, kunnen op school niet meer mee. Het zijn vaak LOM-kinderen."

Voor die laatste zin vind ik erg tendentius. Ik werk als leraar op een basisschool en moet altijd erg opboksen tegen het vooroordeel dat er bij ouders bestaat tegen LOM-onderwijs (ik noem het daarom liever speciaal onderwijs), onder meer dat hun kind meer kans heeft 'het slechte pad op te raken' als het op een LOM-school zit.

Ik heb in mijn twintigjarige onderwijsloopbaan vaak kinderen naar het speciaal onderwijs moeten verwijzen omdat ze leerproblemen hadden door diverse oorzaken en beter af waren in een kleine groep met veel aandacht en hulp. Dat waren allerlei soorten kinderen uit verschillende milieus. Jammer dat uw verslaggevers die ene zin niet hebben weggelaten. Op de strekking van het stuk had dit geen invloed.
Hoorn M. VAN SOESBERGEN

zijn algemeenheid onjuist. Ik vind de tenor van het artikel van 12 februari onnodig discriminerend voor pedo's. Ik heb de indruk dat onderzoeker Raphael Beth er met de haren bijgesleept is en ook weinig gelukkig is met de manier waarop zijn onderzoek in het artikel is verwerkt.
Duivendrecht TEKON VAN MEURS

HET IS BELANGRIJK dat er meer serieuze aandacht wordt besteed aan seksualiteit in al haar vormen. Daarom is het goed dat ook Het Parool erover schrijft. Het is evenwel verbazend te lezen wat de Parool-medewerkers de afgelopen tijd over seks te zeggen hadden. Het begon met een sensationeel artikel over wurgseks naar aanleiding van de dood van het Engelse conservatieve parlementslid Milligan (Het Parool van 11 februari). Daarin citeert Frans Bosman 'deskundigen' die spreken over een op hol geslagen fantasie en als verklaring aandragen dat 'iets is misgegaan met de affectieve relatie tussen ouders en kind'. Zulke algemeenheden verklaren helemaal niets.

Die deskundigen doen alsof wurgseks uitdrukking is van een ziekelijke neiging. Dat valt te betwijfelen. Wurgseks is gevaarlijk, maar niet pathologisch. Het is een bijzondere manier om seksueel plezier op te wekken. En wel door kunstmatig zuurstofgebrek te creëren, zoals door ophanging, met poppers of met plastic zakjes (vandaar de alternatieve naam hypoxiefilie: voorkeur voor gebrek aan zuurstof). De deskundigen kunnen mensen die opwindend zoeken door wurgseks beter aanraden een club op te richten om hun bijzondere vorm van seksueel plezier op een veilige manier te beleven.

Een dag later schreef Joop Holt-hausen over seks in de sport ('Coaches hebben vrijbrief voor seksueel misbruik', Het Parool van 12 februari). De tendens van het artikel is dat alle seks met adolescenten misbruik is en dat volwassenen met hun vingers van kinderen af moeten blijven. Maar een antwoord op de lastige vraag hoe volwassenen met de seksualiteit van kinderen om moeten gaan, heeft hij niet.

Sport is een lichamelijke bezigheid en bij veel kinderen zullen daarbij seksuele gevoelens ontwaken. Een drastisch verbod op seks tussen volwassenen en kinderen leidt er alleen maar toe dat de onvolwassen seksualiteit achter de tralies wordt geplaatst. Seks met kinderen is in de huidige verhoudingen misschien niet aan te bevelen, maar een andere oplossing (zoals voorlichting) biedt de sportwereld ook al niet. Door het

verdriven van de erotiek uit de sport wordt er vooral seksuele hypocrisie gekweekt, waardoor het lelijke misbruik dat Holthausen signaleert zich alleen maar verder voortplant.

Erg bevreemdend is het artikel van Frans Bosman en Rob Rombouts diezelfde dag ('Pedoseksueel contact verhardt jongens', Het Parool van 12 februari). Een moord door een zeventienjarige jongen wordt voor een deel verklaard 'doordat hij jarenlang rouleerde in een circuit van pedofielen, waarbij harde sex niet werd geschuwd'. Voor hun stelling leveren ze geen spoor van bewijs. Andere verklaringen bieden ze niet en een uitleg wat ze nu precies met 'harde sex' bedoelen volgt ook al niet.

Het artikel behelst alleen maar een lange tirade tegen pedofielen. Nog nooit is bewezen dat seks met kinderen op zichzelf schadelijk is en al helemaal niet dat dit dwingend leidt tot moord. Yolanda uit Epe is toch niet aan het moorden geslagen? Waarom zouden jongens die met pedofilie te maken hebben gehad dat dan wel doen?

Binnen de sociale context van de Nederlandse samenleving leidt seks met kinderen inderdaad tot problemen, zowel voor de pedofielen als voor de adolescenten. Pedofielen zijn in dezelfde moeilijke positie gemanoeuvrerd als waarin minderheden zoals homoseksuelen twee decennia geleden verkeerden door de ingekankerde vooroordelen. In samenlevingen waar pedofilie wel wordt geaccepteerd, levert ze heel wat minder problemen op.

Kinderen zijn seksuele wezens en ze reageren seksueel op andere kinderen en volwassenen. Al eeuwen weten we dat het een mythe is dat kinderen geen seksuele gevoelens kennen. De kernvraag is hoe we met hun erotiek omgaan. Het enkel en alleen verketteren van alle seks met kinderen, of het nu incest, pedofilie of seksueel misbruik heet, brengt een oplossing geen stap dichterbij. Het Parool zou er beter aan doen meer de nuance te zoeken en oplossingen aan te dragen. Wat de krant nu presteert, bevordert hooguit het menselijk ongeluk en de seksuele misère.

Amsterdam

GERT HEKMA

23/2 Pedoseksuelen Par

In Het Parool van 17 februari werd in een ingezonden brief van M. van Soesbergen over LOM-kinderen verwezen naar het stuk 'Pedoseksueel contact verhardt jongens' in Het Parool van 12 februari. In tegenstelling tot Van Soesbergen vind ik ook de strekking van dit stuk niet deugen.

Van B., een keiharde boef, wordt een zielig 'slachtoffer' gemaakt en pedo's die jongens bij zich over de vloer halen worden als de 'werkelijke' daders aangemerkt. Het is het omgekeerde van de moraal over de officiële prostitutie van ongeveer honderd jaar geleden: de hoer deugde niet, over de hoerenloper werd gezweven.

Nu worden de gehaide hoerejongetjes als zielige slachtoffertjes geportretteerd en de pedo als een 'gevaar'. Dat jongens worden geconfronteerd met alle vormen van sex, lijkt mij een voordeel: ze kunnen op die manier hun eigen seksuele identiteit ontdekken. Daardoor worden ze waarschijnlijk eerder volwassen (ook geestelijk) en dit proces houdt in dat ze zich eerder tegen hun omgeving (ouders, opvoeders) zullen afzetten, vooral wanneer 'pedoseksuelen geneigd zijn kinderen als gelijkwaardig te behandelen', terwijl ze door hun ouders worden gekleineerd en onderdrukt.

Ik kan mij voorstellen dat het contact met een egoïst die geen genegenheid voor kinderen kan opbrengen, een traumatische ervaring is; gelukkig zijn de meeste pedo's echte kindervrienden en gaan niet verder dan het kind zelf aangeeft, ook wanneer er geld aan te pas komt.

De opmerking dat 'de gevolgen voor de kinderen desastreus zijn', is dus in

Par. 21/2

Niet meedoen aan seksuele hypocrisie

Kindermishandeling

Het doet mij plezier dat Het Parool snel leert. Nadat Gert Hekma in Het Parool van 21 februari zijn verbazing uitte naar aanleiding van uw berichtgeving over de recente Engelse wurgseksaflaite, over seksueel misbruik in de sportwereld en over pedoseksuelen, bent u klaarlijk gaan nadenken. In Het Parool van 22 februari kon ik, zonder allerlei ongefundeerde 'aannames' van uw verslaggevers, lezen over een zedenmisdrijf waarvan een Pools jongetje van zeven jaar het slachtoffer is. Een 45-jarige inwoner van Amsterdam heeft het jochie van zijn vrijheid beroofd en verscheidene malen misbruikt.

De verslaggeefster vermeldt niet of de man pedoseksueel of pedofiel is. Zij weet kennelijk wel dat pedoseksueel niet synoniem is voor kindermishandelaar of -verkrachter. Dat is mooi.

Ik vind dat men niet thuisloort in de serieuze journalistiek als men niet bij machte is dieper in deze zaken te duiken en (mocht men daartoe wel in staat zijn) bevreesd is dat slechts weinigen een controversiële visie delen. De intenties van pedofielen en pedoseksuelen worden vuig gemaakt door hen die niet kunnen nuanceren. Veel Engelse Lagerhuisleden hebben ook al moeite met het maken van een dergelijk onderscheid.

Amsterdam **ROB VAN DER TOL**
Par 26/2

Hoerenjongens PAR 26-21

Grote opluchting maakte zich van mij meester toen ik in Het Parool van 19 februari het artikel 'Hoerenjongens in een gedoogde schemerwereld' las. De wereld zit toch een stuk eenvoudiger in elkaar dan ik steeds heb gedacht. Van pedofilie ga je dus dood. Ik dacht altijd dat het van aids was, maar het is kennelijk het lot van jongens die het 'pedoseksuelencircuit' overleven. En als je er zelf niet aan dood gaat, dan vermoord je wel een ander. Die Marokkaanse jongen ging immers toch ook van 'hand tot hand'? O, vandaar!

Dus pedofilie leidt tot de dood. En hasj dus toch tot heroïne, een pijsje tot de fles. En van geweldsfilms op tv word je crimineel. Het Nederlands onderwijs stort ons in de afgrond en van shorttracken krijg je een rolstoel.

Zó zit dat dus.
Amsterdam **MARC VAN BIJSTERVELDT**

Oosteuropese hoerenjongens zijn populair

door Hans Marlijnissen

DR 14/2

De café's aan de Amsterdamse Paardenstraat, waar normaliter de Nederlandse hoerenjongens hun klanten oppikken, hebben hun teksten aangepast aan de nieuwe situatie. De bordjes 'consumptie verplicht' zijn er nu ook in Tsjechische en Roemeense uitvoering.

Ze zitten in de verste hoek van de donkere pijpela, het café dat de naam Festival al lang niet meer waardig is. Jongens van een jaar of vijftien, met namen als Igor of Cornelis. Ze komen uit de Tsjechische hoofdstad Praag, Brno of het Roemeense Boekarest, en kennen twee woorden Engels, soms vier woorden Duits. "Het lijkt wel of hele schoolklassen zijn leeggehaald", zeggen hulpverleners.

Die Oostblok-scholieren staan nu in de hal van het Amsterdamse Centraal station of - als ze het hebben getroffen - logeren in de Amsterdamse homo-bordelen als het Boys Paradise, dat afgelopen vrijdag door de politie werd dichtgetimmerd. Ze zijn bij de klanten populair: de hoeren uit het oosten kosten bijna niks, en ze doen alles. Het Amsterdamse prostitutiecircuit heeft gemerkt dat er wat is veranderd in Oost-Europa. Direct na het wegvallen van de Berlijnse muur was er eerst een Duitse Welle van jongensprostitutie die de nieuwe luxe probeerde te financieren met de opbrengsten uit prostitutie. Twee jaar geleden kwamen opeens de Roemenen, per spoor uit Boeka-

rest. Op de straten van Boekarest scheen reclame gemaakt te worden voor 'weldadig Amsterdam'. "Je hoefde maar een plafondplaat uit de coupe te draaien, en de Roemeense jongens vielen in je armen", zeggen ze bij de spoorwegpolitie.

Veel van de jongens zijn inmiddels uit het zicht verdwenen. Hun plaats is dit jaar ingenomen door de Tsjechen. Die hoefden de trein niet te pakken, zij werden volgens politie gehaald. Amsterdamse bordelhouders hebben hun eigen lijn op Praag. Ze bellen hun contactman, en die pikken de daar gersonseld jongens op om hen mee terug naar Amsterdam te nemen. Een telefoonnummer is voldoende, schijnt het, dan staan er weer tien klaar.

De politie heeft de import van Tsjechische jongens in onderzoek en heeft vorige week sinds lange tijd weer eens een inval in een jongensbordelen aan de Spuistraat gedaan, dat sinds vrijdag dus is dichtgespijkerd. Zeven prostituties zonder verblijfsvergunning zijn als illegaal uitgezet. Verschillende controles in de clubs aan de Paardenstraat, vlakbij het Rembrandtplein, hebben eenzelfde aantal illegalen opgeleverd. De veldwerker van de prostitutie en passanten politiekliniek (PPP), vallend onder de Amsterdamse GG en GD, schat dat zo'n 75 procent van de jongens na drie maanden werk weer verdwijnt. "Ze zijn dan niet meer geschikt voor het werk in de club", zegt Raphael Beth. "De klanten zijn op hen uitgekeken, menige

jongen neemt dan buiten de club om 'zwarte escorts' aan. Dat is in deze branch een doodzonde. Dan word je direct op straat gezet. En na een maand op straat geld te hebben verdiend, proberen ze met een portemonnee vol harde valuta terug naar huis te gaan. Een professionaal reisde door naar Parijs, om zich daar opnieuw als 'nieuweling' te presenteren, maar dat is uitzonderlijk.

Volgens Beth blijft een kwart van de jongens echter hier hangen, en zal, als daarop niet adequaat wordt gereageerd, voor grote problemen zorgen. "De jongens zijn nog niet lang genoeg hier om verslaafd te raken, maar je ziet ze afglijden. Na

Prostitués kosten bijna niks en doen alles

een paar dagen werken in een club, gaan ze zich stierlijk vervelen, en dan gaan ze gokken. Gelukkig hebben ze op zo'n moment nog geen weg geld, maar als ze uit de club weg moeten, en toch in Amsterdam blijven, wordt het financieel minder. Met name rond de Roemeense club prostitutie's hangt in Amsterdam een groep Roemeense mannen die zich nadrukkelijk schuldig lijkt te maken aan allerlei criminaliteit."

De toestroom van jongens uit het voormalige Oostblok, is voor de beheerders van de clubs commercieel aantrekkelijk. Beth: "Clubeigenaren

zijn er bij gebaat regelmatig vers aanbod te hebben. De jongens uit Tsjechië zijn jong, bij de Nederlanders mannen onbekend, en blank. Omdat het aandeel van Nederlandse jongens op de prostitutie markt afneemt, zijn de Oosteuropese jongens in de ogen van de clubeigenaren een goede aanvulling. Een ander voordeel is, dat als de jongens niet in Nederland verblijven, zij geheel afhankelijk van de clubeigenaren zijn. Ze stellen geen eisen."

Beth zegt dat de GG en GD vanwege taalproblemen moeilijker contact kan leggen met de Oosteuropese jongens. Weten de Nederlandse hoerejongens de weg naar de hulpverlening en inloopcentra waar

voedsel en condooms worden verstrekt, de jongeren uit Roemenië en Tsjechië zijn argwanend. "Ze zien me of als politiemann, of als klant. Een andere mogelijkheid is er niet in hun belevingswereld."

Maar Beth denkt ook dat Amsterdam voorzichtig moet zijn met hulp aan deze jongeren, omdat bij deze categorie repressie kan helpen. "Misschien is het beter dat de politie achter deze jongens aan gaat, en hen als illegaal uitzet. Zo worden zij met dwang uit het circuit gehaald, en dat kan nu nog. Als ze een paar jaar met fluwele handschoenen worden begeleid, is de vraag of ze

ooit nog uit de prostitutie komen." Beth ziet de Tsjechische jongens niet alleen in de Amsterdamse Paardenstraat of in de clubs opdruiken, de hoofdstad wordt momenteel overspoeld met Tsjechische porno, van Duitse makelij, waar soms tientallen jongens tegelijk in figuren. De sekshops liggen vol banden met namen als Best men en Wild boys.

Heeft Beth met de Nederlandse porno-producten afspraken weten te maken over veilige vrijmethoden, op de Oostblok-banden wordt geen enkele bescherming gebruikt. "We zijn weer terug bij af." En hij weet het niet honderd procent zeker, maar hij vermoedt dat de banden in Nederland onder de kinderporno vallen.

De Amsterdamse hoeren-scene is de afgelopen jaren sterk veranderd, concludeert Beth. Was vijf jaar geleden het circuit het domein van de Nederlandse tehuis-jeugd, aangevuld met jongens uit Duitsland en Engeland, die de heren in de clubs bedienden, de markt is nu diverser, harder geworden. "Zoals gezegd, zijn er volgens mij minder Nederlandse jongens, ik denk dat het aids-gevaar een rol speelt, al wordt er over het algemeen wel beschermd gevreesd. De acceptatie van homoseksualiteit in Nederland zal daarbij ook een rol spelen. Ik ga er altijd vanuit dat er jongens zijn, die zo moeilijk kunnen accepteren dat zij homo of bisexueel zijn, dat zij in een poging dit te verdringen gaan potenrammen, of juist in de

prostitutie terecht komen. Kunnen ze ontkennen dat zij homoseksuele behoeften hebben en toch contact met mannen hebben. Maar nu er minder problemen zijn rond homoseksualiteit, zullen jongens dit soort situaties ook minder snel opzoeken."

Beth is zeer bezorgd over de groep van zo'n dertig jonge Turken en Marokkanen, die met name actief zijn in de pedo-prostitutie-circuit. "Het gaat hier om een groep kinderen van wie er sommigen, zo bleek de afgelopen jaren tijdens rechtszaken, soms al op negenjarige leeftijd zijn misbruikt en bedorven door een groot aantal mannen. Een aantal van hen blijkt nu de weg gevonden te hebben naar de reguliere prostitutie. "De startleeftijd als prostitutie is voor de jongens dus extreem laag, maar ze zijn ook erg ervaren. Ze kennen alle kneepjes."

Volgens Beth hebben de Marokkaanse jongens geen club nodig, en ook op straat zul je ze niet aantreffen. Ze vormen hun eigen circuit. "Een kennis van me stond afgelopen zomer te schoffelen in zijn voortuin, toen de krantenbezorger toch samen met een vriend", vroeg hij, terwijl hij de courant afleverde. "Is-ie er niet, nou ik wil ook wel met u meegaan. Kost 10 gulden."

Beth voorziet grote problemen met de jongensprostitutie. "Stel dat ik er een uit het circuit krijg, bij welke instelling kan ik ze dan onderbrengen? Niemand wil ze hebben."

Kindertelefoon: Jongens weten ontstellend weinig van eigen geslacht

door EDITH VERHOEF

UTRECHT, woensdag Belden vroeger voornamelijk meisjes met de Kindertelefoon om over seksualiteit te praten, tegenwoordig zijn het vooral jongens die de hoorn pakken. Fantasieën, ervaringen, gevoelens of (on)gewilde seksuele handelingen; van alles wordt toevertrouwd aan het luisterend oor. „Dat jongens alles over seks weten is een misvatting. De informatie via andere kanalen schiet duidelijk tekort”, concludeert Stephan Cremer, coördinator van de Landelijke Werkgroep Signalering.

Eén en ander blijkt uit een gisteren gepresenteerd onderzoek, waaraan alle twintig Kindertelefoons van Nederland hebben meegedaan. In 1992 werd 61% van de 60.448 gesprekken met meisjes ge-

voerd en 39% met jongens. 11% van de meisjes belde over seksualiteit, bij jongens was dat 41%. Even ter vergelijking; in '86 namen meisjes 53,7% van de gesprekken over seks voor hun rekening, in 1992 werd 70% van deze gesprekken door jongens gevoerd. Cremer: „Juist vanwege het

vooordeel dat je een jongen niks meer hoeft te vertellen is het voor hen extra moeilijk in de omgeving een gesprekspartner te vinden. Zelfs onderling praten jongens zelden over hun eigen ervaringen. Hooguit over seks in het algemeen. Bij ons kunnen ze zonder gezichtsverlies over seksualiteit spreken.”

De jongens bellen voor het overgrote deel vanuit nieuwsgierigheid, gebrek aan kennis of onzekerheid: waar moet ik een condoom kopen?, doet vrijen pijn? Ze leven bovendien met veel misvattingen, variërend van 'jongens moeten hun gevoelens onder controle houden' tot 'seks mag niet te vaak'. „Erover praten helpt hen zich een beter beeld van alles te vormen”, weet Cremer.

Belang

De eerste keer is voor jongens van enorm belang. „Eén-derde van de telefoontjes betreft een vraag daarover. Ze willen goed voorbereid te werk gaan, willen weten wat er van hen wordt verwacht, hoe en waar ze met een meisje moeten beginnen”, aldus Cremer.

Het is hem ook opgevallen

TEL 23-2

dat jongens verrassend weinig weten over hun eigen voortplantingsorgaan. „Bijvoorbeeld over de functie ervan. Of ze vragen zich af of het normaal is dat ze te pas en te onpas een erectie krijgen. Schamen zich er zelfs voor: een erectie is toch altijd het gevolg van opwinding? Wanneer je uitlegt dat het ook tijdens een treinreis kan gebeuren omdat je heen en weer boemelt, zijn ze gerustgesteld.”

Jongens zijn zich de laatste jaren ook meer om hun uiterlijk gaan bekommeren, blijkt uit de telefoontjes. „Ze komen er gemakkelijker voor uit dat ze problemen hebben met hun gewicht, jeugdpuistjes. Samen probeer je daarvoor een oplossing te vinden. Vaak is het erover praten al een enorme opluchting.”

■ Stephan Cremer: „Het is voor jongens extra moeilijk een gesprekspartner te vinden.”

FOTO: WILL DEKKERS

De maat van hun geslachtsdeel houdt eveneens de gemoeieren bezig. Te dik, te lang, te klein. „Het zal nog een tijdje duren voordat de zorgen en schaamte over de maat van de penis net zo geaccepteerd zijn als die van een meisje over de maat van haar borsten”, meldt het onderzoeksrapport. Cremer: „Velen vinden zichzelf niet mooi.”

Oude fiets

Maar liefst tien procent van alle gespreksonderwerpen gaat over seks met familie en kennissen waarbij de beller het lichamenlijk contact niet als een probleem ervaart. 'Op een oude fiets moet je het leren', zo redeneren jongens aan het begin van de verkenningstocht. Cremer: „Op zijn zachtst gezegd zeer opmerkelijk. De norm 'alle seks tussen volwassenen en jongeren is seksueel misbruik' geldt lang niet altijd voor de beller. Deze heeft eerder moeite met het feit dat de omgeving het niet accepteert of normaal vindt.”

Bij meer dan de helft van deze gesprekken wordt een volwassen vrouw als gesprekspartner genoemd. Eenderde van die volwassen vrouwen is de moeder/opvoedster. Bij een vijfde gaat het om de zus van de beller.

Cremer wijst erop dat deze gesprekken veel argwaan en

twijfels bij de medewerkers van de Kindertelefoon oproepen; zijn het slechts fantasieën, gaat het om experimenteren met taboes of is het werkelijkheid? „Juist met dit soort gesprekken is het belang-

rijk om van de beleving van de beller uit te gaan. Hoe hij het ervaart. Op die manier uit zo'n jongen zijn onzekerheid over normen en waarden.”

Goedbedoelde adviezen, daarop zitten de jongens

meestal niet te wachten. „Pas als ze zelf vragen hoe wij er over denken, zeggen we dat het niet gewoon is. En dat ze zich moeten realiseren dat ze er op latere leeftijd alsnog problemen mee kunnen krijgen.”

Een op de tien jongens die over seksualiteit naar de Kindertelefoon belt, spreekt over seksuele ervaringen met familie en kennissen. In meer dan de helft van de gevallen gaat het om een volwassen kennis, zoals de vriendin van hun moeder, hoewel de moeder van hun vriendin ook voorkomt. Bij ongeveer eenderde van de bellers is moeder - of de opvoedster - zelf in het spel, en bij 20 procent gaat het om de zus.

Dit wordt 'nogal verbaasd' vastgesteld in het onderzoek *Over welke seks spreken jongens met de Kindertelefoon*, waarin ruim driehonderd jongens-telefoontjes uit het tweede kwartaal van 1993 worden geanalyseerd. Ruim vijfduizend seksueel getinte onderwerpen kwamen ter sprake. Zo'n vijfhonderd keer vertelden jongens over seksuele contacten met familie en kennissen die niet als probleem werden

Jongens bellen vaak over sex

VK 23-2-91
ervaren. Zij vragen zich wel af of het normaal is om bijvoorbeeld met een vriendin van hun moeder te vrijen. Maar voor sommige jongens lijkt hier het adagium te gelden 'op een oude fiets moet je het leren', aldus het onderzoek. De medewerkers van de Kindertelefoon staan argwanend tegenover zulke bellers. 'Zijn dit fantasieën, gaat het om experimenteren met taboes, of is dit werkelijkheid?'

De meeste telefoontjes, 32 procent, gingen over de daad zelf. 70 Procent daarvan hoopte via de Kindertelefoon antwoord te krijgen op vragen als 'wat wordt er van mij verwacht?' of 'hoe gaat neuken?' Jongens blijken volgens de Kindertelefoon niet zo neukgericht. Er werden veel vragen gesteld over orale en manuele seks. Jongens zijn

fantasievol - althans in het stellen van vragen over vrijen.

Ruim 5 procent van de bellers ontpopte zich als hijger. 'De verwachting dat dit probleem zou dalen met de komst van de 06-seksnummers is niet uitgekomen.' 5 Procent van de bellers worstelde met seksuele gevoelens die door de maatschappij als niet geheel normaal worden ervaren. De meesten waren exhibitionisten, gevolgd door travestieten, fetisjistien en gluurders. Jeugdige hoerenlopers, sado-masochisten en dierenliefhebbers kwamen sporadisch voor.

De laatste jaren constateert de Kindertelefoon een toernemend aantal jongens dat zich zorgen maakt over hun uiterlijk. Dat gaat over puistjes en vetzucht, maar ook over een te grote penis. In een aantal gevallen bleek dit 'probleem' verkapt opschepperij, aldus de onderzoekers. Een kleinere groep was bezorgd over een te klein orgaan.

Volgens de Kindertelefoon wijst het onderzoek uit dat de voorlichting aan jongens tekort schiet. Zij zijn weliswaar op de hoogte van de mechanische principes van seks, maar voelen zich uiterst onzeker over hun (verwachte) prestaties. Daarbij willen ze goed voorbereid aan hun seksuele leven beginnen. De onderzoekers vinden dat seksualiteit een alledaags onderwerp binnen gezin en vriendenkring zou moeten zijn. Vaak wordt er over gesproken in een soort visserslatijn. 'Voorbeeldfuncties van mannen die niet alles over seks weten, die twijfels uiten, ontbreken meestal. Vaders, mannelijke onderwijzers, groepsleiders kunnen helpen dit taboe te doorbreken.' Peter Giesen

Puberproblemen

PRIM 8-2

Ik wil het graag hebben over pubers. Pubers zijn jonge volwassenen van dertien tot en met achttien jaar. Ze hebben jeugdpuistjes, roken misschien, zijn brutaal, vervelend, hebben andere ideeën en dragen vreemde kleren. Meestal weten ouders geen raad meer, en zeggen dan domme dingen, zoals: "Ga maar naar boven, ik kan je hier niet gebruiken."

door René Hengeveld (14) uit Arnhem

Maar dat pikken wij pubers dus niet, en meestal zeggen we dan domme dingen terug. We krijgen ruzie met pa, als die van zijn werk komt, en je krijgt meestal een straf opgelegd. Meestal kom je er met een sissert van af, misschien één weck niet

naar het winkelcentrum, de disco of houseparty. Op school hebben wij pubers meestal problemen of we zijn te ziek om te leren. Meestal wordt er in de klassen veel gespijeld of verzuimd. Neem nou bij voorbeeld klas 3a van de Handelsschool in Arnhem,

die klas is op tv geweest in het programma *Van Gewest tot Gewest*, waarbij je een schoolinspecteur met een agent door het centrum zag lopen, en iedereen die jonger was dan achttien jaar ondervroeg. De meesten hadden een domme smoes: "Ja, ik ben negentien jaar en ik werk al". Maar waarom lopen ze dan in het centrum? Sommige pubers zijn al aan de Choq, roken wiet en snuiven. Soms krijgen ze ruzie, slaan elkaar bont en blauw en moeten nakomen.

Moraal: "Wat is een puber zijn toch mooi." ♦

Jongen bekent seksueel misbruik twee kleuters

Utrecht

UN 16-2
Een 14-jarige jongen uit Utrecht heeft tegenover de politie bekend twee 5-jarige kinderen in de wijk Lunetten seksueel te hebben misbruikt. Ook heeft hij contact gehad met kinderen in de Utrechtse Rivierenwijk.

De politie heeft de jongen aangehouden toen de ouders van de kinderen uit Lunetten aangifte deden van een vreemde gebeurtenis op de Ardennen. Daar speelden maandagmiddag tussen half vier en vier uur het vijf-jarige jongetje en het evenoude meisje toen ze werden lastiggevallen.

De 14-jarige jongen heeft de kinderen betast, gekust en gelikt. Volgens een woordvoerder van de politie staat vast dat hij geen gemeenschap met ze heeft gehad, maar hoe ver hij precies is gegaan is nog niet duidelijk.

De ouders kregen argwaan toen de kinderen er na thuiskomst over begonnen te vertellen. Kort na de aangifte is de politie naar de 14-jarige jongen gegaan. Hij was al eens

eerder aangehouden voor een soortgelijk vergrijp. Hij bekende vrijwel direct de kinderen te hebben misbruikt en ook in Rivierenwijk kinderen te hebben lastiggevallen. De 14-jarige jongen is na een eerdere aanhouding voor de kinderrechter geweest. Hij zou therapeutisch worden behandeld. Dat is uiteindelijk niet gebeurd. Waarom de behandeling niet is doorgegaan kon de politie vanochtend niet zeggen. Agenten hebben gisteren in de wijk Lunetten onderzoek verricht naar de zaak. Niet uitgesloten wordt dat meer kinderen uit deze wijk zijn lastiggevallen. In de Rivierenwijk is nog geen onderzoek verricht. Probleem voor de politie is dat ze niet weet waar ze in deze wijk moet gaan zoeken. Er zijn uit de Rivierenwijk geen aangiften binnengekomen.

Ouders die aanwijzingen hebben dat er mogelijk iets met hun kind is gebeurd kunnen contact opnemen met de jeugd- en zedenpolitie (030-396095).

Jeugdige aanrander kinderen was onder behandeling Riagg

Van een onzer verslaggeefsters

Utrecht

UN 16-2
De 14-jarige jongen uit de Utrechtse wijk Lunetten, die voor de tweede keer binnen anderhalf jaar ontucht heeft gepleegd met jonge kinderen, was daarvoor onder behandeling bij de Riagg. In het begin kwam hij elke week in het centrum, sinds kort eens in de drie weken.

De jongen heeft inmiddels bekend tussen juni vorig jaar en afgelopen maandag vijf kinderen seksueel te hebben misbruikt. Hij wordt vandaag voorgeleid aan de officier van justitie, tussen

"Moeilijk te verteren," noemt directeur J. van de Pol van de Riagg stad Utrecht het feit dat de jongen weer 'in de fout is gegaan'. "Zoiets is niet altijd te voorzien."

Na de aanhouding in oktober 1992 adviseerde een psychiater justitie de jongen te laten opnemen in een speciale inrichting. Justitie stuitte echter op een lange wachttijd. Als alternatief werd toen een niet in zedendelinquenten gespecialiseerde inrichting gekozen. Daarna kwam de jongen bij de Riagg.

Twee kinderen beschuldigd van verkrachting meisje van vijf

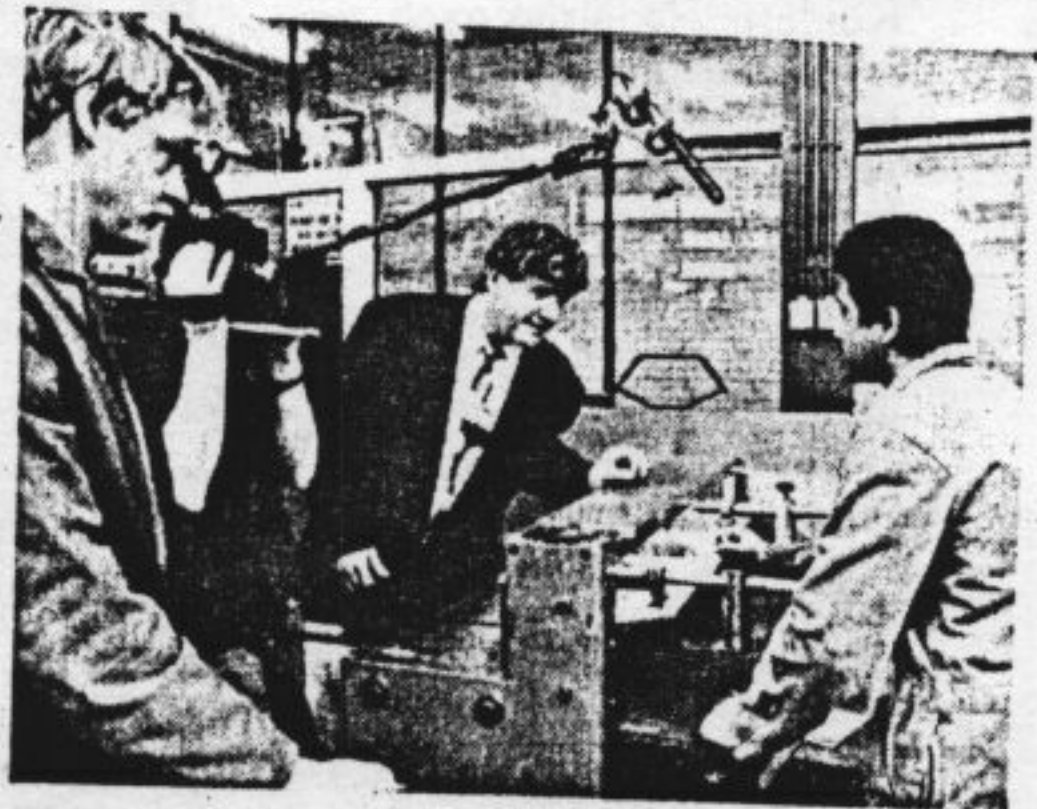
B.V.A. 12/2/94
Londen - Twee kinderen van tien en elf jaar zijn er donderdagavond van beschuldigd een meisje van vijf jaar te hebben verkracht tijdens de nieuwjaarsdagen die ze ten huize van hun slachtoffertje doorbrachten. Een en ander heeft de Britse politie meegedeeld.

De twee minderjarigen hadden het meisje ook hun onderbuik laten zien. Ze verkeren in voorlopige vrijheid, nadat de ouders borgtocht betaalden. Op 16 maart verschijnen ze voor de rechtbank van Margate.

De twee zijn de jongste beschuldigen van verkrachting in Groot-Brittannië en zijn in beschuldiging kunnen gesteld worden dank zij een nieuwe wet, die in september vorig jaar van kracht werd en waardoor kinderen op tienjarige leeftijd al strafbaar worden voor zware seksuele misdrijven.

Jeugdcriminaliteit stijgt in Rusland

HC 9/2
Moskou - De misdaad onder de Russische jeugd stijgt tien maal zo snel als onder volwassenen, zo blijkt uit cijfers die de Russische politie openbaar heeft gemaakt. In 1994 pleegden minderjarigen 223.500 misdrijven. Vijftien procent van de delicten was zeer ernstig, zoals moord, verkrachting en gewapende roofoverval. Volgens de politie is de stijging van de jeugdmisdaad te wijten aan het wegvallen van de angst die veel mensen onder het communistische bewind voor de politie hadden en aan de daling van de levensstandaard.

Willibrord Fréquin in gesprek met Joshua. (Foto Wilma Naberhuis)

'n Moordenaar van 17

RTL 5 start vanavond (20.35 uur) een tweede reeks documentaires onder de titel Achter Gesloten Deuren. Evenals in de eerste reeks gaat verslaggever/presentator Willibrord Fréquin daarin op zoek naar wat zich dagelijks afspeelt bij instituten die doorgaans voor de gewone burger een gesloten boek blijven.

In de aflevering van vanavond is dat het justitieel behandelhuis in Harreveld, waar minderjarige criminelen vast zitten. Fréquin schetst een portret van het alledaagse leven in het behandelhuis aan de hand van vijf delinquenten: Joshua (17), die in bendeverband drie moorden pleegde; Ruben (16), veroordeeld voor aanranding met geweld van een achtjarig jongetje; Shaheen (18), die een gewapende roofoverval pleegde en daarbij zijn vuurwapen leegschoot; Geert (14), ook schuldig bevonden aan aanranding met geweld; en Marcus (17), die naar Harreveld werd overgebracht na twee aanrandingen.

De vijf zitten in de gesloten afdeling van Harreveld. Fréquin, die met de jongens praat over hun delicten, hun motieven en hun slachtoffers, laat zien hoe men probeert te voorkomen dat de gestraften in

eerder gemaakte fouten vervallen. Dat gebeurt met scholing en therapie. Tachtig procent van de jongelingen in Harreveld die een seksueel misdrijf hebben begaan, blijkt vroeger zelf misbruikt te zijn. Soms gebeurde dat op zo jonge leeftijd, dat ze er nog niet over konden praten, of het gebeurde niet onder woorden konden brengen. Met behulp van (onder meer) muziektherapie probeert men in Harreveld die beleving weer boven te halen.

Schokkend is het verhaal van de 17-jarige Joshua, die zijn eerste moord pleegde in ruil voor een lijntje cocaïne en de tweede en derde moord in opdracht uitvoerde. Geldgebrek dreef hem tot die daden, maar Joshua zit in Harreveld voor een ontelbaar aantal diefstallen en inbraken. Voor de moorden is hij nooit opgepakt. Nuleert hij in het behandelhuis voor lasser. Wanneer hij in de toekomst een baan vindt, zal hij wel op het rechte pad blijven, verwacht hij. Zestig procent van de 'klanten' in Harreveld (133 plaatsen) vindt na verblijf weer een 'normale' draai in de maatschappij. Jongens die het rechte pad niet meer kunnen vinden, eindigen — zo blijkt uit cijfers — als kruimeldief of (grote) crimineel. Regelmatig sterven ze ook een vroegtijdige, meestal gewelddadige dood.

Door onze correspondent
HIEKE JIPPES

Politicus in lingerie gevonden, regering-Major weer in opspraak
Bizarre dood van Britse Tory

LONDEN, 8 FEBR. De regering-Major is opnieuw in opspraak gekomen door de bizarre en onverwachte dood van een veelbelovend Conservatief Lagerhuislid, de 45-jarige Stephen Milligan. Hoewel de politie vooralsnog weigert details prijs te geven over de omstandigheden waarin Milligans secretaresse hem gistermiddag in zijn huis aantroef en zich beperkt tot „onder verdachte omstandigheden”, meldt de Britse pers vanmorgen vrijwel unaniem dat de parlementariër dood werd aangekomen, naakt, met een koord om de nek en verder alleen gekleed in dameskousen en een jarretelgordel.

Het onderzoek naar de dood-

oorzaak is nog gaande, maar in kringen van de politie wordt gespeculeerd dat Milligan of om zeep geholpen is door een partner of per ongeluk zelfmoord heeft gepleegd in een poging maximale seksuele stimulatie te veroorzaken door de strop om zijn nek aan te trekken.

De onverwachte dood van Milligan, ex-BBC-correspondent, ex-Sunday Times-journalist, fanatiek pro-Europeaan en verwoed verdediger van het beleid van premier Major, plaatst de Conservatieve regering voor twee problemen.

In de eerste plaats versterken de seksueel ongebruikelijke omstandigheden waaronder het Lagerhuislid is overleden het imago van sleaze — laag bij de grondse viezigheid — dat om de Tory-partij hangt na een serie van seksuele en financiële schandalen waarbij Tory-prominenten blijken te zijn betrokken.

In de tweede plaats veroorzaakt de dood van het Conservatieve Lagerhuislid een hoogst onwelkome tussentijdse verkiezing voor de parlementszetel van Eastleigh, in Hampshire. Hoewel Milligan daar

bij de verkiezingen van 1992 een meerderheid had van meer dan 17.000, is het niet ondenkbaar dat kiezers hun onvrede met de Conservatieven hier net zo zullen afreageren als ze eerder in soortgelijke zuidelijke kiesdistricten hebben gedaan. Als de Conservatieven de zetel verliezen, voorstelbaar aan de Liberale Democraten, dan ziet John Major zijn toch al precaire meerderheid in het parlement gereduceerd tot een magere 15 zetels.

Het nieuws over de dood van Stephen Milligan drijft Tory-pro-

minenten en politieke commentatoren tot speculaties over de vraag of er een vloek rust op de regering-Major. Telkens wanneer de premier erin lijkt te zijn geslaagd om zijn verdeelde troepen weer in het gelid te krijgen, klaar voor een nieuw begin, wordt hij overvallen door nieuwe slechte tijdingen. Een commentator herinnerde vorige week aan de gewoonte van Napoleon om niet alleen te vragen naar de bekwaamheid van zijn militaire bevelhebbers maar ook te willen weten: „Heeft hij vaak geluk?” Die test blijkt elke keer te hoog gegrepen voor John Major, gezien de serie van rampen die hem is overkomen.

Vervolg DOOD pag. 5

Minister Clarke: regering beheerst gang van zaken niet meer
Depressie Tories na bizarre dood

Door onze correspondent
HIEKE JIPPES

LONDEN, 9 FEBR. De dood onder bizarre omstandigheden van het Tory-Lagerhuislid Stephen Milligan heeft de Britse Conservatieve Partij in een collectieve depressie gestort. Hoewel partijfunctionarissen al het mogelijke doen om de schade te beperken, door te verklaren dat hier van een persoonlijke en niet van een politieke tragedie sprake is, is het duidelijk dat de suggestie van een corrupte moraal in hooggeplaatste kringen de regeringspartij nieuwe schade toebrengt.

Sommige parlementariërs vergelijken het in Westminster heersende klimaat met dat ten tijde van het Profumo-schandaal in 1963. Minister van financiën Kenneth Clarke liet zich bij een bezoek aan Parijs de erkenning ontvallen dat de regering de gebeurtenissen — in het algemeen — niet langer beheerst.

Het onderzoek naar de dood van Milligan wordt vandaag met behulp van drugstests voortgezet. De afgevaardigde voor Eastleigh werd maandagmiddag in zijn huis aangetroffen, naakt liggend op de keukentafel, slechts gekleed in dameskousen en een jarretelgordel en met een koord om zijn nek. In sommige verslagen, niet door de politie bevestigd, is ook nog sprake van een zak over het hoofd.

De politie beschouwt de omstandigheden als „verdacht” en probeert uit te zoeken of het Lagerhuislid is vermoord, dan wel of hij zichzelf per ongeluk van het leven heeft beroofd bij het zoeken naar een hogere vorm van seksuele voldoening. Het laatste scenario zou verpletterend zijn voor de nagedachtenis aan Milligan en, bij implicatie, voor de reputatie van de Conservatieve moraal, omdat een dergelijke seksuele praktijk hier openlijk als „een afwijking” wordt omschreven.

Sommige vrienden van de veelbelovende politicus, onder wie de hoofdredacteur van *The Sunday Times*, Andrew Neil, geloven niet in de afwijkingstheorie. Ook al is inmiddels duidelijk geworden dat Milligan bij tijden een eenzame figuur was, die zich had ingeschreven bij een contactbureau, zij sluiten de mogelijkheid niet uit dat Milligan vermoord is. Het motief daarvoor varieert tussen „maximaal in opspraak brengen van de regering, want het gebeurde precies op de dag van het Conservatieve Winterbal” tot „regelrechte destabilisatie van het be-

wind-Major om het Brits-Ierse initiatief voor vrede in Noord-Ierland onderuit te halen”. Neil alleen al heeft zes verslaggevers aan het werk gezet om de onderste steek boven te krijgen.

In een bizarre sub-plot zijn detectives van Scotland Yard gisteren naar Edinburgh gereisd om de voetballer Justin Fashanu in de zaak-Milligan te ondervragen. Fashanu heeft enige tijd geleden bekendgemaakt dat hij bi-seksueel is. Sinds die tijd exploiteert hij een wederzijds winstgevende relatie met de sensatiepers. De recherche was in Fashanu geïnteres-

seerd omdat die al enige tijd een verhaal probeert te verkopen waarin hij zegt dat hij na bemiddeling van een Tory-parlementariër homoseksuele vrijpartijen heeft gehad met twee prominente, keurig getrouwde Tory-ministers. De suggestie was dat Milligan de bemiddelaar was, maar de politie heeft na het horen van Fashanu verklaard dat ze geen aanwijzingen heeft dat Milligan homoseksueel was en dat ze Fashanu verder van het Milligan-onderzoek heeft uitgesloten.

John Major is gisteravond begonnen aan de eerste van zijn

breed aangekondigde werkbezoeken aan de regio's. De premier gelooft dat zijn bedoelingen voortdurend worden ondermijnd door de media in Londen. Tijdens een tweedaags werkbezoek aan de Midlands staat hij dezer dagen series regionale journalisten te woord en praat hij met plaatselijke partijafdelingen om te ontkomen aan de 'kweekbak-atmosfeer' van Westminster. De premier gelooft in deze aanpak sinds hij tijdens de verkiezingscampagne van 1992, staande op een zeepkist, overal in het land lokale kiezers toesprak. Tegen alle prognoses in won de Conservatieve Partij daarna de verkiezingen.

Ook het goede nieuws van gisteren, een rentedaling van een kwart procent, werd geheel overschaduwd door het nieuws over de dood van Milligan. Minister Kenneth Clarke zei vanuit Parijs op een vraag over een leiderschaps crisis in de partij: „Op het moment is er helemaal niemand die de volgende Conservatieve premier gaat worden tenzij we als regering de zaak weer onder controle krijgen en in een zodanige positie dat we een reële kans hebben om de volgende verkiezingen te winnen.”

Beryl Pringle, secretaris van de Tory-afdeling in Eastleigh — waarvoor Milligan afgevaardigde was — draagt een foto van haar overleden partijgenoot op de stoep van het lokale partijkantoor. (Foto Reuter)

VERVOLG VAN PAGINA 1

Sinds de premier in oktober 1993 zijn aanhang achter zich trachtte te herenigen met het motto „terug naar de uitgangspunten van weleer”, is hij om de oren geslagen met zijn eigen initiatieven. *Back to basics* ontarda door toedoen van ministers op rechts in een morele kruistocht die vooral gericht leek tegen uitkerings-trekkers en alleenstaande moeders. In dat klimaat ontlofte met Kerstmis het schandaal van de staatssecretaris van milieu, Tim Yeo, die moest bekennen dat hij de vader is van een buitenechtelijk kind. Na twee weken moest Yeo onder druk van zijn kiesdistrict opstappen.

In diezelfde periode schoot de echtgenote van de staatssecretaris voor lucht- en scheepvaart, Lady Caithness, zich met een geweer

Eigen motto achtervolgt John Major

door het hoofd. Lord Caithness trad af, maar zijn schoonouders beschuldigden hem van het in stand houden van een buitenechtelijke affaire. Op lager niveau ontstond oproer over het Tory-Lagerhuislid David Ashby die zich na beschuldigingen van zijn echtgenote over homoseksuele neigingen moest verdedigen over het feit dat hij tijdens een vakantie in Frankrijk met een vriend in één

bed had geslapen. Kort daarop biechte ook het Conservatieve Lagerhuislid voor Keighley op dat hij de vader is van een buitenechtelijk kind.

Voorts raakte de partij in opspraak toen bleek dat haar immer als schoolvoorbeeld omhooggestoken gemeentebestuur van Westminster zich schuldig heeft gemaakt aan een huisvestingsbeleid waarin Conservatieve woningzoekenden werden bevoordeeld. Een van de wethouders die daarvoor verantwoordelijk worden geacht heeft inmiddels zelfmoord gepleegd. Juist vorige week nog leek John Major een nieuwe weg te zijn ingeslagen door ferm leiderschap te demonstreren jegens een splintergroep van Lagerhuisleden op rechts. Hij zond ze weg, zonder dat ze hun „eisen” konden stellen.

Weer Tory geveld door ophef over affaire

AP, AFP
LONDEN

De conservatieve Britse parlementariër Hartley Booth (47) is zaterdag afgetreden als parlementair secretaris op het ministerie van Buitenlandse Zaken, na berichten dat hij een affaire zou hebben gehad met een medewerkster.

Volgens het massablad *The Sunday Mirror* had Booth een 'hartschotelijk verhouding' met de 22-jarige Emily Barr, die vier maanden zou hebben geduurd. Barr werkte

tot december vorig jaar voor Booth. In een korte verklaring liet Booth zaterdag weten: 'Emily Barr deed onderzoek voor mij. Er is geen sprake van seksuele ongeschiedheden. Desalniettemin treed ik af als parlementair secretaris.'

Booth is getrouwd en heeft drie kinderen. De plaatselijke partijvoorzitter Ron Thurlow liet weten achter Booth te staan. 'Hij heeft zeker niet een echte verhouding met haar gehad. Er kwam geen seks aan te pas. Eigenlijk gaat het om een hoop lawaai om niets.'

Booth blijft lid van het parlement, omdat anders tussentijdse verkiezingen in zijn district nodig zijn, die de conservatieven waarschijnlijk zouden verliezen. De regering-Major, die onder het motto 'Back to basics' een campagne voert voor traditionele normen en waarden, wordt geplaagd door schandalen. Vorige week werd een parlementariër dood gevonden in damesondergoed en met plastic zak over zijn hoofd. Invloedrijke conservatieven traden af wegens buitenechtelijke verhoudingen.

Illustratie: Marc Terstroet

Ja hoor, het was weer zover in Engeland. De jarretellen en de plastic zak van Stephen Milligan waren nog niet opgeborgen of er werd een volgend seksschandaal ontdekt. Een Conservatief Lagerhuislid had een buitenechtelijke affaire gehad met een 22-jarige jongedame uit het Lagerhuis. Nou ja, schandaal? Waarom is eigenlijk alles wat niet bestaat uit de missionarishouding binnen het huwelijk een schandaal in Engeland?

door Louis Velleman

psychologen, seksuologen, bordeexploitanten, ex-politiemannen, geestelijken, ex-girlfriends, ex-collega's konden zich vrijelijk uitleven over het bizarre einde van Stephen Milligan.

De hype duurde totdat in de nacht van zaterdag op zondag de Sunday Mirror opende met een wereldschokkend geachte primeur. Zo schokkend dat alle andere zondagsbladen in hun laatste edities, met uitzondering van The Independent, het sensationele nieuws eveneens bombardeerden tot opening van de voorpagina. De Sunday Mirror onthulde namelijk dat Hartley Booth, Conservatief lid van het Lagerhuis voor het district waar eens Margaret That-

Het was begrijpelijk dat de Engelse kranten er honderden pagina's over volgeschreven en dat de Nederlandse radio, tv en kranten het oppikten. Het was onsmakelijk dat Paul de Leeuw niet kon nalaten kinderen van een jaar of dertien er zaterdag mee te confronteren – je moet kennelijk ver gaan om je reputatie als taboebreker overeind te houden. Maar toegegeven: niet elke week wordt een lid van het Britse Lagerhuis dood in zijn keuken aange troffen op een dennehouten tafel, een zwarte plastic zak over zijn hoofd, een strop van elektriciteitskabel om zijn nek, een schijfje sinaasappel in de mond met daarin een peppil, het lichaam geheel naakt, op zwarte dameskousen en gelijkleurige jarreteltes na. Het is allemaal in tienduizenden woorden beschreven. De psychiaters,

cher triomfen vierde, en tevens *Parliamentary Private Secretary (PPS)* van de minister van Buitenlandse Zaken (een onbetaalde zeer nederige functie in het regeringsapparaat) een affaire achter de rug had met een researcher in het Lagerhuis. En deze jongedame van 22 jaar had ooit naakt geposeerd op een kunstacademie. Hoe vies!

Aangezien John Major net had verklaard dat in den vervolge het belang van de Conservatieve Partij boven alles zou gaan, maakte de heer Booth zondagmorgen vroeg bekend dat hij aftrad als PPS, ook al omdat hij dan weer wat meer tijd zou krijgen om zich te wijden aan zijn vrouw en drie kinderen. Er was overigens, zei Booth, ouderling in de methodistenkerk, tussen hem en de researcher nooit iets seksueels gebeurd. Hetgeen zondagmorgen Ned Sherrin, briljant satiricus, in *Breakfast with Frost* de opmerking ontlokte: 'Wat een dwaas. Nu gaat hij de geschiedenis in als een doetje in plaats van als een volbloed kerel.'

Ondanks het luiden van de kerkklokken kwam het bestuur van het kiesdistrict Finchley voor een spoedberaad bijeen. Het publiceerde rap een communiqué: er was geen reden waarom Booth ook zijn zetel als parlamentslid ter beschikking zou moeten stellen. Wat het communiqué niet vermeldde was dat het aftreden van Booth als parlamentslid een tussentijdse verkiezing noodzakelijk zou maken in Margaret Thatchers vroegere kiesdistrict – met een goede kans op verlies van de zetel. Dat verklaarde

waarom het bestuur er zo'n ongewoon brede visie op nahield.

Aan deze kant van de Noordzee kan men natuurlijk meewarig kijken naar dit Jan Klaassen-en-Katrijn-gedoe. Men kan het giechelen van een figuur als Paul de Leeuw op de koop toe nemen. De Leeuw beseft waarschijnlijk niet hoe gelukkig het is dat hij in dit Nederland populair kan worden ondanks zijn bijna permanent koketteren met zijn homoseksualiteit – op goed tweehonderd kilometer van Hoofddorp zou een Paul de Leeuw door de fatsoensleeuwen worden verslonden. De libertijnse vrijheid waarin de Nederlander mag leven ondanks Hirsch Ballin, is zo langzamerhand omgekeerd evenredig aan het verstikkende moralisme dat bezig is in Engeland het sociale en politieke stelsel te castreren.

Men mag rustig stellen dat de Engelsen het vermogen missen ook maar iets van de zaak-Stephen Milligan te begrijpen. De oude, o zo keurig geklede dame uit zijn kiesdistrict Eastleigh, verwoordde het met afgrijzen in haar stem: 'Hoe is het mogelijk, we hebben een viezerik naar het Lagerhuis gestuurd.'

Een viezerik. Hij leek zo'n uiterst nette man. Niets op aan te merken. Een briljant journalist, veertien jaar als politiek redacteur van *The Economist*, daarna alomtgewaardeerd Europacorrespondent van de BBC, nog weer later redacteur van de *Sunday Times*, in 1992 gekozen tot Conservatief lid van het Lager-

huis. Een rijzende politieke ster. Hij wist charmant om te gaan met vrouwen, werkte ook een paar echte liefdes, was populair waar hij ook kwam. 'He was', schreef *The Economist*, 'a good colleague and an honourable man.' En dat was het nu net. Een goed en rechtschapen man lijdt in Engeland vanzelfsprekend niet aan enige seksuele aberratie. Als hij aan seks doet, uiteraard binnen het heilige huwelijk, dan is dat in de missionarishouding. Een versleten geschrift als *Variaties* wordt in Engeland nog steeds beschouwd als verboden pornografie. En dat een man die door het kiesdistrict Eastleigh naar Londen wordt gestuurd, kinky zou kunnen zijn – hier wordt het ondenkbare werkelijkheid. Een fatsoenlijk Brits burger wordt niet geacht in zijn eigen huis, op zijn eigen keukentafel of in zijn eigen bed, alleen met zichzelf en zijn fantasieën, gekleed in wat voor fetisjistische parafernalia of gewrongen in wat voor ongebruikelijke houding ook, naar enig orgasme te streven. En indien hij lid is van het parlement hoort hij uitsluitend te verkeren met zijn eigen wettige echtgenote. Wordt enig ander afwijkend gedrag door de pers ontdekt – overspel, bi- of homoseksualiteit – dan kan hij natuurlijk geen PPS zijn.

Het aftreden van Hartley Booth als *Parliamentary Private Secretary* lijkt het culmineerpunt te worden in de verheerlijking van de schijnheiligheid. Van de zeshonderdvijftig leden van het Lagerhuis zijn er volgens kenners van Westminster minstens dertig ho-

moseksueel. Slechts twee homo's hebben dit erkend - zij maken nooit meer kans op enige functie in het regeringsapparaat. Meer dan vijfhonderd van de zeshonderdvijftig leden wonen te ver weg om elke dag naar huis te kunnen gaan, zij hebben een optrekje in Londen. Indien ze een vriendinnetje willen herbergen (of een vriend!) dient dat in het geheim te gebeuren, uitlekken zou een eind kunnen maken aan een carrière. Niet alleen de roddeljournalistiek ligt constant op de loer. Ook de whips, de managers van de partijen en vooral van de Conservatieve Partij, hebben er belang bij iets te weten over hun discipelen waarmee ze kunnen chanteren: 'Als je niet komt of tegenstemt of je onthoudt van stemming, dan...'

De hele fatsoensrakkerij in Engeland doet natuurlijk denken aan McCarthy's communistenjacht in de Verenigde Staten. De heksenjacht voedt zichzelf. Daarbij wordt het zelfbeeld van de Britten een parodie op de werkelijkheid. Engeland met zijn herontdekte moralisme zit niet fout, nee, een land als Nederland dient tot de orde te worden geroepen. Vol afschuw horen de Britten verhalen over de pagina's in onze kranten met de bekende sm-advertenties, de clubs met de donkere Mariska's en de strenge Jolanda's, de meesteressen die wel raad weten met ondeugende jongens, en de meegaande boys die een wat oudere boy zoeken die houdt van leer en handboeien. Ze denken, de Britten, dat de Nederlanders stapelgek zijn, vol walging lezen ze reportages over onze gemengde saunabaden en onze coffeeshops waar cannabis verkocht wordt. Zij, de Britten, hebben net deze week de boete op het bezit van hasj - ook al is het maar een paar gram - verhoogd van 500 tot 2500 pond: 7200 gulden. De Nederlanders zijn pervers en gek. Niet de Britten.

Het formaat van de schijnheiligheid zit hem in de afstand tussen de gepredikte moraal en de ondergrondse praktijk. Pornografie is in Engeland nog steeds verboden. En toch - er is geen Europees land met zo'n enorme hoeveelheid als 'studies' vermomde pornografie. De Londense bordelen - meestal 'sauna's' genoemd - bieden een gevarieerdheid aan seksueel vertier waar men in Amsterdam moeilijk tegenop kan. In ettelijke instellingen bestaat de mogelijkheid 'seksuele asfyxie' te bedrijven, maar dan wel onder streng toezicht. Bordeelhouders hebben reeds verklaard dat de tientallen doden die wurgseks elk jaar in Engeland eist, niet vallen in de bordelen. De tragedie van Stephen Milligan, zo was inmiddels uitgevonden, is dat hij vroeger, als journalist, wél rustig naar een bordel kon gaan maar als lid van het parlement niet meer. Hij moest dus zijn verstikkingsorgasme in alle eenzaamheid thuis trachten te bereiken.

Dat het sadomasochisme in Engeland bijna is verankerd in de maatschappij, is geen geheim. De lijfstraffen op de kostscholen, de ouders die heilig geloven in het nut van het rietje, de wens van onderwijzers lijfstraffen te mogen toepassen (op openbare scholen verboden door het Europees Gerechtshof) - het zijn allemaal zaken die aan de oppervlakte liggen. De obsessie met hanging is pathologisch: volgende week zal wederom het Lagerhuis stemmen over wederinvoering van de doodstraf, dit keer alleen voor moord op politieagenten. Tenzij iets radicaals is veranderd op de redacties van de pulpbladen, zullen we de komende dagen weer mogen genieten van beschrijvingen in die kranten over de techniek van het op hangen, de kunst van het maken van een goede strop, het belang van het gewicht van de veroordeelde. Het interview met de laatste beul zal ontbreken, de man is dood, maar er zal ongetwijfeld een vervangend deskundige worden gevonden.

Het hypocriete moralisme in Engeland is eeuwen oud. Het grootste deel van de negentiende eeuw waren de meiden in de klassieke basements de harem van de patroon of van de zonen van de patroon, het tuchtigen van personeel was normaal. Even, in de jaren zestig van de twintigste eeuw - de jaren van de seksuele revolutie en de flower power - heerste een frisse vrijheid, die culmineerde onder Harold MacMillan. Zijn regering ging ten onder aan het Profumoscandaal, de minister van Oorlog die een regelmatige klant was van de callgirls Christine Keeler (nu een tandeloze, van de bijstand levende vrouw) en Mandy Rice (die het maakte in het Midden-Oosten met vele nachtclubs). Maar anders dan weleens wordt gedacht: Profumo moest niet aftreden vanwege de callgirls, zelfs niet toen bleek dat deze ook een Russische militaire attaché tot klant hadden. Profumo viel omdat hij de doodzonde had begaan het Lagerhuis voor te liegen.

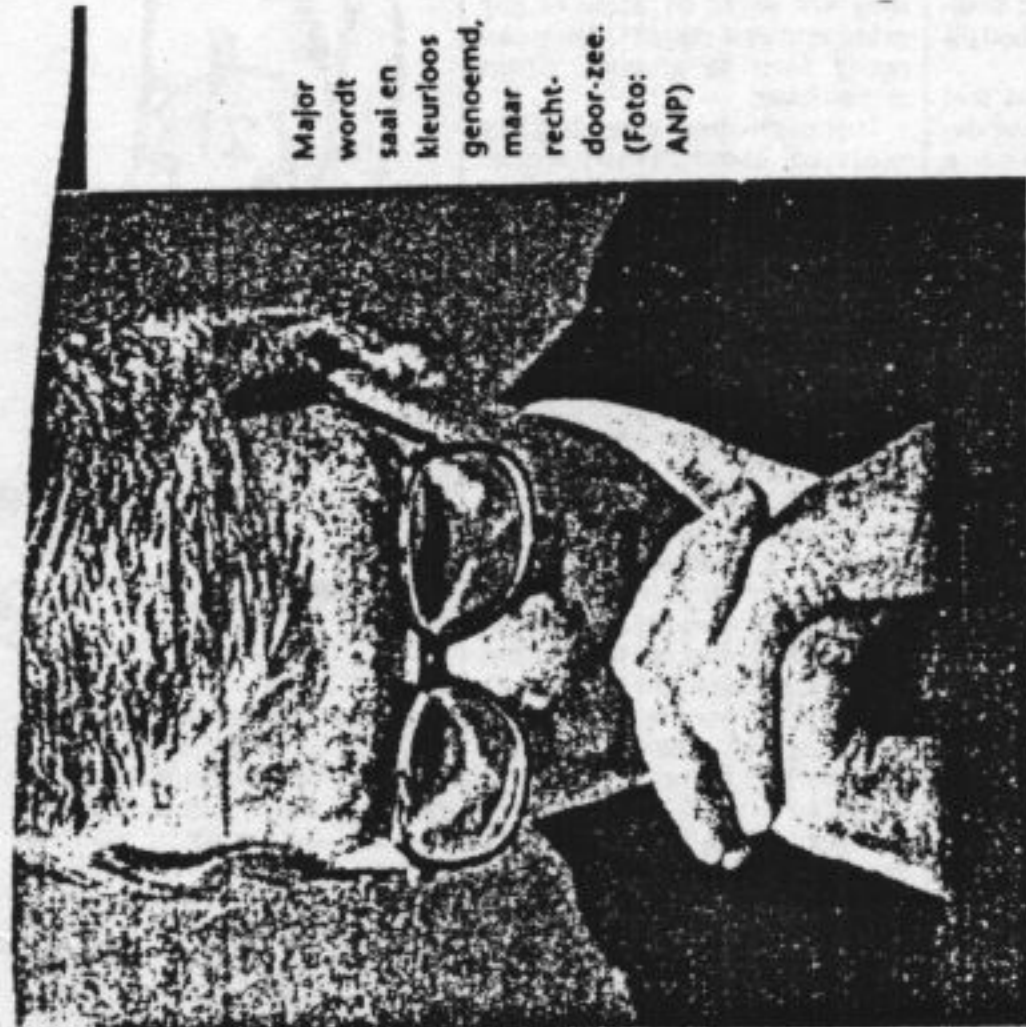
De toenmalige Times schreef: 'Anders dan algemeen wordt beweerd, gaat het hier wel degelijk om een morele kwestie.' De afgelopen week schreef de Times: 'Het lijkt wel of alles nu andersom ligt.'

Dat mannen of vrouwen in hun eigen huis met hun eigen lichaam vrijelijk seks moeten kunnen bedrijven op de wijze zoals ze dat zelf willen (als ze maar niemand anders schade berokkenen) - wie aan deze kant van de Noordzee zal dit in twijfel trekken? Geen Nederlander, geen Deen, geen Duitser, geen Fransman, geen Italiaan. Dat het hebben van een vriend of vriendin, ook als men is gehuwd, alleen de direct betrokkenen iets aangaat en niemand anders, het is op het continent geen discussiepoint. Wie met wie gaat, heeft misschien nog enig belang voor de magere Nederlandse roddelpers, maar maatschappelijke gevolgen zijn er niet, tenzij natuurlijk een affaire - wat voor affaire dan ook - invloed zou hebben op het behoorlijk vervullen van een al of niet openbare functie. Met andere woorden: tenzij een politicus mores predikt die hijzelf niet naleeft.

De recente geschiedenis is overigens vol van op schrift gestelde affaires van bekende personen, ook van bekende Nederlanders. Nooit heeft een Nederlander wegens een bedzonde zijn functie ter beschikking moeten stellen. In Engeland overleefde, vóór de huidige jacht losbrak, de Liberale voorman Jeremy Thorpe gedoe met jongens beneden de 21, werden aan Paddy Ashdown van de huidige Liberale Partij zijn seksuele zonden snel vergeven, kwam minister Cecil Parkinson na een jaar terug in een hoge functie, hoewel hij een kind had verwekt bij zijn secretaresse die hij had beloofd na zijn echtscheiding te zullen trouwen, en stond George Brown bekend als een der grootste versierders in de Labour-regering. Maar alleen de laatste paar maanden moesten acht functionarissen, onder wie vier ministers of junior-ministers, het veld ruimen.

Merkwaardig is dat de Engelse schandaalpers Straatsburg nog niet heeft ontdekt. Tijdens de vergaderweken van het Europees parlement treint een colonne prostituées van Parijs naar de Elzas. Via de barkeepers hebben ze volop werk. En de Britse gedelegeerden zijn niet kuiser dan die uit andere landen. Er wordt ook verder in Straatsburg tijdens die vergaderweken in niet-commerciële relaties veel buitenechtelijke seks bedreven.

Het is uiteraard geen nieuws voor de continentaal-Europese pers. Zelfs niet, kunnen we constateren, voor de Engelse. Straatsburg ligt niet in Engeland.

Major wordt woordt saai en kleurloos genoemd, maar recht-door-zee. (Foto: ANP)

PORTRET

Net als zijn vader werkt John Major in een circus

De nieuwe geloofsbelijdenis van Major en zijn politieke vrienden is de afgelopen weken fors onduidelijk gemaakt met de bekendmaking van een serie sekscham'alen rond leden uit Majors regering en partij. De Britten smulden van de berichten dat vooraanstaande conservatieve politici heimelijk het bed hadden gedeeld met maitresses en homovriendjes. Gevolg was dat weinig Britten moraal-ridder Major nog serieus namen. De omgeving van Major had de mond vol van verheven normen, maar nam het daar zelf niet zo nauw mee. Een dolksteek voor de 50-jarige premier. En door zijn geringe daadkracht en gebrek aan uitstraling was hij in de ogen van veel Britten toch al niet zo'n sterke politicus.

Binnenkort krijgt Major het weer zwaar te verduren. Nog deze maand houdt zijn partij zich bezig met een ander, voor de Britten gevoelig onderwerp: homoseksualiteit. En of Major het dit keer weer zal overleven is nog de vraag. Misschien gaat hij nog deze maand de geschiedenis in als de man die struikelde over homo's. Voor Nederland nauwelijks voorstelbaar, maar niet voor Groot-Brittannië, daar is en blijft homoseksualiteit verwerpelijk. Althans openlijk, want als er één land is waar vanaf de eenzame kostschooljaren hartstochtelijke homo-relaties in het geheim bestaan, dan is het wel Groot-Brittannië. Dit vanouds voor de

Britten onbesprekbare onderwerp wil de Conservatieve parlementariër Edwina Currie aan de orde stellen. Major en de zijnen stemmen straks over haar wetsvoorstel de leeftijd voor het toelaten van homoseksuele contacten van eenentwintig naar zestien jaar te verlagen. En dat levert gegarandeerd binnen de Conservatieve Partij hooglopende ruzies op, die Major mag oplossen, als het hem lukt. Geen gemakkelijk opgave, want het is duidelijk dat de premier geen greep heeft op zijn partijgenoten.

Nog maar vier jaar geleden werd John Major met blijdschap binnengehaald als de man die een einde maakte aan ruim elf jaar bewind van de ijzeren dame Margaret Thatcher. Hij werd een beetje saai en kleurloos genoemd, maar hij was tenminste wél recht-door-zee en had oog voor de minder bedeedden in de Britse klassemaatschappij. Zelfs voor zijn tegenstanders kon hij door de beugel.

John Major is het voorbeeld van een succes-story. Met zijn arbeidersachtergrond, beperkte schoolopleiding en stoffige kantoorbaantje drong hij door tot de top van het deftige Londense

circuit. Hij liet zien dat een lower-class zoon van een circus-artiest ook minister van Financiën en Buitenlandse Zaken kon worden en uiteindelijk zelfs premier.

Met het nieuwe debat over de homo-wet staat de Britse boulevardpers alweer handenwringend klaar. Met de lokale verkiezingen voor de deur kan Major het woord seks waarschijnlijk ook niet meer horen.

A 'yes' vote next week on the age of consent for homosexual men would show we are at last at ease with our own fluid sexuality

Gay sex in a shifting society

Colin Spencer

ALL SOCIETIES in every decade reinterpret their sexuality in a different way from what has gone before. It was a French anthropologist, Maurice Godelier, writing in the *New Left Review* at the beginning of the eighties, who said: "It's not sexuality which haunts society, but society which haunts the body's sexuality."

Gay men under 21 must feel that haunting to an intense degree (though MPs have a chance to end that when they vote on lowering the age of consent in the Commons next Monday). Just as I felt haunted up to the autumn of 1967 when suddenly my own sexuality was made legal for the first time in my life.

I was 34-years-old and had been committing illegal acts for 20 years. At the age of 13, I would go swimming with a schoolchum, casting our bathing suits aside we would press our naked bodies tightly together. Then pausing with breathless awe to compare erections, we would go into another clinch.

Those hugs felt like paradise. This was the limit of our exploration. It did not make me indifferent to the idea of exploring a girl's body, in fact, it fueled curiosity and appetite.

What is so astonishing in those who refuse to consider lowering the age of consent for gay men is the conviction that early experiences are so addictive — that the dye is cast forever. The sub-text expressed by heterosexuals in these anxieties is a curious one indeed, that homosexuality is so mesmerisingly attractive that once you dip your toe in you are lost forever in an ocean of depraved enchantment.

Are they expressing personal nostalgia? Who knows. Incredibly this is the public perception which ignores the facts. The psychological pressures of growing up in a society which deems you a pervert are immense, so that you become ashamed of your strongest passions and humiliated by the slightest expression of them. Society can engender such deep misery in young gays (unless they are saved by ideas of gay pride and self-respect) they can easily turn to alcohol, drugs and suicide.

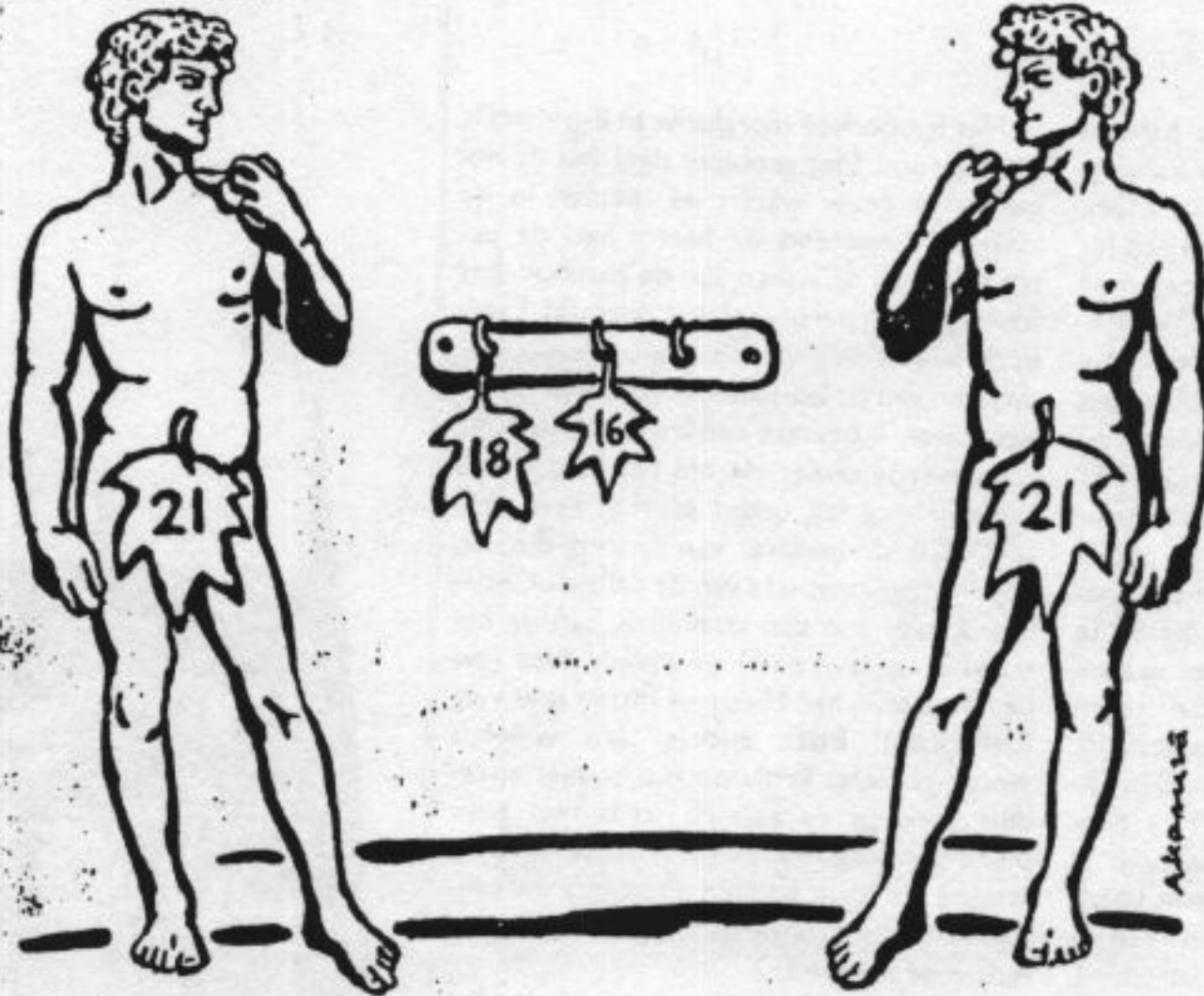
Homophobes are highly equivocal about the gay world. On the one hand, they see it as glittering and glamorous; on the other, as wicked and evil — bound to entrap innocence and destroy it.

Why should parents have these fears and fantasies about their sons? They stem, of course, from our society's indoctrination by the Judaeo-Christian tradition. But western culture is also partly Hellenic, a contradictory influence which is why we are so schizophrenic about this.

It is mirrored in the replies by MPs on how they will vote next week. There is no doubt in the mind of Patrick Nicholls (Teignbridge): "one is natural, the other is not." Or Sir Gerard Vaughan (Reading East): "I don't accept homosexuality as a normal kind of behaviour..." But a glance at history tells us how arbitrary such notions are.

Each society defines and celebrates vastly different sexual customs and acts. Homosexuality has always been with us, from prehistory where ritualised pederasty was part of the rites of passage from boy to man. Though same gender sexual love has always been there, the word homosexual was coined only in the 1890s. Up to around 1700 no one much noticed which gender you chose to

GUA 16.02.94

penetrate, it was the act of penetration that mattered.

Great opprobrium was only attached to passive acts. It was thought unworthy of men, for it was not taking control, not dominating, hence being like a child or a woman. This disparaging link between homosexuality and effeminacy still lingers on, as if the militant gay movement had never appeared.

What is the age of consent fuss really about? Confusion, I would suggest. Horror and fear at the so-called "decline in moral standards" without any true awareness of what they actually are.

If we ignore the farrago of paranoid and homophobic accu-

sation from the tabloids, there is still Lynette Burrows, in the *Sunday Telegraph*, who on January 2 wrote that it is "a licence to deprave" claiming that "a homosexual lifestyle reduces life expectancy from 75 to 42." This kind of absurd propaganda (put out by Family and Youth Concern and the Conservative Family Campaign) illustrates how fundamentally alien the acceptance of homosexuality is to a segment of our society.

The way homosexuality is expressed is related to how that society treats women — if they are oppressed or not and how the gerontocracy decrees their availability. The gerontocracy needs to control the breeding pool of young males. So that old

men will not be usurped, taboos and customs are manipulated, with the intention that young men are amused elsewhere.

Today, the gerontocracy (and we certainly have one with this government, if not in age, in attitude) has lost control over the breeding power within society. The Government is morally bankrupt. This old elite is in a state of ethical chaos through the whole gamut of sex to armaments, it yearns for yesterday's supposedly solid moral structures, yet knows in a bewildered way that they do not fit present turbulence.

It has lost all control over that gentle art of imparting wisdom, for it has none to bequeath. So children do not in-

herit any values, sexual or otherwise. All there is, is muddled attitudes, based on prejudice, inhibitions and ignorance.

Why, for example, should the critics of lowering the age of consent insist that youths are both more vulnerable and less sexually mature than girls? Why should they be anxious about older men attempting to seduce youths, when older men are doing it all the time to girls and they don't care a hoot.

Oh, of course, I forgot, it's all right for older men to seduce girls, it's all part of the macho myth. A survey by Stonewall of the first sexual experiences of 2,088 gay men discovered no evidence at all that older men had seduced the young.

What we have been seeing is that the debate has been burdened by muddled assumptions, by insecurity and fear; in fact, by the chaos of heterosexual suppositions about the nature of sexuality which fall apart on close scrutiny.

The confusion over sexuality and its ethics provokes us into becoming hysterical and paranoid. False macho concepts obsess the young teenager which fuels homophobic attitudes. Last week, two boys of 10 and 11 were charged with raping a five-year-old girl. Far better, I strongly suggest, to encourage the boys in homophilia. You might then at least see a decline in teenage pregnancies and unwanted children.

In societies where there is some semblance of gender equality, there is always more cross-dressing in both men and women. It merely means that the fluidity of our sexual nature is acknowledged and given freedom. This appears to be happening now. If the age of consent is lowered to 16 next week it is part of that movement. But it will also be a civilised act of common decency which is long overdue.

■ Großbritannien: Senkung des Schutzalters für Schwule?

„Ungeheuerliche Unsittlichkeit“?

TAZ 01.02.94

Birmingham (taz) – Im Grunde sind heranwachsende Briten nicht anders als Festland-Europäer. Mit 16 können sie die Schule verlassen, ab 17 läßt sie der Staat Auto fahren, ab 18 wählen. Nur eins dürfen die Jungs nicht, bis sie 21 sind: ins Bett mit einem anderen Mann. Aus gutem Grund, meint das sonntägliche Massenblatt *News of the World*: „Niemand weiß genau, was die Ursachen für Homosexualität sind. Aber eine physische Einführung zu homosexuellem Verhalten muß dazugehören.“

Die Anziehungs- und Überzeugungskraft von schwulem Sex muß auf der Insel größer sein als anderswo – kein anderes Land in West- und Mitteleuropa hat ein so hohes Schutzalter. Doch die Zeiten, in denen Teenager ins Gefängnis geschickt werden, weil sie mit ihrem Freund geschlafen haben, sind womöglich bald vorbei: In den nächsten Tagen entscheidet das britische Unterhaus, ob das „Age of Consent“ für Schwule dem für Heteros und Lesben angepaßt und auf 16 gesenkt wird.

Vorausgegangen ist eine Lobby-Kampagne mit einer Präsenz schwuler Themen in den Medien, wie sie Großbritannien nicht gesehen hat, seit 1967 das grundsätzliche Verbot homosexueller Handlungen aufgehoben wurde. Abge-

ordnete wurden mit Briefen überhäuft, das Parlament belagert, öffentliche Kiss-ins von Teenagern veranstaltet. Organisiert vor allem von der schwul-lesbischen Interessenorganisation „Stonewal“ sowie „Torche“, einer Gruppe, die sich innerhalb der Konservativen Partei für homosexuelle Gleichberechtigung einsetzt, fand sich eine erstaunliche Koalition zusammen: von Prominenten wie den Pet Shop Boys oder dem Schauspieler Stephen Fry über die britische Medizinervereinigung bis hin zu einzelnen Rechtsaußen der Tory-Partei. Die kämpften vielleicht weniger für das Wohlergehen von Minderheiten, wohl aber für sowenig Staat wie möglich – auch im Schlafzimmer.

Den Namen „Schutzalter“ hat das Gesetz nach Ansicht der Aktivisten ohnehin nicht verdient – bedroht es doch die „Opfer“, die es zu schützen vorgibt, mit Strafe. Zwischen 1988 und 1991 wurden über 2.000 Männer wegen Sex mit beiderseitigem Einverständnis mit Männern unter 21 verhaftet. Bei einer niedrigeren Altersgrenze würde auch die Zahl der HIV-Infektionen unter schwulen Teenagern sinken, glaubt die Medizinervereinigung, da die sich dann besser über Safer Sex informieren könnten. Bislang wenden sich die meisten Aids-Hilfe-Gruppen aus

Angst vor Strafverfolgung nur an über 21-Jährige.

Daß das Unterhaus den Status quo beibehält, halten die meisten Beobachter für unwahrscheinlich. Möglich ist allerdings, daß sich eine Mehrheit der Abgeordneten aus Angst vor einer unpopulären Entscheidung für ein Mindestalter von 18 Jahren ausspricht – „ein „Kompromiß“, den die Initiatoren heftig ablehnen. „Es gibt keine halbe Gleichheit“, sagte die ehemalige Tory-Ministerin Edwina Currie, die den Gesetzentwurf einbrachte.

Je nachdem, wie die Abstimmung ausgeht, wollen die Initiatoren es wagen, die Parlamentarier zu ermuntern, den Sprung aus dem Mittelalter mit weiteren Gesetzesänderungen gleich bis in die zweite Hälfte des 20. Jahrhunderts zu verlängern. Unabhängig vom „Age of Consent“ ist in Großbritannien nämlich immer noch jeder homosexuelle Akt in der Öffentlichkeit (und dazu zählen auch Hotelzimmer, Studentenwohnheime und private Häuser, in denen sich andere Leute aufhalten) strafbar, genau wie schwuler Sex mit mehr als zwei Beteiligten. Das entsprechende Vorgehen kann ausschließlich von Schwulen begangen werden und nennt sich „Ungeheuerliche Unsittlichkeit“.

Stefan Niggemeier

■ Die sexuellen Probleme der Tories, Teil VII:

„Sind Sie etwa homosexuell?“

TAZ 10.02.94

Dublin (taz) – Schwule Tory-Abgeordnete müssen heiraten, wenn sie sich nicht sämtliche Aufstiegschancen in der Partei vermasseln wollen. Die Fraktionsführung der Konservativen im britischen Unterhaus hat einem Nachwuchspolitiker, dem Experten eine Ministerkarriere prophezeien, unmißverständlich klargemacht, daß er „sich anpassen“ müsse. Die Parteiobere waren über seine enge Freundschaft mit einem anderen Tory-Abgeordneten besorgt. Säuberungen finden auch in Hinblick auf die Europawahlen im Sommer statt: Bei einer Sitzung am Wochenende wurde ein Kandidat gekippt, weil die Parteiführung seine Verlobung für einen Fake hielt. „Sie befürchteten, daß er schwul sei, und befragten seine Freunde“, behauptete ein Sitzungsteilnehmer. „Die sagten, daß die Freundin möglicherweise nur zur Vertuschung seiner Homosexualität diene.“

Die Tories haben panische Angst vor weiteren „Skandalen“, nachdem Enthüllungen aus dem Privatleben zahlreicher Abgeordneter das neue Tory-Programm der Lächerlichkeit preisgegeben haben. Mit diesem Programm wollten die Konservativen eine moralische Überlegenheit reklamieren, in die weder Schwule noch außereheliche Affären passen. Erst am Wochen-

ende mußte ein weiterer Tory-Parteifunktionär seinen Hut nehmen, weil er laut *Sunday Mirror* sexuelle Beziehungen zu der Parteigestellten Emily Barr unterhalten habe. Zwar betonte Booth, er habe die 22-jährige lediglich geküßt, doch soll er ihr in Gedichtenseine „ewige Liebe“ geschworen haben. Der 47-jährige Methodisten-Pfarrer Hartley Booth ist aber nicht nur verheiratet und hat drei Kinder, sondern darüber hinaus Nachkomme des Heilsarmee-Gründers und Abgeordneter für Finchley.

Die Parteiführung spielte die Geschichte als „unbedeutende Sünde eines unbedeutenden Politikers“ herunter. Vermutlich hätte sich auch niemand dafür interessiert, wenn sich Booth nicht in der Vergangenheit als „Retter der Familie“ aufgespielt und den Vorsitz einer entsprechenden Wohlfahrtsorganisation übernommen hätte. Der Vorsitzende der Tory-Bezirksgruppe Finchley, Ron Thurlow, sagte, mit Booths Rücktritt als Parlamentssekretär sei die Tory-Kampagne-Slogan: „Zurück zu den Grundwerten“ – endgültig tot: „Die Partei sollte damit aufhören und endlich das Land regieren.“

Auch in den jüngsten Meinungsumfragen kann Premierminister John Major keinen Trost finden:

Lichter geschut tegen Britse

homo's

Maandagnacht werd het Britse parlamentsgebouw bestormd door boze homo's. Het Lagerhuis had besloten de leeftijd waarop homoseksuele contacten zijn toegestaan te verlagen van 21 naar 18 jaar (voorgesteld was 16 jaar). Arie van der Ven is publicist in de homopers. Hij vindt dat Engelse homo's alle reden hebben om hun overheid zo agressief te benaderen.

PAR 26-2

door ARIE VAN DER VEN

Negentig procent van de Britse homoseksuelen heeft seks vóór het eenentwintigste jaar, zo blijkt uit het Sigma-project, een onderzoek naar de gebruiken van Engelse homoseksuelen dat sinds 1987 bestaat. Bovendien wijst het uit dat men in de leeftijdsgroep zestien tot en met eenentwintig jaar het meest seksueel actief is.

De verlaging van de Age of Consent is dus wel belangrijk. Twee jongens van achttien mogen nu thuis bij elkaar in bed kruipen. Maar dat is dan ook alles. Zij kunnen boetes verwachten als zij hand in hand over straat gaan (*gross indecency*: aanstootgevend gedrag), als ze afspraakjes maken op straat (*soliciting*: tippelen) en ze mogen thuis niet twee andere jongens op het logeerbed laten slapen (*procuring*: gelegenheid geven). Uit de hele anti-homowetgeving is alleen het minst effectieve repressiemiddel geschrapt.

Engeland was een van de laatste landen waar het verbod op homoseksualiteit werd opgeheven. In 1955 werden nog meer dan duizend mannen voor jaren gevangengezet. Om te besparen op de enorme kosten die hiermee gepaard gingen, benoemde men de commissie-Wolfenden om een wetschets voor te bereiden. Dit leidde twaalf moeizame jaren later tot 'liberalisering': privé kon men de herenlijefde bedrijven, maar ieder openbaar blijf van een homoseksuele relatie werd sindsdien zwaarder bestraft dan ooit tevoren.

Sinds 1967 zijn er allerlei wetten gekomen die homoseksueel gedrag zo ruim definiëren, dat de meest alledaagse gedragingen eronder kunnen vallen. Zo wordt het uitwisselen van telefoonnummers 'openlijk homoseksueel gedrag' als het gedaan wordt door twee homo's (want: *soliciting*). Laat u een hostelletje bij u logeren en zij doen 'het', dan kunt u zich scharen in de rijen van de 346 Britten die voor *procuring* veroordeeld zijn. Maar de term *gross indecency* maakte de meeste slachtoffers: in 1991 wel 1622. Zoenen of een hand op de bil is al genoeg om opgepakt en veroordeeld te worden, ook als dat in een hotelkamer gebeurt.

Seks met een jongen van zeventien jaar of jonger, thuis of in het openbaar, is altijd strafbaar, zogenaamd om hen te beschermen tegen ouderen. Edoch, de vele veroordelingen van 16- tot 21-jarigen doen vermoeden dat deze wet niet alleen dient om hen te beschermen, maar evenzeer om hen te straffen en langdurig in gevangenschappen en op-

Demonstrerende homo's maandagavond bij het Lagerhuis in Londen.

voedingsinstituten op te sluiten.

Nu worden homo's natuurlijk niet meteen gearresteerd als zij telefoonnummers uitwisselen. Maar het kan voor een agent wel voldoende aanleiding zijn voor een arrestatie, het kan voor een rechtbank voldoende zijn voor een veroordeling en dat hoeft niet vóór te komen om een angstige, paranoïde sfeer te scheppen in de homoseksuele gemeenschap.

De Britse 'liberalisering' van de homowetgeving leidde tussen 1967 en 1982 tot een verviervoudiging van het aantal arrestaties. Ook gedurende de jaren tachtig bleef het aantal aanhoudingen stijgen: blijkens overheidscijfers was in 1990 het aantal aanhoudingen met 66 procent gestegen ten opzichte van 1982. In de periode 1985-1990 waren er 11.104 veroordelingen op 13.300 arrestaties.

Over dezelfde periode zijn volgens het blad *Capital Gay* de duur van gevangenisstraffen verdubbeld en de gemiddelde boetes verviervoudigd. Het in het openbaar tonen van wederzijdse affectie tussen mannen (zoenen, hand op de bil) wordt met een boete van 250 pond bestraft. Nota bene: heteroseksuele geweldpleging tegen een vrouw wordt in Engeland gewoonlijk met vijftig pond beboet.

Volgens Jeremy Clarke van de homorganisatie *Galop* is het dan ook gerechtvaardigd te stellen dat de Britse

politie en justitie meer geïnteresseerd zijn in het pesten van homo's dan in het helpen van de slachtoffers van heteroseksueel geweld.

Sinds 1990 is er een daling in het aantal arrestaties: in 1991 waren het er nog 1956, in 1992 'nog maar' 1700. Hiermee zijn we echter nog lang niet terug op het niveau van 1982: 1394 arrestaties.

Het Home Office verklaart deze hoge getallen uit de toenemende openheid en herkenbaarheid van homoseksuelen en de verbeterde politietechnieken om hen te betrappen. De tegen homo's ingezette politiemiddelen, die bladen als *Capital Gay* en *The Pink Paper* regelmatig schetsen, doen soms denken aan de wijze waarop men in andere landen terroristische organisaties bestrijdt.

Een politietechniek waar veel kritiek op wordt geuit is het gebruik van 'pretty police men', agenten die in parken en buiten homocafés postvatten en voorgeven homoseksueel te zijn. Ze proberen homo's te verleiden en als die op de avances ingaan, worden ze gearresteerd wegens openbare schennis van de eerbareid (*outraging the public*), ook wanneer de agent het enig aanwezig publiek is. *Capital Gay* heeft zelfs enkele goed gedocumenteerde gevallen beschreven, waarin de politie homoseksuelen liet verleiden door eerder gearresteerde en gehanteerde minderjarigen.

Politiepraktijken als deze, die nu al tientallen jaren gebruikelijk zijn, wekken niet de indruk dat ze gericht zijn op het voorkomen van overlast, maar op het creëren van aanleidingen om homo's te arresteren.

Een laatste en diep ingrijpende politietechniek is aanleggen en gebruiken van een sinds 1991 bestaand nationaal computerbestand met onder meer de namen van personen van wie de politie vermoedt dat ze homoseksueel zijn.

Deze lijst wordt automatisch gecheckt bij aannemen van personeel voor de overheid en diverse 'gevoelige' beroepsgroepen, waarvoor homoseksualiteit een geoorloofde en vaak toegestane ontslaggrond is. Volgens een rapport van een parlementaire commissie werd de lijst in 1992 meer dan honderdduizend maal geraadpleegd, op wiens verzoek dan ook.

Wat een 'gevoelige' beroepsgroep is hangt af van het moment. Zo zijn veel beroepen ineens 'gevoelig' geworden sinds seksueel misbruik van kinderen in het Verenigd Koninkrijk een issue is geworden. Nu heeft dit niets met homoseksualiteit uitstaande, maar voor beroepen waarin met kinderen gewerkt wordt, moet men nu ineens gescreend worden: verpleegkundigen, leraren, badmeesters, tandartsen - noem maar op.

De Education Act van 1986 verbiedt lessen op middelbare scholen waarin

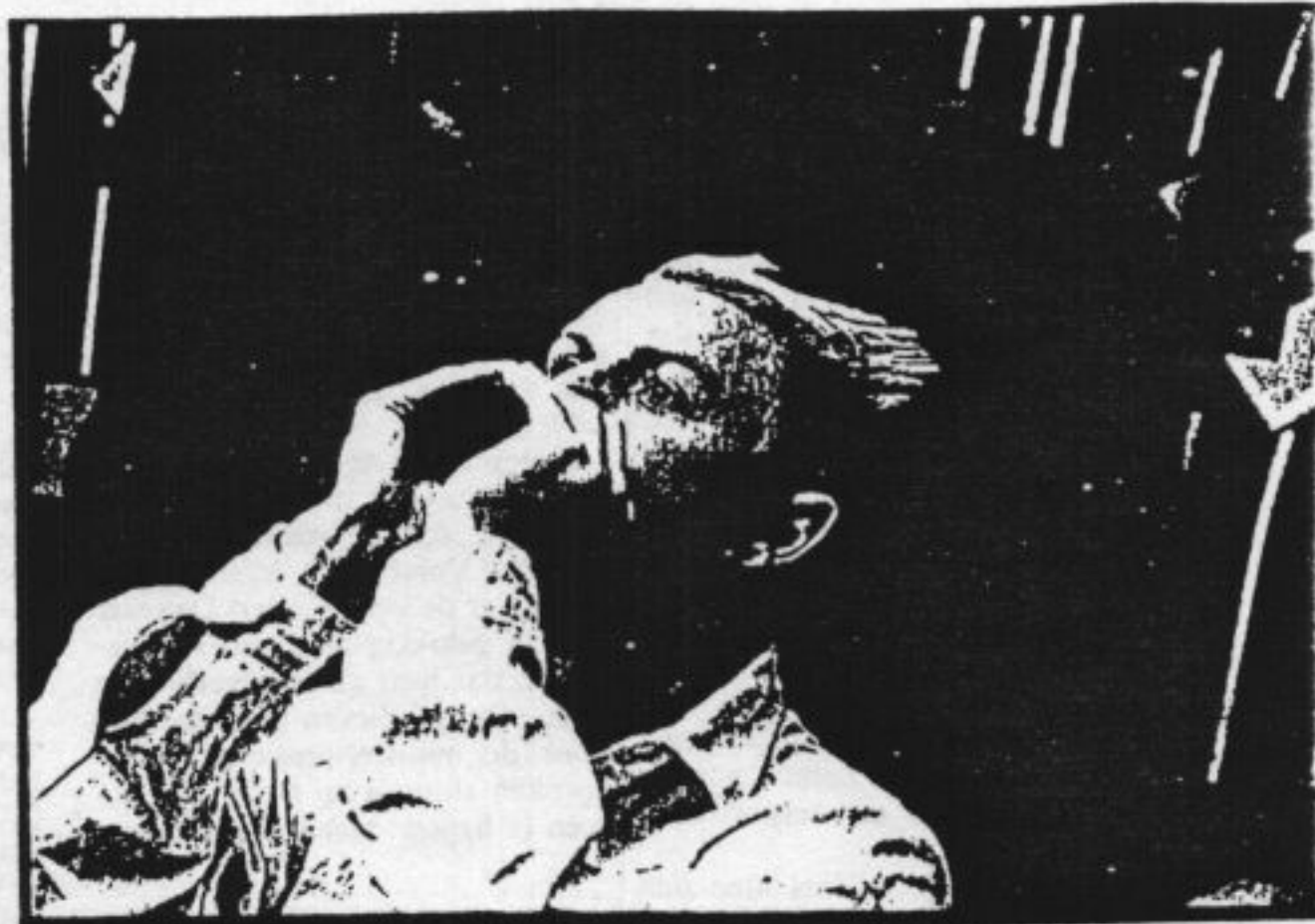
homoseksueel gedrag gepresenteerd wordt als normaal. De beruchte 'Clause 28' van de Local Government Act breidt het homoverbod uit over alle door gemeenten gesubsidieerde instellingen. Dat heeft zeer veel persoonlijke drama's veroorzaakt: woningbouwverenigingen zetten de partner van de overleden homo uit zijn huis, kinderen met twee lesbische moeders werden uit het gezin gehaald, gevangenis en ziekenhuizen gaven geen bezoekrecht aan (homo-)partners. De Britse overheid verschaftte zichzelf het zovleiste middel dat zij naar willekeur kan inzetten. De angst en paranoïa onder de Britse homoseksuelen is hierdoor aanzienlijk versterkt. Gezien het arsenaal aan wetgeving dat iedere agent en ambtenaar tot zijn beschikking heeft, is de verlaging van de Age of Consent van deze week te vergelijken met een grootmacht die haar arsenaal aan kernwapens reduceert, terwijl één procent van het restant genoeg is om de tegenstander te vernietigen. De agressie en frustratie van die paar Britse homoseksuelen die het Lagerhuis wilden bestormen, was dan ook begrijpelijk. Amsterdam kan zich blijven verheugen op een gestage stroom van Engelse homo's die hier op een meewarige reactie kunnen rekenen.

DE TOEKOMST VAN DE HOMOBEWEGING

ROTTERDAM - In Engeland mogen homo's van achttien jaar en ouder het met elkaar doen. Hetero's mogen seks hebben vanaf hun zestiende en voor lesbiennes is in de wet niets geregeld, dus ook niets verboden. Raar? In Engeland vinden ze van niet. Een voorstel om ook homoseks vanaf zestien jaar te legaliseren haalde het niet. Het parlement wil de minimumleeftijd wel verlagen van eenentwintig tot achttien, maar dat is dan ook *the limit*. "Jonge jongens, die nog helemaal niet zeker kunnen weten of ze homo of hetero zijn, moeten beschermd worden", redeneerde de meerderheid van het parlement.

PKIM
8-3

Onderweg

Bam-bi Delver. Foto: Willy Slingerland

naar overmorgen

De Gay Games, de Homo-Expo, de lesbische fietswinkel... Steeds vaker vinden critici dat homoseksualiteit maatschappelijk geaccepteerd is. Volgens sommigen moet 'de' homobeweging zichzelf daarom opheffen. Maar zijn er ècht geen belemmeringen meer voor homoseksuelen en lesbiennes? En: wat zijn de nieuwe uitdagingen voor de homobeweging? Het eerste deel van een nieuwe serie van vier artikelen.

XL FEB

DEEL I: BAM-BI DELVER

"Je moet wel erg stedelijk zijn, wil je de stelling verkondigen dat homoseksualiteit maatschappelijk geaccepteerd is. Ik denk dat je helemaal niet kunt spreken van respect voor onderlinge verschillen. Kijk naar de homojongeren die naar de stad trekken. Ze komen niet omdat de universiteiten hier staan, maar omdat ze zich volledig willen ontplooiën. Dat is dus een vertekening, want als het goed was, dan konden ze in hun eigen dorp blijven wonen." Bam-bi Delver, publicist, ex-hoofdredacteur van het homojongerenblad *Expreszo* en *enfant terrible* van de homobeweging, verwierpt de stelling dat homoseksualiteit maatschappelijk geaccepteerd is. De suggestie dat de homobeweging zou moeten worden opgedoekt, kan hij daarom niet onderschrijven ("Dat is niet eens mogelijk, omdat je een beweging niet zo maar opheft. Een organisatie wèl."). "Anno 1994 is er veel ten goede veranderd, maar we zijn nog niet klaar. In het begin ging het om een heteroseksuele samenleving, waarin die seksualiteit als norm werd gesteld. Juridisch en sociaal was er weinig mogelijk. Er is nu juridisch veel veranderd, en voor een heel kleine groep is er sociaal veel veranderd," zegt hij.

Identiteit

Hoewel hij twijfels heeft over afschaffing van de homobeweging, vindt Delver wel dat de beweging zich zou moeten bezinnen op een nieuwe koers. Want de homobeweging richt zich in zijn ogen teveel op het eigen - homoseksuele - hokje. "De gemakkelijkste, kortste weg is de weg waarbij een homobeweging uitgaat van acceptatie en integratie van homoseksualiteit in een heteroseksuele samenleving. Maar de

langste weg, die je bovendien het meest oplevert als persoon, is een streven naar seksualiteit, zonder hokjes, in de breedste zin van het woord. Mensen moeten voor zichzelf kunnen ontdekken wat hun seksuele behoeften zijn. Dat lijkt mij een veel spannender en fantasievoller beweging dan die we nu hebben."

Delver geeft een voorbeeld van hoe het kan. "Ik ken een vrouw die altijd gedacht heeft dat ze lesbisch was. Ze noemt zichzelf nog steeds een pot, maar heeft intussen wel de leukste jongen van de wereld ontmoet, met wie ze samenwoont. Dat vind ik geweldig. En ze is er gelukkig niet mee in de knoop gekomen. Haar vriendinnen wel, want die vinden haar nu een verraadster." Hij begrijpt niet waarom sommige mensen krampachtig blijven vasthouden aan hun seksuele identiteit. "Ik vind het onzin om te spreken van een seksuele identiteit. In de praktijk ben je alleen homoseksueel in gedrag. Als je als man met een andere man in bed ligt. Als je naar de bakker gaat ben je toch niet homoseksueel? Je amputeert zo'n groot deel van jezelf door je op die identiteit vast te leggen."

"Homoseksuelen duwen zichzelf in een hokje. Het lijkt wel alsof homoseksuele mannen hun seksueel gevoel tegenover vrouwen uitschakelen. Een vrouw kan dan alleen maar 'aardig' zijn, of een prettige gesprekspartner. Als die mannen dan een leuke vrouw tegenkomen, dan moeten ze dat hele eind weer terug. En dat is de schuld van de homobeweging. De boodschap die zij nu uitdraagt is dat je twee kanten op kunt, maar ook dat je één van die twee kanten op moet. Of homo, of hetero. Volgens mij ging het daar niet om. Het ging er om gelukkig te worden met wat je wilt."

Delver vindt dat er een brede organisatie moet worden opgezet, waarbij seksualiteit centraal staat. Zonder hokjes als hetero of homo. "Zeker in Nederland moet dat moge-

lijk zijn. In de situatie waarin we op dit moment - gelukkig - zitten, moet je als homobeweging een stap verder kunnen doen. We moeten nu de homoseksuele of lesbische identiteit laten vallen en de beste stap voorwaarts doen door te zeggen dat het gaat om seksualiteit. We moeten nu een filosofie uitstralen van een samenleving waarin seksualiteit en relatievorming op elke manier mogelijk is. Kortom: grensvervaging." Zijn ideaalbeeld is een gemengde cultuur, waarin iedereen er voor openstaat om alles met iedereen te doen. "Dat vind ik het spannendst. Wanneer ik avances naar iemand maak, vind ik het leuker om te horen dat hij zegt dat ik zijn type niet ben, dan dat hij zegt: 'Sorry, maar ik ben geen homo'. Want dat vind ik niks."

Porno

Concreet ziet hij die beweging voor zich als een soort vakbond. "Met een politieke tak, die er voor zorgt dat op juridisch gebied alles goed voor elkaar is. De politiek moet bij voorbeeld eens wettelijk regelen dat iedereen met een relatie, of je nu samenwoont of niet, gelijkgesteld wordt." Een andere tak van die beweging richt zich op de voorlichting over en verbreiding van de verschillende leefstijlen. Onder meer door het verschaffen van goeie porno. "De beweging moet brede porno maken. Want wat nu gemaakt wordt is verschrikkelijk! Het zijn allemaal dezelfde types waarop we moeten vallen. Soms denk ik wel eens: misschien ben ik wel geen homo, want ik word er helemaal niet opgewonden van." "De grootste fout die de homobeweging nu maakt, is dat het niets aan seks doet. Het is allemaal zo ouderwets! XL is een blad voor homoseksuelen en lesbiennes, en de seks is er uit. Net als de *Expreszo*. Een initiatief voor jongeren die bezig zijn met seksualiteit. De redactie hoopt dat die jongeren de *Expreszo* kopen, maar er zit helemaal geen seks in! Al die 13-jarige homojongetjes die bezig zijn met de ontdekking van seksualiteit moeten zich nu behelpen met de *Hitkrant*, de *Popfoto* of de *Wehkampcatalogus*. Ik denk dan: doek die keurige homobladen op en zorg er voor dat er een goed pornoblad op de markt komt, dat voor iedereen toegankelijk is."

Eric Metz

"Wat een onzin. Iedereen die zich seksueel ontwikkelt weet heel goed van zichzelf wat hij is: homo of hetero. Wie hetero is, weet ook dat hij zich nooit zal laten omturen tot homo. En andersom is dat ook zo. Dat kan iedereen bij zichzelf nagaan", reageert Wauter Vis (21, student bedrijfskunde). Wauter wordt al zo lang als hij zich kan herinneren verliefd op jongens, en niet op meisjes. "Als je, pakweg aan het eind van de basisschool, voor het eerst hoort wat homo's zijn, begin je je af te vragen of jij dat ook bent. Op mijn zestiende wist ik het zeker. Maar het laatste wat je op die leeftijd wilt is een uitzondering zijn. Ik nam me voor het pas aan mijn ouders te vertellen als ik studeerde en op kamers woonde."

Op de middelbare school was Wauter lang verliefd op een jongen die piloot wilde worden. Tijdens een scholierenuitwisseling hebben ze ooit een week lang samen in een tweepersoonsbed geslapen, maar dat was in de tijd dat nog niemand wist dat Wauter homo was, behalve hijzelf. "Dat is dus nooit wat geworden. Ik dagdroomde alleen veel over hem." Hij had ooit ook een vriendinnetje, een meisje van dansles. "Zij

was verliefd op mij en ik vond haar wel aardig. Na zeven maanden heb ik het uitgemaakt, zonder precies te zeggen waarom."

Bekentenis

Terwijl de meeste homoseksuele jongens en meisjes zelf al lang weten hoe laat het is, vertellen ze het pas aan de buitenwereld als ze stevig genoeg in hun schoenen staan. Of tot ze het echt niet langer meer voor zich kunnen houden. Voor de omgeving komt zo'n bekentenis vaak als een complete verrassing. De reacties zijn dan voorspelbaar: "Weet je het wel zeker?" Of: "Hoe kan dat nou?"

Bij Wauter ging het ook zo. Toen hij, net negentien, het eindelijk aan zijn ouders durfde te vertellen, sloeg de mededeling in als een bom. "Mijn vader trok wit weg en begon te huilen. Mijn moeder reageerde ook heel emotioneel. Zij zat er vooral mee dat ze al die jaren niet had geweten wat er in mij omging." Terug op zijn kamer in Rotterdam, na dat zware weekend thuis, was hij een week lang ziek. "De spanning van al die jaren kwam er opeens uit."

Toen zijn ouders het wisten, ging Wauter via homojongerenvereniging Apollo in Rotterdam op zoek naar de 'homowereld'. "Daar kun je terecht om te praten en voor informatie." Na een jaar ontmoette hij zijn eerste vriend.

In Nederland worden homo's, zeker in vergelijking met andere landen, redelijk met rust gelaten. "Zo erg als in Engeland is het hier niet, maar ook hier moet je steeds iets uitleggen. Homo is in de studentenwereld, en trouwens ook op school, nog steeds een scheldwoord."

Engels parlement wil jongens 'beschermen' tegen homoseksualiteit

'Op m'n achtste vond ik jongens al leuker dan meisje'

Condolance Dales

De openlijke condolance van premier Lubbers aan 'de vriendin' van de overleden minister Ien Dales heeft in de homo-bladen alles behalve enthousiaste reacties opgeroepen. In de *Gaykrant* zegt Anne Lize van der Stoel, fractievoorzitter van de VVD voor de Amsterdamse gemeenteraad en op een verkiesbare plek op de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer, 'dubbelhartige gevoelens' te hebben over de 'actie' van Lubbers. Ien Dales heeft zelf nooit willen praten over haar persoonlijke relaties. 'Zo iets moet je dan accepteren en respecteren', zegt zij.

Zelf wil Van der Stoel laten zien dat homoseksualiteit in de politiek ook voorkomt. Zij is volgens de *Gaykrant* een van de vijf aanstaande parlementariërs die openlijk homoseksueel zijn. (Boris Dittrich van D66, Anne Lize van der Stoel en Clemens Cornelle van de VVD, Herman Meijer en Willem Duyvendak van GroenLinks.) 'Maar als po-

litici er niet voor uit willen komen, moeten ze daartoe niet gedwongen worden', vind zij. En wat Lubbers betreft: 'Hoe lang heeft het niet geduurd voordat het kabinet-Lubbers iets deed met de homo-beleidsnota?'

Dales heeft de *Gaykrant* nooit een persoonlijk interview willen toestaan, schrijft redacteur Peter van der Vorst. 'Het is inderdaad nog maar de vraag of Ien Dales er wel zo gelukkig mee zou zijn geweest, dat haar zo lang verborgen gehouden privéleven door dat ene door de minister-president uitgesproken zinnetje op straat zou komen te liggen.' Ineke Jungschlegel

WVC geeft geen geld voor lespakket homo's

Door een onzer redacteurs *NRC*
DEN HAAG, 15 FEBR. Minister d'Ancona (WVC) heeft geen geld gegeven voor het maken van lespakketten over homofiele en lesbische ouderparen. Het ministerie heeft wel een deel van de subsidie voor het Nationaal Comité voor het Jaar van het Gezin beschikbaar gesteld voor een lespakket over alle gezinsvormen.

d'Ancona schrijft dit in antwoord op schriftelijke vragen van het Kamerlid B.J. van der Vlies (SGP). Van der Vlies zei eerder het "ongehoord" te vinden dat WVC geld uittrekt voor lespakketten waarin aandacht wordt besteed aan homofiele ouderparen.

De lespakketten komen tot stand in samenwerking met leerkrachten van basisscholen in Eindhoven. De bedoeling ervan is te laten zien dat er naast het traditionele gezin ook andere zoals stiefgezinnen, pleeggezinnen en een-oudergezinnen zijn.

Volgens d'Ancona is een van de

uitgangspunten van het Jaar van het Gezin "de erkenning van de pluriformiteit aan gezinsvormen en het uitdragen van de gedachte dat gezinnen niet vanwege hun samenstelling gediscrimineerd zouden moeten worden". Ze steunt het initiatief voor het lespakket dan ook.

De minister spreekt het verwijt van Van der Vlies tegen dat de Nederlandse Gezinsvereniging niet zou zijn uitgenodigd voor de startmanifestatie van het Jaar van het Gezin in Den Haag. Volgens de minister was de vereniging bij het versturen van de uitnodigingen nog niet opgenomen in het adressenbestand van het Nationaal Comité voor het Jaar van het Gezin. Het Comité heeft de Nederlandse Gezinsvereniging later alsnog kaarten aangeboden. De vereniging maakte daarvan volgens de minister geen gebruik, omdat op dezelfde dag de jaarvergadering werd gehouden.

Gedachten zijn
vrij, ook al zijn
ze nog zo dwaas

De kleurrijke samenleving mag kennelijk niet te bont worden

VEEL politici spreken met warmte over de waarde van een veelkeurige samenleving. Tolerantie wil onder de mensen nog wel eens tekort schieten, maar in de politiek bestaat er nauwelijks een hogere waarde. Te weinig wordt onderkend dat deze goede bedoelingen een serieus en ook urgent probleem verhullen: namelijk hoe we in staat en maatschappij met pluraliteit omgaan.

Tolerantie is geen toverwoord. In het recent gepubliceerde boekje *Islam & de Democratie*, met het verslag van een gesprek van VVD-leider Bolkestein met prof. Arkoun, blijkt dat liberale ideeën over verdraagzaamheid kunnen worden ervaren als dwang tot nivellering.

Het kan geen kwaad daarbij stil te staan nu de Eerste Kamer deze week moet oordelen over de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

Arkoun is hoogleraar arabistiek in Parijs en hij heeft een Algerijnse, islamitische achtergrond. Het is bijzonder interessant hem te horen spreken over de manier waarop in Frankrijk de integratie van minderheden wordt aangepakt.

Dit thema komt in zijn gesprek met Bolkestein ter sprake als het gaat over wat doorgaans het islamitisch fundamentalisme wordt genoemd. Is de oplossing hier niet 'een strikte scheiding van geloof en staat?', vraagt de Nederlandse liberaal. Zijn stelling is dat een wereldwijde van de islam nodig is.

Arkoun reageert gereserveerd. Hij is het er mee eens dat alle burgers, ook moslims, de wetten van het land behoren te eerbiedigen. Een dergelijke acculturatie is ook niet onstreden. Maar wie hierbij meteen denkt aan een volstrekt secularisatie van het maatschappelijke leven, geeft blijk van een 'te gemakkelijke visie op politieke verantwoordelijkheden'. 'In Frankrijk geldt voor elk correct denken de laïcité als sleutel. Van moslims wordt niet gevraagd maar *geëist* dat ze hun leef- en denkwijzen wereldwijd omdat zonder een dergelijke bekering, naar men zegt, de eenheid van de staat en het republikeinse ideaal in gevaar zouden kunnen komen.'

In de Franse benadering van minderheden is *laïcité* een sleutelbegrip. Met laïcité wordt bedoeld dat religie in het openbare leven geen rol van betekenis mag spelen. De fanatieke gehechtheid aan laïcité is een vrucht van de Franse Revolutie, die op een kwaad moment zelfs de kerst tot een seculiere 'voorziening' wilde maken, onder gezag van

'het volk'. Verbind nu deze opvatting over laïcité met het patriotisme dat in Frankrijk zeer sterk leeft, en het wordt begrijpelijk dat Arkoun zo z'n twijfels heeft bij Bolkesteins aanbevelingen.

Op Bolkestein hebben deze twijfels blijkbaar geen indruk gemaakt. In zijn achteraf geschreven 'woord' meldt hij: 'Als liberaal kies ik voor de Franse benadering.' Wie iets weet van de geschiedenis van het liberalisme, zal zich hierover niet verbazen. De Nederlandse liberalen in de vorige eeuw meenden ook al met hun visie op staat en maatschappij het patent te hebben op moderniteit en tolerantie. Bijvoorbeeld, ouders die hun kinderen wilden onttrekken aan de staatscholen moesten toch begrijpen dat ze inbreuk maakten op de eenheid van het volk. Dat kon niet.

Zoals bekend, heeft de liberale elite in de vorige eeuw haar zin niet gekregen. Er is door de inspanning van gereformeerden, katholieken en socialisten een samenleving ontstaan waarin mensen hun eigen levensbeschouwelijk stempel konden zetten op verbanden en organisaties. De door de liberalen gevreesde desintegratie van de staat bleef uit omdat elke groepering bereid was een politieke orde te accepteren die in de publieke sfeer een gezamenlijk beleid kon voortbrengen.

BOLKESTEIN betoogt tegenover Arkoun dat de islam zich uit het publieke leven zou moeten terugtrekken. Geloof en staat moeten worden gescheiden. Maar deze formulering is niet scherp genoeg om weer te geven op welke wijze we in ons land met maatschappelijke verscheidenheid hebben leren omgaan.

Voor een goed begrip van het Nederlandse model is het nuttig een onderscheid te maken zoals bijvoorbeeld in de studie *Eigentijds burgerschap* van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid wordt voorgesteld. Mensen leven in tenminste drie sferen: in de publiek-politieke, de publiek-maatschappelijke en de persoonlijk-private sfeer.

De Nederlandse benadering van verscheidenheid wordt gekenmerkt door vrijheid in de publiek-maatschappelijke sfeer, door de wettelijk beschermde mogelijkheid voor mensen om het persoonlijk-private en het publiek-maatschappelijke met elkaar te verbinden. En daarbij staat het elke groepering vrij om - binnen de grenzen van de rechtsstaat - mee te praten over het beleid van de overheid.

Dit model wordt vaak met de term 'verzuiling' aangeduid. Bolkestein doet dat, en Arkoun volgt hem daarin. Dat is jammer, omdat zij het Nederlandse model daarom eigenlijk niet als een serieus alternatief beschouwen. Heeft de verzuiling haar tijd niet gehad?

Het moge zo zijn dat de traditionele 'zuilen' aan betekenis hebben verloren. Maar de waarde van het Nederlandse model staat of valt niet met de manier waarop Nederlanders zich groeperen. De unieke betekenis ervan ligt in de organisatie van maatschappelijke vrijheid, die niet ophoudt bij de buitendeuren van onze particuliere woning, maar die zich ook publiekelijk in de samenleving mag uiten.

Liberalen hanteren een simpel ogende formule voor tolerantie. To-

van het maatschappelijke leven, bekering dus tot een liberale visie op mens en samenleving, scheppen volgens Bolkestein de beste kansen op integratie.

Ja, dat zal wel. In een publieke samenleving die zich hoe langer hoe meer lijkt te gaan ordenen volgens het Franse model, kun je misschien maar beter eieren voor je geld kiezen. Maar houd dan je levensovertuiging wel strikt binnen de privé-sfeer. Tenzij natuurlijk die levensovertuiging toevallig aansluit bij de liberale *mainstream*. In dat laatste geval heb je geluk.

HOE verscheiden mag Nederland zijn? Ondanks de vele mooie woorden over tolerantie is er toch reden voor scepsis.

Dinsdag praat de senaat over de wet gelijke behandeling. Daarover is veel te zeggen, maar één ding is duidelijk: de wet betekent een stap in de richting van het Franse model. Bepaald wordt immers dat in het maatschappelijke leven geen onderscheid mag worden gemaakt, bijvoorbeeld naar godsdienst, politieke overtuiging of nationaliteit, tenzij de wet zulks nadrukkelijk toestaat. Daarbij doet het er niet toe of mensen in hun belangen geschaad worden, bijvoorbeeld omdat ze bedlegend worden behandeld of omdat ze ergens worden geweerd en geen redelijk alternatief hebben. Onderscheid is verboden. Waarom? Daarom!

Een christelijk bejaardentehuis mag niet langer door selectief toelaten een bepaalde gezamenlijke leef sfeer handhaven. Een Surinaamse kapper is fout als hij een landgenoot als assistent in zijn zaak wil. Een camping voor een bepaalde categorie mensen? De wet staat het niet toe.

Veel liberaal denkenden hebben de komst van de wet toegejuicht. Maar als ze dat blijven doen, moeten ze twee vragen beantwoorden. Is de Franse manier van het organiseren van pluraliteit werkelijk te verkiezen? Moeten we niet zuinig zijn op het waardevolle in ons ruimshartiger Nederlandse bestel?

En als die vraag te abstract is: weet u zeker dat u zelf nooit hinder zult ondervinden van de verplichte nivellering? Weet u zeker dat u altijd zult blijven behoren tot de meerderheidsmiddelen van ge seculariseerde Nederlanders die vinden dat Wim Bosboom het toch wel raak zeggen kan?

Kars Veling is lid van de Eerste Kamer voor het GPV.

Wet gelijke behandeling leidt tot gedwongen nivellering

lerantie is geboden tegenover alles en iedereen, behalve tegenover de intoleranten. In een tolerante samenleving behoeft pluraliteit dan ook helemaal geen probleem te vormen. Veelkleurigheid is toch mooi.

Deze formule oogt simpel, maar miskent in feite dat echte verdraagzaamheid inspanning vraagt. Pluraliteit die verder gaat dan de keuze van verschillende merken waspoder, vraagt activiteit. De al genoemde WRR-studie omschrijft pluraliteit als 'het verrassend of hinderlijk anders zijn van mensen die met elkaar te maken hebben'.

In de Franse benadering wordt pluraliteit teruggedrongen tot de privé-sfeer. Daarbuiten wordt niet geaccepteerd dat mensen verrassend, laat staan hinderlijk anders zijn. Zeker niet wanneer dit anders zijn religieus of on-Frans gemotiveerd is. Illustratief is de enorme re die in Frankrijk is ontstaan over de vrijheid van islamitische meisjes om in de openbare scholen hun hoofddekjes te dragen.

De Nederlandse liberaal Bolkestein vindt uiteraard dat elk meisje vrij moet zijn op haar hoofd te dragen wat ze wil. Maar ten principale kiest hij wel voor dit Franse model. Daarbij heeft hij goede bedoelingen. Secularisatie en liberalisering

HET lijkt bijna op lijken-schennis - het was ten slotte het pronkstuk van wijlen minister Dales - maar niettemin zou de Eerste Kamer er deze week verstandig aan doen de wet gelijke behandeling te verwerpen.

De wet is overbodig, geeft geen antwoord op de meest voorkomende discriminatie - die op grond van leeftijd - en opent de weg naar *political correctness* en een heksenjacht op dwazen en bigotten. Ook de Raad van State heeft zich tegen de nieuwe wet gekeerd.

De wet dient geen enkel zinnig doel. Discriminatie kan nu al bestreden worden. Janmaat zou al lang zijn veroordeeld indien het Openbaar Ministerie niet de fout had gemaakt geen onderscheid te maken tussen uitspraken van Janmaat en de Centrumdemocraten, niet uit te leggen waarom uitspraken van de Centrumdemocraten aan Janmaat moeten worden toegerekend en geen redenen had opgegeven waarom, zoals in de dagvaarding stond, de CD als een criminele organisatie moet worden beschouwd.

Bovendien zijn zowel mevrouw Rost van Tonningen als het echtpaar Goecree veroordeeld, waarbij in het laatste geval de vraag mag worden gesteld of dit niet te veel eer was. Kortgeleden werden nog een vrouw en een makelaar in Barneveld veroordeeld omdat zij geen huis aan Marokkanen wilden verkopen. Voor het bestrijden van racisme is een nieuwe wet niet nodig.

Het debat in de Tweede Kamer spitte zich toe op de homoseksuele leraar op de christelijke school. Niemand kon een actueel geval noemen van een christelijke school die een homoseksuele leraar had gewierd.

Bovendien kan ieder Kamerlid weten dat een wet in dergelijke gevallen niet helpt. Een school die geen homoseksuele leraar voor de klas wenst, kan gemakkelijk tien andere redenen bedenken om een ander de voorkeur te geven en er niettemin van overtuigd zijn dat men oprecht handelt. De ander past beter in het lerarenkorps, heeft meer voeling met de ouders, is net iets beter gekwalificeerd et cetera.

Maar stel de theoretische mogelijkheid dat er een christelijke school is die openlijk zegt geen homoseksuele leraar te wensen. Wie is er dan mee gebaat het bestuur voor de kadi te slepen? Toch niet de homoseksuele leraar. Welke homoseksuele leraar is bereid op een school te werken waar het bestuur, de collega's en waarschijnlijk ook de meeste ouders tegen hem gekant zijn?

En voor dat theoretische doel is een wet verzonnen die ook volgens de Raad van State op gespannen voet staat met artikel 23 van de Grondwet waarin de vrijheid van onderwijs 'betreffende de aanstel-

Commissie moet gelijkheid afdwingen

ling van onderwijzers' is geregeld. Want, zo voegt de Raad van State er aan toe: 'De essentie van de grondwettelijk gegarandeerde benoemingsvrijheid' is nu juist dat wetgever noch rechter daarover aanwijzingen mogen geven.

Niemand kon ook andere voorbeelden van discriminatie geven. Begrijpelijk, want er bestaat geen echte discriminatie meer van homo's in Nederland, tenzij men uitlatingen als van John de Wolf: 'Ik zou met homo's niet onder de douche willen' onder de noemer 'discriminatie' in plaats van onder de noemer 'domheid' zou willen plaatsen.

Hetzelfde geldt voor vrouwen - in de politiek is het zelfs een groot voordeel vrouw te zijn - al voeg ik er onmiddellijk aan toe dat in de rest van de maatschappij vrouwen harder moeten knokken om een maatschappelijke positie te verwerven, respectievelijk te behouden. Maar daarvoor biedt een wet geen enkele oplossing, evenmin als voor het probleem van afwassen en stofzuigen.

De wet is zelf discriminerend omdat hij zwijgt over de meest voorkomende discriminatie: die op grond van leeftijd. De overheid heeft zich daar zelf jaren schuldig aan gemaakt door het goedkeuren van de ouderenrichtlijn. Ook nu zouden werkgevers en vakbonden zich bijna permanent voor de rechter moeten verantwoorden over de wijze waarop zij met ouderen omgaan. Het wetsontwerp is een produkt van modieus denken, van het streven naar politieke zuiverheid, van het behagen van minderheidsgroepen. Het was al zichtbaar in het Tweede-Kamerdebat toen kamerleden zich voor de interruptiemicrofoons verdrongen om ieder subtiel verschil tussen de verklaringen van mevrouw Dales en Hirsch Ballin uit te buiten om aldus te bewijzen hoe zuiver men - of zijn of haar partij - wel was. Ook toen werden al dreigende woorden geuit tegen de SGP omdat zij vrouwen geen verantwoordelijke functies wil geven.

Natuurlijk is dat een bizar en bigot standpunt maar ook aan bizarre en bigotte standpunten dient een democratie ruimte te geven. En waar is het einde? Gaan we ook de rooms-katholieke kerk aanklagen die ten opzichte van vrouwen en homo's er even verderfelijke opvattingen op nahoudt als de SGP?

Hoe kunnen kamerleden die voortdurend beweren dat de overheid niet alles kan, denken dat het mogelijk is die opvattingen met behulp van de veldwachter te verbieden? Is er eigenlijk wel een verschil tussen de oude zedenmeesters die hun opvattingen over porno wilden doordrijven en de nieuwe die hun gelijk aan anderen willen opleggen?

DE nieuwe wet maakt de weg vrij om iemand als prof. Swaab aan te klagen als hij constateert dat de hypothalamus in de hersenen bij homo's groter is dan bij hetero's, of om artsen aan te klagen die vinden dat er vanwege de aidsbesmetting paal en perk gesteld moet worden aan de zogenoemde donkere kamers en vanuit delen van de homobeweging luidkeels van discriminatie werden beschuldigd.

De vruchten van een dergelijk klimaat zien we in de Verenigde Staten waar een paar jaar geleden in Berkeley een vrouwelijke serveerster in een restaurant weigerde een klant te bedienen omdat hij in *Playboy* las, hetgeen ze beschouwde als 'seksuele intimidatie' en 'een belediging van haar vrouw-zijn'.

De eigenaar gaf haar gelijk en de man werd gedwongen het restaurant te verlaten. Volgens feministische organisaties was dit geen inbreuk op de vrijheid van meningsuiting, maar is het lezen van *Playboy* een uiting van de 'macht van mannen hun normen aan iedereen op te leggen'. (Wie meer voorbeelden wenst, leze het standaardwerk over *political correctness* - 'Culture of complaint' - van Robert Hughes.)

Natuurlijk zal geen enkele Nederlandse rechter hier intrappen, maar waarom zouden we de toch al over-

Door onze redacteur **NRC**
ROB SCHOOF

DEN HAAG, 23 FEBR. Aan de goede bedoelingen van de Wet gelijke behandeling hebben de laatste jaren maar weinig politici getwijfeld. De wet werd gisteren, zestien jaar nadat de eerste steigers werden opgebouwd, in de Eerste Kamer geroemd als „herbevestiging van het beginsel van non-discriminatie”, een wet met een „grote principiële betekenis”. Niemand mag worden gediscrimineerd op grond van het 'enkele feit' dat hij of zij 'anders' is.

De Wet gelijke behandeling moet een praktische uitvoering geven aan de „vlag op onze Grondwet”, zoals minister Van Thijn (binnenlandse zaken) artikel 1 noemde: allen die zich in Nederland bevinden moeten in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Waar de Grondwet de vrijheid van burgers moet garanderen tegen de overheid, gaat de Wet gelijke behandeling uit van de relatie tussen burgers onderling.

Het meest omstreden punt in de wet bleek ook bij de behandeling in de senaat de vraag of een christelijke-schoolbesturen de mogelijkheid hebben homoseksuele leerkrachten af te wijzen bij sollicitaties of te ontslaan. Onderscheid maken op grond van het 'enkele feit' van seksuele gerichtheid mag volgens de wet niet, maar er blijven 'bijkomende om-

standigheden' denkbaar waardoor dat wel kan. Anders gezegd: wat er achter de 'huisdeur' gebeurt, gaat het schoolbestuur niet aan, maar wie in de klas of elders in het openbaar zijn geaardheid of levensovertuiging uitdraagt of 'uitstraalt', loopt het risico te worden geweerd omdat die overtui-

Twijfels over praktisch effect van nieuwe wet

ging botst met de identiteit van de school. Wanneer dat precies het geval is, wordt niet omschreven. Waar de wet gaten laat vallen, zei minister Van Thijn gisteravond, is er de rechter om de grenzen te bepalen. Voor het CDA was de formulering voldoende om in te stemmen met het wetsvoorstel. Voor de kleine christelijke partijen blijven de bezwaren onoverkomelijk. Zij beroepen zich op een ander grondrecht: dat van vrijheid van godsdienst.

Veel kritiek op de wet richt zich op de vraag of er wel mee te werken valt. De anti-discriminatie wet zal in de praktijk „buitengewoon weinig effect” sorteren, denkt VVD-senator H. Heijne

Makkreel. Een werkgever die wil discrimineren op grond van, bijvoorbeeld, seksuele gerichtheid, kan dat blijven doen, zolang het maar niet in het openbaar gebeurt, zo luidde zijn kritiek. Een werkgever die één sollicitant uit een grote groep kiest kan moeilijk van discriminatie worden beschuldigd tenzij hij „zo dom is openlijk te laten weten alleen heterosexuele blanke mannen te willen”, aldus Heijne Makkreel.

Veel onzekerheid over de effectiviteit van de wet - ook bij de bewindslieden van binnenlandse zaken en justitie zelf - zal moeten worden weggenomen door de onafhankelijke Commissie Gelijke Behandeling, die wordt belast met de behandeling van klachten over discriminatie van burgers. De handhaving van de wet ligt in eerste instantie in handen van de burgers zelf. Wie zich gediscrimineerd voelt op grond van bijvoorbeeld seksuele gerichtheid of godsdienst kan dit melden bij de Commissie. Vervolgens is het aan de instantie of persoon die ervan wordt 'verdacht' onrechtmatig onderscheid te hebben gemaakt, te bewijzen dat dat niet het geval is. De commissie behandelt de klachten, kan aanbevelingen doen, maar sanctie-bevoegdheid heeft ze niet. In geval van overtreding kan de commissie de rechter inschakelen.

Volgens minister Hirsch Ballin (justitie) is juist bewust gekozen

voor deze constructie om de drempel voor het doen van 'aangifte' laag te houden. Ook de omkering van de bewijslast bij het geschil moet daartoe bijdragen. Hij ziet in de commissie vooral een instantie die „luistert naar de slachtoffers van discriminatie”. De commissie gelijke behandeling kan zodoende fungeren als „een aantrekkelijk en laagdrempelig alternatief voor een rechterlijk oordeel”, zei Hirsch Ballin in december. Een „zware” gang naar de rechter schrikt volgens de bewindsman te veel mensen af.

Vraagtekens over de rol van de commissie bestaan vooral bij de fracties van VVD en GroenLinks, maar ook bij de regeringspartij CDA. Een „hybride orgaan” noemde VVD-senator Heijne Makkreel de commissie, omdat het de „tegenstrijdige taken” van belangenbehartiging en beoordeling krijgt. Hij constateerde dat rechterlijke uitspraken in het verleden al verschillende keren afwaken van het oordeel van de commissie gelijke behandeling. Het Eerste-Kamerlid J.R. Glasz (CDA) vond dat de commissie daarom „grote voorzichtigheid” moet betrachten bij haar oordelen. Minister Van Thijn erkent dat er nog vraagtekens staan achter de uitvoering van de wet. Hij zei er bij het ook tijd werd dat de wetgever eens daden stelt in de strijd tegen racisme en vreemdelingenhaat.

Eerste Kamer steunt wet gelijke behandeling

Door een onzer redacteurs **NRC**

DEN HAAG, 23 FEBR. Een ruime meerderheid van de Eerste Kamer staat achter het kabinetsvoorstel voor de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Alleen de fracties van RPF, GPV en SGP en een aantal VVD-senatoren hebben nog bezwaren tegen het wetsvoorstel, zo bleek gisteren tijdens het debat. Pas volgende week zal de senaat erover stemmen, maar de fracties van PvdA, CDA, D66 en GroenLinks lieten al weten het voorstel te zullen goedkeuren.

De Wet gelijke behandeling, die in februari vorig jaar al door de Tweede Kamer werd aangenomen, moet mensen beschermen tegen discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid, politieke gezindheid of burgerlijke staat.

Ook gisteren spitste de discussie zich weer voornamelijk toe op het vraagstuk of homoseksuele leraren op een orthodox-christelijke school kunnen worden geweerd wegens hun geaardheid. Volgens het wetsvoorstel mag dat niet op grond van 'het enkele feit' van hun homoseksuele gerichtheid. De kleine christelijke partijen, maar ook regeringspartij het CDA, wezen de afgelopen jaren op de beperking van godsdienstvrijheid die de wet met zich mee zou brengen.

In het wetsvoorstel is voor bijzondere instellingen wel de mogelijkheid opengelaten om onder 'bijkomende omstandigheden' onderscheid te blijven maken. Zo kan een christelijke school een homoseksuele leraar bijvoorbeeld wel werven als hij ideeën uitdraagt die in strijd zijn met de grondslag van de school - ofwel de homoseksuele geaardheid propageert. De kleine christelijke partijen zeiden gisteren dat „enige honderduizenden mensen” het wetsvoorstel als „tyranniek” ervaren.

Minister Van Thijn (binnenlandse zaken) onderstreepte gisteravond in de senaat dat het belang van de wet veel verder gaat dan het vraagstuk van de homoseksuele leraar in het bijzonder onderwijs. „Bescherming tegen racisme, tegen vreemdelingenhaat, dat is het grote belang van dit wetsvoorstel”, aldus de bewindsman bij zijn eerste optreden in de Eerste Kamer. De PvdA-fractie had dezelfde kritiek op regeringspartner CDA. „Als wij de stukken nog eens goed op ons laten inwerken, dan heeft het er soms de schijn van alsof de Algemene wet gelijke behandeling uitsluitend gaat over het probleem van de homoseksuele leerkracht aan een orthodox-christelijke school”, zei PvdA-woordvoerder Van den Berg.

EU-parlement komt op voor homo's

tegen homoseksuelen te schrappen. De leeftijd waarop homoseksuele betrekkingen geoorloofd zijn, moet dezelfde zijn als die voor heteroseksuelen. Gelijke behandeling eist het Europees Parlement ook op het gebied van de sociale zekerheid, de adoptie, het erfrecht en de huisvesting. Veel Europese christen-democraten, conservatieven en liberalen vinden echter dat de Europese Unie niet de bevoegdheid heeft richtlijn-nen uit te vaardigen om een einde te maken aan de discriminatie van homoseksuelen.

Het Europees Parlement wil discriminatie van homoseksuelen verbieden. Een voorstel daartoe van de Duitse Claudia Roth (Groenen) werd dinsdag met ruime meerderheid aangenomen. Opmerkelijk was dat de meeste christen-democraten tegen stemden - met uitzondering van de Nederlanders. Het besluit van het parlement betekent dat de Europese Commissie wordt gevraagd de lidstaten te verzoeken alle discriminerende wetten

belaste rechters met dit soort zaken opzadelen? Ook de Raad van State waarschuwt voor dit gevaar. Het instellen van een Commissie Gelijke Behandeling doet daar niets aan af. De wet scheidt een klimaat van angst voor een eigen, onpopulaire mening uit te komen.

Gedachten zijn vrij, zongen de socialisten vroeger. Ook foute en achterlijke gedachten zijn vrij. Zolang christelijke scholen niet propagieren alle homoseksuelen over de grens te zetten, dienen zij de vrijheid te hebben naar hun beginselen te leven. Foute meningen dienen getolereerd te worden zolang de redelijkheid die kan bestrijden. Dat is het wezen van een democratie. De Grondwet biedt voldoende garanties om de vijanden van de democratie te bestrijden.

Herman Wigbold is freelance journalist.

Senaat aanvaardt wet gelijke behandeling

ANP **VK-2-3**
DEN HAAG

De Eerste Kamer heeft dinsdag ingestemd met de invoering van de Wet Gelijke Behandeling. Die wet verbiedt discriminatie op grond van godsdienst, ras, geslacht, nationaliteit, homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat. Slechts twee leden van de CDA-fractie, een VVD-lid en

de drie leden van de kleine christelijke fracties stemden tegen. De overige 62 aanwezige leden van de Eerste Kamer waren voor.

Senaatslid Glasz (CDA) zei in zijn stemverklaring namens zijn fractie dat de afbakening van grondrechten twee CDA-leden te ver gaat. Zij vinden dat instellingen op godsdienstige grondslag door de wet benoemd worden in het naar eer en geweten naleven van die grondslag.

Toen Amerikaanse onderzoekers vorig jaar meldten een gen op het spoor te zijn dat opvallend vaak voorkomt bij homoseksuele broers, was dat wereldnieuws. De reacties varieerden van boosheid tot grote vreugde. Deze week maakten wetenschappers in San Francisco de balans op.

PAR

26-2

door PETER VERMIJ

IK HEB heel veel woedende brieven gekregen van conservatieve gelovigen, die me in soms niet mis te verstane bewoordingen duidelijk maakten dat homoseksualiteit een keuze is, omdat God het immers zo niet bedoeld kan hebben. Maar uit de gay community - nee, alleen ongeruste reacties, van mensen die bang zijn voor misbruik van zulk onderzoek. Niet dat de kwestie er niet controversieel is - het regent meningen, geen twijfel daarover. Maar die luiden in ieder geval niet dat ik zal branden in de hel."

Dr Dean Hamer, onderzoeker aan het Amerikaanse Nationale Kanker Instituut in Bethesda, was afgelopen zomer even wereldnieuws. In het tijdschrift *Science* beschreef hij de geslaagde poging om een erfelijke component van mannelijke homoseksualiteit redelijk nauwkeurig te lokaliseren. Sindsdien heeft Hamer de statistische basis voor de ontdekking verder versterkt, en hebben drie andere onderzoeksgroepen voorbereidingen getroffen om de controversiële ontdekking te herhalen.

Sommige Amerikaanse homo's hoopten dat de ontdekking de acceptatie in de samenleving zou vergroten - iedereen zou nu immers moeten inzien dat homoseksualiteit geen 'keuze' is. Is de tolerantie inderdaad gegroeid?

Hamer: "Ik denk dat mensen die fel anti-homo waren, dat ook zijn gebleven. Dat blijft zo, al isoleren we het gen en plakken het op hun voorhoofd. 'Homofobie' is een irrationele angst, en daarom ongevoelig voor wetenschappelijke argumenten. Misschien dat mensen die gematigder dachten wel iets zijn opgeschoven - dat zou je zorgvuldig moeten onderzoeken. Wat ik wel weet is dat in de families van sommige van onze proefpersonen de lucht wat is opgeklaard. Ik ken ouders die hun kinderen de deur hadden gewezen, maar na ons onderzoek het contact weer herstelden. Ik weet ook van mannen die kranteknipsels naar hun ouders opstuurden, als om te zeggen: zie je wel dat jullie niets verkeerd hebben gedaan."

Naast woede, ongerustheid en optimisme getuigden de reacties op de publikatie ook van verwarring - verwarring die rond bijna alle resultaten van modern erfelijkheidsonderzoek optreedt. Geroutineerd vat Hamer daarom de conclusies nog eens samen.

"Wat we vonden was een correlatie tussen de seksuele voorkeur van een aantal mannen en een klein stukje van hun X-chromosoom, 'Xq28' geheten. Van twee broers die beide homoseksueel waren, kwam dat stukje chromosoom

veel vaker overeen dan op basis van toeval verklaard kan worden. In die mannen is de seksuele voorkeur kennelijk op de een of andere manier beïnvloed door iets op dat segment van hun DNA. Dat is eigenlijk alles. Het betekent niet dat homo- of heteroseksualiteit genetisch bepaald is, zoals de kleur van onze ogen door een paar genen wordt geregeld. Het betekent niet dat elke homo zijn seksuele voorkeur dankt aan deze of andere genen. Bij de een zullen genen een grote rol hebben gespeeld, bij de ander een kleine; vergeet niet dat

wij in ons onderzoek alleen werkten met mannen die zich uitgesproken homo voelden en die tenminste één homoseksuele broer hadden - dat is een bijzondere groep. Het betekent ook niet dat onze genen een soort marionettenspeler vormen, die aan onze seksuele touwtjes trekt en ons dingen laat doen die we eigenlijk niet willen. Het betekent gewoon dat, net als voor de meeste menselijke gedragingen en eigenschappen geldt, genen een zekere rol spelen."

In de VS, een land waar fanatieke gelovigen nog dagelijks met anti-homo-borden op straat lopen, had de bekendmaking van Hamer nochtans grote gevolgen. Zo werd de onderzoeker gevraagd te getuigen in een rechtszaak van homogroeperingen tegen de staat Colorado, waar bij de laatste verkiezingen een amendement was aangenomen dat homoseksuelen het recht op speciale bescherming tegen discriminatie ontzegt, bijvoorbeeld bij ontslag omwille van hun seksuele voorkeur. Omdat federale wetten speciale bescherming garanderen voor groepen met 'onveranderlijke eigenschappen', zoals huidskleur, kwam het onderzoek van Hamer voor de advocaten als geroepen.

Opmerkelijk

Hamer: "Onze kant won de zaak, hoewel de rechter om heel andere redenen de speciale status toch niet toeweest. In zijn uitspraak zei hij dat alle onderzoeksgegevens tezamen wijzen op een biologische en genetische component in de seksuele voorkeur, maar dat de voorkeur niet genetisch is bepaald. Voor een rechter vond ik dat een opmerkelijk correcte samenvatting van de stand van zaken."

Ook in 'kleinere' rechtszaken is het werk van Hamer inmiddels niet onbekend meer. "Elke keer wanneer er een homo uit het leger wordt gegooid, wanneer twee mannen willen trouwen of wanneer iemand wordt gearresteerd wegens 'sodomie', komt de vraag weer naar voren of het erfelijk is." Het gebruik van resultaten van biologisch onderzoek om de sociale en juridische rechten van homo's te verdedigen roept overigens ook weerstanden op: burgerrechten moeten gebaseerd zijn op universele gelijkheidsbeginselen, vinden critici, en niet op biologisch onderzoek - zeker niet wanneer het heel goed mogelijk is dat biologen het over een paar jaar weer heel anders zien.

Afgelopen week belegde de Amerikaanse organisatie voor homoseksuele en lesbische wetenschappers een symposium over de 'sociale, ethische en wetenschappelijke perspectieven' van biologisch onderzoek naar seksuele oriëntatie. Niet alleen de discussies naar aanleiding van de speurtocht naar een 'homogen' kwamen aan de orde - ook de ontdekking van verschillen tussen hersenweefsel van homo- en heteroseksuele mannen, voor het eerst gezien door de Amsterdamse hersenonderzoeker dr Dick Swaab en inmiddels ook

tweemaal door een Amerikaanse groep, waren onderwerp van gesprek.

Dr Laura Allen, nauw betrokken bij het hersenonderzoek, zag de zaken van de zonnige kant. Zou het niet een voordeel zijn, filosofeerde zij, wanneer al op jonge leeftijd is vast te stellen of een kind homoseksueel wordt? Een jarenlange opvoeding gericht op een huwelijk en eigen kinderen kan hen dan immers bespaard blijven?

Kritiek op de 'biologische' benadering van homoseksualiteit als een onuitwisbaar kenmerk van een individu kwam van sociologe dr Pepper Schwartz, voorzitter van de Amerikaanse Society for the Study of Sex. Ooit was zij mikpunt van kritiek van de conservatieve senator Jesse Helms, omdat zij in een onderzoek naar intimiteit ook homo-paren betrok.

Schwartz herinnerde zich vooral de gesprekken met honderden mensen die gedurende hun leven afwisselend meer of minder homo-

seksuele relaties aanknoopten. "Hoe moet ik vrouwen noemen die tot hun zestigste jaar tot volle tevredenheid getrouwd zijn geweest, om vervolgens tot hun oren verliefd te worden op een vrouw?" vroeg zij retorisch.

Dwang

Historicus dr Daniel Kevles, hoogleraar Humanities aan het California Institute of Technology (Cal-Tech), bracht in herinnering hoe biologisch onderzoek naar menselijk gedrag begin deze eeuw leidde tot tienduizenden gedwongen sterilisaties in de VS en, nadat de sterilisatiewetten van Californië door Hitler waren gekopieerd, tot honderdduizenden in Duitsland. "Eugenetica gold in die dagen als deugdelijke, objectieve, moderne en betrouwbare wetenschap," benadrukte Kevles. "Pas later bleek dat er helemaal niets van klopte."

Hij meent niet dat mensen als Swaab, Allen en Hamer moeten

stoppen met hun onderzoek. "Wat nodig is, is juist meer onderzoek, om de goede van de slechte conclusies te kunnen onderscheiden." Want hoe modern en gedegen de vondsten van Swaab en Hamer ook ogen, meent Kevles, misschien zien ze het verkeerd.

Hoewel de mogelijkheid van een genetische test, bedoeld om zwangere vrouwen te vertellen of zij een 'homoseksuele' foetus dragen, regelmatig ter sprake kwam, leek geen van de deelnemers aan het symposium werkelijk bang voor massale screening van embryo's, mocht zo'n test er ooit komen. De ervaringen bij erfelijke ziekten leren immers dat de meeste mensen zelfs daarover niets willen weten.

Net als zijn collega's is Hamer niet echt bang voor een genetische test voor homoseksualiteit. Hamer: "Om te beginnen: zo'n test is er nog niet, en ik denk ook niet dat hij er ooit zal komen. Seksualiteit is veel te complex om te kunnen voorspellen op basis van een gene-

tische test. Natuurlijk, uiteindelijk hopen we een gen te isoleren waarop je iemand zou kunnen testen. Maar zelfs dan zou die test praktisch onbruikbaar zijn, want uit onderzoek onder eenige tweelingen weten we dat je iemands seksuele voorkeur niet met zekerheid kunt voorspellen, zelfs al weet je alles over z'n genen en z'n sociale achtergrond. Als de ene tweelingbroer homoseksueel is, is de kans vijftig procent dat zijn broer dat ook is."

"Sommige mensen hebben aan zo'n kans misschien genoeg - zeker hier in de VS, waar sterke anti-homo-sentimenten heersen; uit de vijfde hand hoorde ik van een arts die zwangere vrouwen adviseert zichzelf in te spuiten met testosteron, om zeker te zijn van een heteroseksuele vrucht. Niet zo lang geleden kregen homo's testikels van heteroseksuelen geïmplant, en lieten psychiaters hersenopera-

ties uitvoeren. Men zou dus ook kunnen proberen een erfelijkheidstest te ontwikkelen, hoe onbetrouwbaar ook. Ik zou dat immoreel vinden en onethisch. Het is fout mensen te discrimineren op grond van hun genen, of die nu te maken hebben met hun seksualiteit of hun huidskleur."

Misbruik

"Ik voel een sterke persoonlijke verantwoordelijkheid bij het voorkomen van zulke vormen van misbruik. Ik probeer daaraan bij te dragen door me er ondubbeltzinnig tegen uit te spreken. Dat ik dat al in het technische *Science*-artikel kon doen was overigens heel bijzonder, en het heeft dan ook wel wat overredingskracht gekost. Daarnaast kan ik samenwerken met groepen als die welke dit symposium organiseert, of met de overheidscommissie die zich buigt over de ethische en sociale gevolgen van het menselijk-genoomproject. En wat ik zeker ook kan doen is voorkomen dat een bedrijf een commerciële erfelijkheidstest op de markt brengt. In de VS kun je nu het intellectuele eigendomsrecht op de vondst van een gen krijgen, zodat anderen jouw toestemming nodig hebben wanneer ze er een commerciële toepassing op willen baseren. Ik kan je verzekeren dat, wanneer we het geluk hebben een homo-gen te vinden, we die bescherming zullen proberen te krijgen."

Het stuk chromosoom waarop volgens Hamer en zijn collega's het onbekende gen moet liggen, Xq28, is nog flink groot - het bevat waarschijnlijk meer dan tweehonderd andere genen. Vordert de zoektocht al?

Hamer: "Ik denk dat we inmiddels een heel klein beetje dichterbij zijn, maar Xq28 behoort tot de dichtst bezette stukjes van alle chromosomen. Wat interessant is, is dat er inmiddels ook lichte aanwijzingen zijn dat een ander gen, dat voor 'zelfbewustzijn', op Xq28 ligt. Het zou best eens kunnen dat dat het gen is waarnaar wij zoeken. Want indirect hebben wij, door alleen te kijken naar mannen die zeker weten dat ze homoseksueel zijn en daar ook voluit voor uitkomen, natuurlijk ook op een flinke dosis 'zelfbewustzijn' geselecteerd."

Paus tegen ^{stE} ₂₁₋₂ homohuwelijk

ROME (AP) - Paus Johannes Paulus II heeft zich gisteren uitgesproken tegen de resolutie van het Europese Parlement waarin staat dat homoparen moeten kunnen trouwen en kinderen adopteren.

Goedkeuring van een „morele afwijking“, was het oordeel van de paus. De resolutie, die niet bindend is, was ingediend door de Duitse Groene Claudia Roth en werd met 159 tegen 96 stemmen aangenomen. Rond een relatie van twee mannen of twee vrouwen kan geen „echt gezin“ worden opgebouwd, aldus de paus, die sprak vanuit het venster van zijn appartement aan het Sint Pietersplein in Rome.

De beeldspraak van de hoeksteen heb ik nooit goed kunnen begrijpen. In mijn jeugd al niet, toen ik er voor het eerst over hoorde. Dat was in dezelfde context als nu nog in de Van Dale te vinden is: zoals de hoeksteen de verbinding is tussen de muren in de fundering van een gebouw, zo is Jezus het verbindend element in Gods gemeente. Het woordenboek verwijst daarbij naar de brief van Paulus aan de Efezenen.

Ik weet niet meer hoe oud ik was, maar nog wel hoe ik mijn hoofd brak over deze vergelijking. Een Messias is duidelijk voldoende, maar voor een beetje stevig staand gebouw heb je toch ten minste vier hoekstenen nodig? Paulus zal dan ook niet als iedereen wel eens wat voor het vaderland weg hebben zitten associëren en debiteren. Later heb ik het eens opgezocht in de vroegere teksten van de Psalmen en daar wordt — in Psalm 118 voor wie het wil weten — in een beeldspraak inderdaad gesproken over een hoeksteen.

Het gezin als de hoeksteen van de samenleving is dus als beeld verkeerd. Toch zullen we dat nog wel veel oren, nu kortgeleden op initiatief van de Verenigde Naties het Internationale Jaar van het Gezin van start is gegaan. In de persberichten daarover en ook in de toespraken tijdens de opening werd zeer nadrukkelijk naar voren gebracht dat Nederland aanvankelijk niets voelde voor zo'n jaar, omdat men vreesde voor een verheerlijking van wat men het 'traditionele gezin'

noemt, gevormd door een biologische vader en moeder met hun kinderen. Want, in de woorden van minister d'Ancona: „Het gezin (heeft) in ons land tenminste een ruime interpretatie verworven”, daarmee de indruk wekkend dat Nederland ook hierin gidsland is. Als ik het goed begrepen heb heeft men de Verenigde Naties zelfs streng toegesproken: Nederland wilde alleen mee doen als bij de verschillende manifestaties dat ruime aanbod aan gezinsvormen tot zijn recht zou komen. Waarschijnlijk overbodig, want in de VN-resolutie uit 1989 waarin tot het Jaar van het Gezin werd opgeroepen staat al „dat er in de verschillende sociaal-politieke en culturele systemen diverse opvattingen bestaan over wat een gezin is”, en ook de secretaris-generaal Boutros-Ghali had al gezegd dat „het gezin in al zijn culturele en sociale vormen moet worden gevierd”.

Dat is allemaal natuurlijk ook te vanzelfsprekend voor woorden. De wereld is nu eenmaal groot. Maar zelfs Nederland kent van oudsher diverse vormen. Daarom is het ook zo raar om — zoals zowel in progressieve als in conservatieve kring gebeurt — alleen het biologische vader-moeder-gezin 'traditioneel' te noemen. Er is met die gezinsvorm niks mis, maar het heeft al eeuwenlang geen alleenrecht. Waar is het collectief geheugen? Heeft men geen weet van de talloze oorlogsweduwen die in iedere generatie weer in hun eentje zonen en dochters hebben grootgebracht? Of van de vaders die al-

Een samenleving met vier hoekstenen

NRC
12/2

Door Rita Kohnstamm

leen achterbleven als hun vrouw in het kraambed stierf? Of van de stiefgezinnen die ontstonden als zulke mannen een 'nieuwe moeder' voor hun kinderen

trouwen? Of van de weeskinderen die hetzij met tegenzin, hetzij met liefde werden opgenomen in gezinnen uit de familiekring? Het moge zijn dat de oorzaak van de huidige eenoudergezinnen, stiefgezinnen en adoptiegezinnen anders is dan in het verleden, de diverse vormen van deze in jargon 'leefeenheden' genoemde gezinnen zijn een vertrouwd verschijnsel in de Nederlandse cultuur. Ik begrijp niet waarom men nu opeens zo'n kunstmatige scheiding aanbrengt tussen „gezinnen en andere primaire leefeenheden”, zoals mevrouw Moolhuysen als voorzitter van het Nationaal Comité doet.

De enige vorm die — althans wat de wens om officiële status betreft — nieuw is, is het homoseksuele gezin. Volgens de minister zijn er daar „meer dan twintig duizend” van in Nederland. Is dat — gezien de bijna 1,8 miljoen huishoudens waarin kinderen en jongeren van nul tot achttien jaar worden grootgebracht — voldoende om een heel 'eigen invulling' te willen gaan geven aan de viering? Mij lijkt van niet. Maar hier ligt geloof ik wel het kernpunt van de bezwaren uit conservatieve kring. Dat heb ik gemerkt toen ik door — na later bleek — de EO voor een televisieprogramma werd geïnterviewd over dit Gezinsjaar. Alsmaar kwam de interviewer met een vraag over „twee homoseksuelen die een kind opvoeden” en iedere keer zei ik dat je daar geen algemene uitspraken over kunt doen, net zo min als over heteroseksuele gezinnen.

Het hangt van de volwassenen af of de kinderen een beetje gedijen. Als een kind na echtscheiding bij zijn lesbische moeder en haar vriendin blijft is dat waarschijnlijk van minder ingrijpende invloed dan de echtscheidingsconflicten als zodanig en dan de rol die de vader in het kinderleven kan blijven spelen. En twee aardige, evenwichtige mannen lijken mij een aantrekkelijk alternatief voor een kind dat anders in een tehuis zou moeten opgroeien. „Ook als het kind ook bij een heteroseksueel ouderpaar zou kunnen komen?” wilde de interviewer weten. Ik zei dat volgens mij het meest geschikte paar gekozen zou moeten worden en dat alleen bij gebreken gelijke geschiktheid het heteroseksuele paar de voorkeur verdiende uit de praktische overweging dat het kind dan met beide seksen zou opgroeien met wie het later ook te maken krijgt. Niet noodzakelijk, maar als je toch kunt kiezen nog wel zo handig.

De volgende dag werd opgebeld om met verontschuldiging te melden dat het interview niet zou worden uitgezonden: ik was — anders dan men had verwacht — zo relativerend geweest.

Daarom dan hier een absolute uitspraak: wat gezinnen betreft kent de Nederlandse samenleving op zijn minst vier hoekstenen: twee-oudergezinnen, een-oudergezinnen, stiefgezinnen en adoptief gezinnen. (En dat in sommige gezinnen kinderen worden geboren met behulp van kunstmatige inseminatie of reageerbuis doet in dit opzicht niet terzake.)

Bär neemt eind mei officieel afscheid

Van onze verslaggever VK
ROTTERDAM 20-1

Mgr Ph. Bär, oud-bisschop van Rotterdam, neemt op zondag 29 mei officieel afscheid van het Rotterdamse bisdom. Hij zal voorgaan in een eucharistieviering in de kathedraal van de H.H. Laurentius en Elizabeth in Rotterdam. De oud-bisschop zal de bisschopswijding van zijn opvolger drs A. van Luyn op 12 februari niet bijwonen.

Het bisdombestuur heeft Bär daarvoor uitgenodigd, maar de bisschop vindt het niet verstandig erop

in te gaan. „Voor ons bisdom begint een nieuwe periode, met een nieuwe bisschop. Alle aandacht moet daarop gevestigd zijn en de nieuwe bisschop moet in het centrum staan van de wijdingsdag. Mijn aanwezigheid zou wellicht de aandacht afleiden of minstens verdelen.”

Bär heeft wel toegestemd in een afscheidsdienst 'om God te danken voor het goede dat Hij ons heeft gegeven'. Hij trad vorig jaar maart af. Later bleek dat hij gedwongen werd zich terug te trekken, waarbij geruchten over homoseksualiteit een doorslaggevende rol speelden.

Brief van Paus: Werkloosheid en de vrije liefde bedreigen gezin

TEL VATICANSTAD, 23/2 woensdag

De werkloosheid is volgens de paus één van de grootste gevaren voor het gezin. In een „Brief van Johannes Paulus II aan de gezinnen” roept hij de politici tot „moedige maatregelen” op om de werkloosheid te bestrijden.

In de ruim honderd bladzijden tellende brief, die gisteren is gepubliceerd, waarschuwt het hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk verder tegen pornografie, de erkenning van niet-huwelijkse relaties, abortus, experimenten met embry's, buitenechtelijke liefde en het gebruik van pil en condoom. „Hoeveel gezinnen zijn niet gestrand als gevolg van de vrije liefde”, vraagt de paus zich af.

De Rooms-Katholieke Kerk juicht het initiatief toe van de Verenigde Naties die 1994 tot jaar van het gezin hebben uitgeroepen. Het gezin is een fundamenteel instituut in de samenleving en de bron van een „beschaving van de naastenliefde”

Vaticaan begint offensief tegen homoseksuelen

Door onze correspondent MARC LEIJENDEKKER
ROME, 23 FEBR. Het Vaticaan is begonnen met een moreel offensief tegen huwelijken tussen homoseksuelen. De paus heeft de parlementen in Europa opgeroepen alleen huwelijken tussen man en vrouw te erkennen.

Ter gelegenheid van de Internationale jaar van het gezin, uitgeroepen door de Verenigde Naties, publiceerde de paus gisteren een brief aan alle gelovigen waarin hij schrijft dat de enige geldige vorm van een huwelijk „wordt gevormd door een verdrag waarin een man en een vrouw een partnerschap met elkaar aangaan voor hun hele leven”.

Andere gemeenschapsvormen mogen volgens de paus niet worden erkend. „ondanks bepaalde trends die een ernstig gevaar vormen voor de toekomst van het gezin en de samenleving zelf”.

Deze brief volgt op een felle veroordeling zondag door de paus van een resolutie van het Europese parlement die huwelijken tussen homoseksuelen mogelijk maakt en ook ruimte laat voor adoptie door een homoseksueel paar. Met die resolutie, aangenomen op 8 februari, heeft het Eu-

ropese parlement volgens de paus „een institutionele waarde toegekend aan afwijkend gedrag”. De paus deed een ongebruikelijke oproep aan de parlementen in de EU-lidstaten om de resolutie te negeren.

Volgens de officiële leer van de kerk is homoseksualiteit op zichzelf niet zondig, maar homoseksueel gedrag wel.

Een prominente theoloog uit het Vaticaan, Gino Concetti, heeft gisteren in de *Osservatore Romano* geschreven dat gebruik van abortuspillen een reden voor excommunicatie is. Concetti wijst erop dat deze pil een foetus afstoot nadat de vrouw heeft gemerkt dat zij zwanger is. Gebruik daarvan staat voor de kerk gelijk aan een klinische abortus, omdat „met opzet een mechanisme in werking wordt gezet dat in staat is het leven te vernietigen van een menselijk wezen dat tot het leven is gecroepen, ook al is het niet gewent”.

De Vaticaanse theoloog voegt daaraan toe dat het gebruik van de zogeheten *morning-after-pil* geen grond is voor excommunicatie, omdat daarbij niet duidelijk is of er zwangerschap is ontstaan.

'Provoocerend en onnodig kwetsend' VK

Het boek komt niet in de winkel. Ook niet met 'onderbuikbandje'. Boekhandel Paagman in Den Haag zal het boek *Homo in de Heer van Henk* Müller wegens de 'genante omslag' niet aan haar cliënteel aanbieden. Bovendien zal, na aandringen van dezelfde Paagman, het boek in het zomernummer van het magazine van de inkoopgroep Libris gepresenteerd worden met een licht transparante buikband, een klein papieren omslag op discrete plaats.

De directeur van Paagman, F. van Maarseveen, verwijt uitgeverij Walburg Pers een 'ontzettend provocerend', 'goedkoop' en 'onnodig kwetsend' omslag te hebben gemaakt. Het boek van Müller, redacteur van de *Volkskrant*, verhaalt over homoseksualiteit, de katholieke kerk en de 'kloof tussen leer en leven'. Voor de foto op de omslag schakelde ontwerper Rob Busman twee modellen en een crucifix in. De meest doortastende neemt het geslacht van de ander in de hand, samen met de crucifix. De penistop blijft, gedrukt tegen het kruis, zichtbaar. De uitgever accepteerde het idee zonder problemen.

Volgens Henry Franssen, vertegenwoordiger van Walburg Pers, waren er 'nogal wat' boekhandelaars die 'uit hun dak gaan' van het omslag. Maar die maakten verder geen problemen. „Het zal me worst wezen als een boekhandel dat boek niet verkoopt, maar daar sancties tegenover stellen is schande. Chantage.”

Typisch voor de Nederlandse boekhandel, oordeelt Franssen over de kwestie. „Klagen en moeilijk doen, zoals over dat boek van Rost van Twongen dat in België uitkwam. En dat is een vriend van mij.” MvdF

Oude Tongen is het Hollandse Twin Peaks

Van onze verslaggever Peter van Bueren
ROTTERDAM

Oude Tongen ligt zeker niet in China, Taiwan of Hongkong, maar ergens nabij Oude Pekela. In dat stadje speelde zich enkele jaren geleden een sekschandaal af en mede daarop baseerde Gerardjan Rijnders zijn speelfilm *Oude Tongen*, samengesteld uit een drievoudige televisieserie die in mei door de NOS wordt uitgezonden.

Tegen de première van de filmversie donderdagavond op het 23ste Internationale Filmfestival Rotterdam is bij voorbaat geprotesteerd door de Groningse mediasocioloog Peter Hofstede. De NOS zou in maart immers de televisieserie voorvertonen aan enkele 'deskundigen', om deze in staat te stellen na te denken over mogelijke gevolgen voor mensen met emotionele problemen. De ontuchtaffaire leeft nog steeds bij een deel van de bevolking in Oude Pekela, hoewel een justitieel onderzoek destijds niets opleverde.

De film, die in maart in de bioscoop te zien zal zijn, schetst de plaatselijke gemeenschap als een oord gelijk Twin Peaks. De onderwijzers van de christelijke school, getrouwd met de dorpsagent, krijgt een kind van onderwijzer van de openbare school. De tandarts komt op zekere dag naakt thuis na een reisje naar Duitsland met een burgemeester wordt gehanteerd door de dorpschavuit, die ook een steen door de ruit van een huis gooit en dode kippen in achtertuin legt. Kinderen worden om de oren geslagen met de ondeugdelijk-

BRONNINGEN

Een aantal deskundigen dat was uitgenodigd om medio maart de voorvertoning van de tv-mini-serie Oude Tongen bij te wonen heeft zich verbaasd over de vertoning van de filmversie. De verbazing komt vooral uit het feit dat de NOS deskundigen heeft uitgenodigd om na voorvertoning van tv-serie die een relatie met vermeende kindersexaffaires in Oude Pekela van enkele leden heeft, te praten en eventuele gevolgen en bij-

stand voor mensen met emotionele problemen.

Hofstede is van mening dat de vertoning vandaag van de filmversie op meer dan gespannen voet staat met de goede intenties van de NOS. Een mening die niet helemaal wordt gedeeld door mevrouw T. van Velzen van de afdeling drama van de NOS. "Tussen het moment van vertoning van de filmversie vandaag in Rotterdam en de uitzending van de driedelige serie op de televisie ligt een aantal maanden. Verder acht ik het raadzaam de televisieserie en de filmver-

sie als twee aparte produkties te zien.

Mevrouw Van Velzen kan op dit moment niet inschatten hoe bijvoorbeeld de media morge omgaan met de vertoning van de filmversie op het Filmfestival in Rotterdam. Zij gaat daarbij voorbij aan het feit dat de ontuchtaffaire in Oude Pekela bij een deel van de bevolking nog steeds leeft, of zoals burgemeester Arlman in 1992 in een interview in deze krant zei, "sommige mensen zien loodventer staan". Waarmee de burgemeester aangaf dat het

kenbaar heeft gemaakt.

"Het is", vervolgt Hofstede, "toch van de gekke dat in een uitnodiging naar deskundigen de NOS zich realiseert dat, (hij citeert uit de uitnodiging), "deze materie snel in een onge-wenste sensationele sfeer kan worden getrokken en mis-schieten bij sommige kijkers he-vige emoties kan oproepen. Het doel van de bijeenkomst van 15 maart is dan ook met eventuele begeleiding van en opvang na de uitzendingen". Van deze intenties blijft, aldus Hofstede, helemaal niets over.

In Rijnders' film 'Oude Tongen' duiken talloze clowns op

Van onze kunstredacteur Rob de Kam

groep Amsterdam, schreef zelf het scenario voor *Oude Tongen* en hij lardeerde het verhaal met tal van verwijzingen naar de ontuchtzaak die in de zomer van 1987 wereldnieuws werd. Nog afgezien van het feit dat het fictieve dorpie 'Oude Tongen' door Rijnders duidelijk in Oost-Groningen wordt gesitueerd, zien we in de film talloze clowns opduiken, wordt de affaire door een artsenecht-paar aan het rollen gebracht, weet de locale overheid zich geen raad en worden er ten onrechte twee verdachten gearresteerd.

Tallose betrokkenen meenden dat kinderen op grote schaal seksueel misbruikt

waren, al dan niet met commerciële bedoelingen. Buitenlandse media zagen daardoor prompt hun beeld van Nederland als producent van kinderporno bevestigd. Anderen dachten eerder aan massa-hysterie. Officiële onderzoeken liepen dood. Gerardjan Rijnders neemt in *Oude Tongen* geen standpunt in, hij vergroot de verwarring eerder door de kijker voortdurend op het verkeer te zetten.

Het is overigens typerend voor de situatie in de Nederlandse filmwereld dat het een toneelregisseur is die nu een film over de ontuchtzaak in Oude Pekela heeft afgeleverd. De maatschappelijke actuali-

teit vermag de meeste vaderlandse filmregisseurs niet te interesseren, Rijnders lijkt er daarentegen niet zonder te kunnen. Gefascineerd door de manier waarop de binnen- en buitenlandse media zich in 1987 op de ontuchtzaak stortten, heeft hij geprobeerd te onderzoeken wat voor elementen in deze zaak een rol speelden. Centraal in zijn film staat de kinderlijke fantasiewereld, waarin feiten vaak op een geheel eigen wijze gezien en uitgelegd worden. Rijnders schrijft in een toelichting op de film daarover: "Enerzijds wil men dat kinderen onbedorven, puur en onschuldig zijn. Aan de andere kant vind je op iedere hoek van de straat een por-

noshop. Kinderen weten genoeg als ze een beetje uit hun ogen kijken. Dat botst." Die botsing is in *Oude Tongen* verwerkt tot een 'soap', met een simpele, directe stijl. Aan  en kant is het heel prettig dat juist Rijnders de onopgeloste zedenzaak van Oude Pekela aangreep voor een film. Daardoor was het uitstekende spelersmateriaal van 'zijn' Toneelgroep Amsterdam, vrijwel vanzelfsprekend voor handen. Zo zien we acteurs als Catherine ten Bruggencate, Lieneke le Roux, Joop Admiraal en Titus Muizelaar in uitstekende grotere en kleinere rollen. Nu heeft Rijnders met zijn

'Oude Tongen' is chaotische soap

Van onze kunstredacteur Rob de Kam

betrokkenen bij de affaire zich op een of andere manier zullen herkennen in de door Rijnders gecreëerde personages. Nu zal de voormalige minister Korthals Altes (in de film 'minister Bloemkolk') daar wellicht geen problemen mee hebben, anders zal dat vertoning van deze speelfilm over de affaire Oude Pekela op het International Filmfestival Rotterdam.

De verwijzingen naar de Oostgroningse zedenzaak uit 1987 zijn zo talrijk dat veel

film als *Oude Tongen* stellen, een vraag die alleen kan worden beantwoord door ernaar te kijken. Aan de andere kant wreekt zich het feit dat Rijnders op filmgebied weinig ervaring heeft. De film die gisteren in Rotterdam werd gepresenteerd - in feite een korte versie van een voor de tv gemaakte mini-serie - is bovenal een chaotisch geheel geworden. Verhaallijnen beginnen even plomppverloren

als ze eindigen, personages duiken in hoog tempo op en zijn dan plots weer verdwenen. Gerardjan Rijnders neemt in *Oude Tongen* geen standpunt in, hij vergroot de verwarring eerder door de kijker voortdurend op het verkeerde been te zetten, werkelijkheid en fantasie zijn in de film niet te scheiden.

Op pagina 15: In de film duiken tallose clowns op.

verhaal vooral de mysterieuze, ongreepbare kanten van de affaire willen benadrukken, maar het kan niet de bedoeling geweest zijn dat te doen met een warrig, dramatisch oninteressant produkt.

Het is zelfs zeer de vraag of kijkers zonder kennis van de affaire de film wel kunnen volgen. Misschien dat de langere tv-versie, die over enkele maanden door de NOS wordt uitgezonden, wat meer samenhang vertoont, maar de bioscoopfilm 'Oude Tongen' is, ondanks enkele pakkende scènes, als geheel onder de maat en dat is jammer, zowel voor de maker, als voor hen die ooit bij de affaire betrokken waren.

FRAGMENT

Bezwaar

Nederlanders treffen het beter, als ze voor 'Rotterdam' gevraagd worden. Die krijgen hun portie publiciteit wel. Want ja, het is nu eenmaal 'nieuws' wanneer Gerardjan Rijnders, de illustere toneelvernieuwer, incens als filmer debuteert met een satire die geïnspireerd is door de geruchtmakende kinder-porno-affaire van Oude Pekela.

En het is helemaal nieuws als de burgerij van Oude Pekela, gemobiliseerd door media-socioloog Peter Hofstede, nog voor de première bezwaar aantekent tegen vertoning. Want de producenten hadden beloofd dat vóór de film in de openbaarheid zou komen, de Groningers uit Oude Pekela er kennis van zouden mogen nemen, samen met de Zuidhollanders van Oude-Tong.

Hans de Wolf, namens het produktiebureau Bergen, stelt evenwel dat de belofte betrekking had op de tv-uitzending in drie delen, welke pas in mei zal plaatsvinden. Omdat

die dan immers óók in Oude Pekela en Oude-Tonge te zien zal zijn. Maar op de bioscoopversie die nu in Rotterdam vertoond is - première in maart - had de belofte geen betrekking, aldus De Wolf.

Hoe dan ook, vroeg of laat zullen de Pekelaars tot de slotsom komen dat weinig in deze film iets uitstaande heeft met 'de' mysterieuze gebleven affaire die een paar jaar terug binnen en buiten de landsgrenzen groot tumult heeft veroorzaakt. Gerardjan Rijnders heeft niet echt geprobeerd een 'mogelijke' toedracht te reconstrueren. Wel heeft hij geprobeerd een hoop burgerlijke hysterie en hypocrisie door te prikken via gebeurtenissen die even begrijpelijk of onbegrijpelijk zouden zijn geweest indien de film achterstevoren was afgedraaid. Dat is niet het enige opzicht waarin Oude Tongen sterk denken doet aan David Lynch, Twin Peaks-Walk With Fire. En tegelijkertijd aan zoiets als de onzalige Werkteater-film Camping.

Verward

De structurele opbouw van de film is uiterst fragmentarisch en verward, maar het is denkbaar dat straks de drielige en langere tv-versie meer coherentie te bieden heeft. Het lijkt op een uit de hand gelopen aflevering van Jiskefet, waarbij het intussen een dubieus, genoeg is om de 'bêtes célèbres' van de Toneelgroep Amsterdam zich te zien uitleven als boer, wielrenner, veldwachter, dorpsgek, corrupte burgemeester, op electorale winst broeiende CDA'er of hoerolopende tandarts. Amsterdam maakt zich vrolijk over de provincie.

Een flink aantal acteurs die we nu voor Oude Tongenaars zien doorgaan (o.a. Catherine ten Brugencate, Pierre Bokma, Peter Oosthoek en Kitty Courbois) hebben we een aantal jaren geleden zien excelleren in de enige eerdere poging van Toneelgroep Amsterdam om het talent te bundelen voor een volwaardige filmproductie. Dat was het sublieme Leedvermaak, van de zeer geroutineerde Frans Weisz. Gerardjan Rijnders demonstreert nu dat filmregisseur toch een vak is

Groningse bezwaren tegen Rijnders' film Oude Tongen 'Pekela'-film lokt protesten uit

Door JOYCE ROODNAT
ROTTERDAM, 4 FEBR. Het had alles van flauwe publiciteitsstunt: nadat eerder op het 23ste Rotterdamse Filmfestival het Chinese ministerie van cultuur zich had verzet tegen vertoning van een aantal films uit China, zou nu een groep Groningers in en om Oude Pekela, onder wie de burgemeester van het ziekenhuis in Winschoten, bezwaar maken omdat *Oude Tongen*, het speelfilmdebuut van Gerardjan Rijnders, wordt gepresenteerd eer zij er kennis van hebben kunnen nemen. Bij aanvang van de allereerste vertoning van deze film, waarvoor Rijnders zich deels liet inspireren door de vermeende kinderporno-affaire in Oude Pekela, werd een bericht uit het *Nieuwsblad van het Noorden* uitgedrukt waarin 'een aantal deskundigen' zich onder leiding van een mediasocioloog 'verbaasd' betuigde over het feit dat hen de film niet eerst voor hen was vertoond om 'te praten over eventuele gevolgen en bijstand voor mensen met emotionele problemen'. Dat in een eerder stadium de burgemeester van het Zeeuwse plaatsje Oude Tonge al bezwaar had gemaakt tegen de titel van de film werd er als mondeling gerucht bijgeleverd.

Helmaal nadat ik *Oude Tongen* had gezien, was ik overtuigd van een grap, zo precies sluiten het protest van de Zeeuwse burgemeester en de verontwaardiging van de Groningse deskundigen aan bij het gedrag van Rijnders' personages. Maar het is de werkelijkheid, verzekeren me zowel de perschef van het festival als Rijnders zelf. De NOS had toegezegd de televisieserie *Oude Tongen* voor te leggen aan het genoemde gezelschap, om te overleggen over eventuele opvang wanneer de serie lokale kijkers eventueel emotioneel teveel mocht zijn. Voor de film, die immers ver weg in Rotterdam en slechts drie maal wordt vertoond, leek dat niet aan de orde, maar nu voelen de deskundigen zich dus toch gepasseerd.

Dat er een speelfilm *Oude Tongen* bestaat, was tot voor kort niet eens de bedoeling. Rijnders maakte een driedelige serie voor de televisie, waarop festivaldirecteur Fallaux hem en zijn producenten aanspoorde een speelfilm samen te stellen en wel met grote spoed, zodat de film het Rotterdamse festival zou kunnen opluisteren. In drie weken tijd sneden

Boosaardig en amusant: *Oude Tongen* van Gerardjan Rijnders (foto Pief Weyman)

Rijnders en editor Wim Louwrier het materiaal terug tot speelfilm-lengte. Ze deden het gewiekt, maar het had zijn consequenties: sommige verhaallijnen werden zo grondig teruggebracht tot hun essentie dat ze onduidelijk of al te futiel zijn geworden. Als Rijnders had geweten dat zijn beelden ook op het bioscoopdoek te zien zouden zijn, dan had hij bepaalde scènes anders in beeld gebracht, erkent hij - groter, minder op de man gespeeld. Een aantal van zijn acteurs redt het niet in de speelfilm waar hun spel op het kleine televisiescherm vermoedelijk minder verkrampt zal aandoen. Anderzijds onderscheiden zich juist op film de subtiel aangezette rollen van met name Kees Hulst en Hans Kesting, waar de details van hun optreden op de televisie misschien weg zullen vallen.

Al is *Oude Tongen* onvolmaakt, het werd, ook dankzij cameraman Maarten Kramer, een bijzondere film. In een stijl waarmee Rijnders het uiterlijk van *Twin Peaks* wilde oproepen maar die herinnert aan de door hemzelf in het theater ontwikkelde collage-stijl en meer wegheeft van een kwaai

echo van *Medisch Centrum West*, worden we met kop en kont ondergeduwd in een ontembare, provinciale kleinzieligheid. Iedereen in *Oude Tongen* draagt het zijne bij aan een geholderdebolder van moreel verval dat uitmond in hypocriete massahysterie. Kinderen moeten onschuldig zijn, maar grote mensen misdragen zich of het de gewoenste zaak van de wereld is. Naar de enige die zijn geest onbezoedeld en zijn

de kinderen de dupe zijn van de eigenwaan van hun ouders, van het egoïsme van hun onderwijzers, van de belangen in de kleine en de grote politiek. Dan slaat hij toe met een verschrikkelijke ont-knoping, waar zijn kijkers allang meer niet op hadden gerekend.

Intussen gaat het Rotterdamse filmfestival zijn laatste weekende in en vertoont op de valreep nog enkele kleine juwelen. *Moving* bijvoorbeeld, waarin de Japanse cineast Somai Shinji een intiem, gelaagd beeld geeft van de manier waarop een schoolmeisje om-springt met de echtscheiding van haar ouders. Of *Starting Place*, een meeslepende documentaire waarin Robert Kramer twintig jaar nadat hij filmde in Vietnam, in ogenschouw neemt hoe hij op dat land en zijn bewoners reageert en zij op hem. Het centrum van zijn film legt Kramer elders - in een Amerikaanse gevangenis waar een voormalige activiste een buitensissig lange straf uitzit omdat ze de grenzen van de wet overtrad toen ze zich verzette ten gunste van dat Vietnam waar ze een inmiddels achterhaald beeld van koestert.

FILMFESTIVAL ROTTERDAM

hoofd koel houdt - uiteraard is dat de dorpsagent - wordt niet geluisterd. Rijnders kijkt ernaar met een kwaadaardig geamuseerd oog: naar de vader die zijn zoon-tje uitscheldt omdat hij bang is voor zijn dure videorecorder, maar niet reageert op het feit dat zijn kind naar zijn pornofilms zit te kijken, bijvoorbeeld. Rijnders' hilariteit maakt plaats voor kille woede wanneer hij laat zien dat

waarbij je niet straffeloos op enkel enthousiasme drijven kunt. Oude Tongen ziet er werkelijk afzichtelijk uit, met woest gebruik van groothoek-lenzen, nachtmerries in gemeen bloedrood, alles veel te kort geknipt met zelden een uitge-speelde scène en een fotografie die zelden van 'visie' getuigt.

Context

Maar zijn hoofdpunt weet Rijnders over het voetlicht te brengen: Als het waar is dat er in deze plattelandsgemeente kinderen seksueel zijn misbruikt - en daar heeft het voldoende schijn van - dan zou dat toch in de juiste context gezien moet worden. En die context is dat veel ouders weinig aandacht hebben voor hun kinderen, maar dat veel kinderen des te meer aandacht hebben voor volwassenen. En dan

zien ze dat die druk zijn met zelf naar porno te loeren, met echt-breuk, bordeelbezoek, en fatsoens-rakkerij.

De ouders die zich het laplazerus schrikken bij het vermoeden dat hun grut seksueel misbruikt kan zijn, zijn vaak dezelfde ouders die hun oogappels uitdossen als 'hoer van Babylon' of 'sexrobot van Mars' en het kroost aanzetten om te wedwijveren in een mini-playback-show met de geïst denkbare imitaties van Tina Turner of Michael Jackson.

Rijnders heeft met die vaststelling niet helemaal ongelijk, maar het is wel een erg makkelijke manier om er de affaire Oude Pekela mee af te doen.

Feiten en verzinsels in gecompliceerde zaak

Morgen doet de Zutphense rechtbank uitspraak in de zaak-Epe. Het proces heeft eenvoudige veronderstellingen over bestiale toestanden op het platteland danig in de war gestuurd.

Door onze redacteur
MARGOT POLL

ROTTERDAM, 10 FEBR. De zes verdachten in de zaak-Epe hangen straffen boven het hoofd variërend van twee tot zeven jaar. Maar vrijspraak wegens gebrek aan bewijs lijkt ook heel goed mogelijk.

'Epe' is een strafzaak met tientallen meters dossiers, gebaseerd op de verklaringen die de zusjes Jolanda en Evelien van B. hebben afgelegd tegen hun ouders, de echtgenoot van Jolanda, een huisvriend en twee broers, kennissen van het gezin. Hun vader werd in 1990 al veroordeeld tot 7 jaar gevangenisstraf wegens incest met zijn dochters. Hun moeder kreeg voor dezelfde feiten 3,5 jaar omdat zij niet geheel toerekeningsvatbaar werd geacht. De ex-man van Jolanda, een vroegere kostganger van het gezin, werd eveneens veroordeeld tot 3,5 jaar.

Bij dat proces had Jolanda al laten weten dat er nog veel meer was gebeurd. Het zou de aankondiging blijken te zijn van 'Epe 2', zoals een van de advocaten het nieuwe proces noemde. De nieuwe aanklacht was schokkend: moord op pasgeboren kinderen, het gewelddadig onderbreken van zwangerschappen en seksueel misbruik van zowel dochters als kleinkinderen.

Drie weken geleden werd de zaak in Zutphen behandeld — na maanden van politieverhoren, observatie van de verdachten in het Pieter Baancentrum in Utrecht en verdenkingen en verdachtmakingen aan het adres van het politiekorps op de noordelijke Veluwe. Na maanden ook van uitvoerige aandacht in de media, waardoor de toep was gezet van 'good girls'

tegen 'bad guys' en van bestiale toestanden op het platteland.

Die eenvoudige schema's zijn in de rechtszaal in Zutphen danig in de war gestuurd. Het begon met de officier van justitie. Zij liet aan het begin van het proces het zwaarste onderdeel van de tenlastelegging vallen. „Op grond van het verkregen bewijsmateriaal kan moord en doodslag op pasgeboren kinderen op dit moment niet worden bewezen.” Op dit moment niet? Wanneer dan wel? — Veel verdachten trokken tij-

Eerst bekennen en later ontkennen: hoe valt dat te verklaren?

dens het proces hun gedetailleerde bekentenissen in. De moeder had beschreven hoe de meisjes met poken, schroevendraaiers en harkjes zouden zijn geaborteerd. Eén van de twee verdachte broers meende erbij te zijn geweest toen een pasgeboren kind zou zijn begraven. Hij was als getuige gehoord maar begon spontaan zoveel meer te vertellen dat hij ter plekke werd aangehouden en zijn rol van getuige zag veranderen in die van verdachte.

De twee andere verdachten — Jolanda's ex-man en de huisvriend van de Van B.'s — hadden vanaf het begin gezegd niets met de zaak te maken te hebben, maar een enkele belastende verklaring wilden zij wel afleggen.

Tijdens de behandeling van de zaak wisten de verdachten zich echter niets meer te herinneren: niet hoe vaak zij zouden hebben deelgenomen aan 'seksfeiten', niet dat zij betrokken waren geweest bij het illegaal aborteren van Jolanda en Evelien en al helemaal niet dat zij pasgeboren ba-

by's zouden hebben doodgemaakt.

Het was allemaal verzonnen: „Als het al gebeurd is dan was ik er niet bij”, zei de vader. „We hebben nog nooit seks met de meisjes gehad”, zei de moeder. „Ik heb alleen maar goede dingen voor Jolanda gedaan”, zei de ex-man. „Ik heb genoeg aan mijn eigen vrouw”, zei de huisvriend. „Ik ben zelf vroeger ook veel geslagen en geschopt”, voegde de oudste broer toe. En: „Ik was zo in de war dat ik niet meer wist wat ik zei”, probeerde de jongste nog.

Eerst bekennen en later ontkennen: hoe valt dat te verklaren? De verdachten gaven de politie de schuld. Die zou steeds gezegd hebben: „We weten het al dus beken nu maar.” Ook de getuigen-deskundigen in deze zaak spraken van een „morele druk” die bij de verhoren op de verdachten zou zijn uitgeoefend. Jolanda had haar vader bijvoorbeeld een brief geschreven waarin stond dat zij hem alles wilde vergeven als hij

maar bekende. Deed hij dat niet dan zou zij zelfmoord plegen.

„Je kunt maar beter iets ontkennen dan dingen bekennen die je niet gedaan hebt”, verklaarde één van de advocaten het gedrag van zijn cliënt. De stemming sloeg om. De getuige-deskundige prof.dr. W.A. Wagenaar zei in een eerder stadium dat het in principe zo is „dat men niet te gemakkelijk mag stellen dat bekentenissen een grote bewijslast hebben en dat ontkenningen dat niet zouden hebben”.

De rechters leken echter niet te geloven in de stelselmatige ontkenningen van de verdachten. Zij raffelden het verhoor — omdat het toch niets opleverde — soms zelfs een beetje af. De verdachten wilden of konden niets toegeven en hun geestelijke gesteldheid was niet van dien aard dat een redelijk verhoor mogelijk was. Dat leidde tot bijna retorische vragen als 'Dus geen van de verwijten klopt?' of 'En toen bent u maar wat gaan verzinnen?'. Daar was maar één antwoord op mogelijk.

Ook het oordeel van de getuigen-deskundigen over verklaringen van zowel de verdachten als Jolanda en Evelien, vaagden de schijnbaar eenvoudige schema's weg. Het politieonderzoek werd afgekraakt en de meeste verklaringen waren niet betrouwbaar, onder andere omdat ze zo tegenstrijdig waren. De verhoren hadden te lang geduurd en waren niet goed vastgelegd waardoor niet te achterhalen viel wat er precies gezegd of gebeurd is. Alle houvast aan de ontkenkende of juist bekende verklaringen leek hiermee verdwenen. Wagenaar vatte het samen: „Ik kan de omvang van het probleem vaststellen, maar niet het probleem.”

Nadat de advocaten van de verdedigende partij een dag lang hun pleidooien hadden gehouden leek het erop dat Jolanda en Evelien wel eens heel veel fantasie zouden kunnen hebben. Jolanda zelf leek door haar imponerende 'optreden' deze opvatting weer te logenstraffen. Op het moment dat het haar te veel dreigde te worden verweet

zij de rechter „meer waarde te hechten aan het verhaal van een gynaecoloog dan aan de woorden van een eenvoudig vrouwtje”. Zij weigerde in te gaan op vragen die volgens haar al beantwoord waren. „Dat kunt u dus in het dossier nalezen”, wees zij haar onderzoekers terecht. De advocaten verwierpen ieder bewijs over mogelijke zwangerschappen (en dus gewelddadige onderbrekingen daarvan) aan de hand van een zogenoemde 'zwangerschapsbalk' van Jolanda.

Grote consternatie ontstond over de dagboeken. De rechter vroeg Jolanda waarom zij die niet had willen overleggen aan de politie of aan de rechter-commissaris. Dat wilde zij niet omdat „er teveel over mijzelf en anderen instaat”. Maar, probeerde de rechter nog eens, wat is nu belangrijker: het behouden van enige privacy of het tonen van een mischien cruciaal bewijsmiddel? Het antwoord bleef uit, de dagboeken bleven in de doos.

Het laatste woord was aan de verdachten. De ex-man van Jolanda maakte daar gretig gebruik van. Deze accordeonist was duidelijk gewend op het podium te staan. Zonder enige schroom nam hij plaats achter de microfoon en zei: „Ik heb drie kinderen in mijn hart gesloten. Dat wou ik even zeggen. Met mijn ex-schoonouders heb ik gisteren op de gang het een en ander uitgepraat. Alles is vergeven en vergeten. We zijn nooit met z'n allen naar bed geweest. En nu wil ik zo snel mogelijk een nieuw leven beginnen.”

Aan het einde van het proces was het oordeel van de aanwezigen niet eensgezind. Riep tijdens het proces iedereen nog dat het wel vrijspraak zou worden, nu durfde bijna niemand meer zo'n uitspraak te doen. De meningen zijn gebaseerd op wat in de rechtszaal gezegd is. Over één ding lijkt geen twijfel te bestaan: er is op de Veluwe van alles gebeurd maar waar de waarheid overging in fantasie zal wel altijd duister blijven.

Vandaag deed de Zutphense rechtbank uitspraak in de zaak-Epe. Veel aandacht is uitgegaan naar het onderzoek van getuigen-deskundigen naar het geheugen van de getuigen en verdachten.

Door onze redacteur
MARGOT POLL

DONGEN, 11 FEBR. Wat is een 'getraumatiseerd' geheugen? In de incest-zaak in Epe dook de term regelmatig op, naar aanleiding van onderzoek door de twee getuigen-deskundigen, dr. H. Soppe en prof.dr. W.A. Wagenaar. Zijn 'getraumatiseerde' herinneringen bij voorbaat onbetrouwbaar? „Nee”, zegt Soppe, die liever spreekt over herinneringen aan traumatische ervaringen dan over een getraumatiseerd geheugen, „getraumatiseerd zijn betekent niet per definitie dat je herinnering aan de traumatische gebeurtenis onjuist is.”

De ontwikkelingspsycholoog Soppe (53), deskundig op het gebied van het verhoren van incestslachtoffers en het analyseren van hun verklaringen, legde alle verklaringen van getuigen en verdachten uit Epe onder de loep en toetste deze aan een aantal criteria. Veel verklaringen waren gebaseerd op herinneringen aan

vroeger. Hoe waren die tot stand gekomen?

In het algemeen wijst Soppe erop dat elke herinnering, traumatisch of niet, een reconstructie is. „Het herinneringsproces is niet een kwestie van even een film afdraaien of een foto bekijken die ergens in het hoofd ligt opgeslagen. Een herinnering is als het ware een moment-creatie en de uitkomst van deze reconstructie wordt onder meer bepaald door de emoties die op dat moment spelen. Van belang is de context waarin de herinnering tot stand moet komen. En de gebeurtenissen die zich afspeelden na de bewuste ervaring, beïnvloeden de reconstructie.”

Het waarheidsgehalte van zo'n reconstructie is dus mede afhankelijk van de toestand waarin zij is 'geconstrueerd'. Werd iemand bijvoorbeeld onder druk gezet? Wat was het motief voor de reconstructie? Heeft iemand iets meegemaakt waardoor een gebeurtenis juist nu naar boven komt? Is het mogelijk dat aan de wezenlijke ervaring verzinsels worden toegevoegd omdat de omstandigheden dat vragen of omdat

Deskundige in zaak-Epe over getuigenverklaringen

de bedenker dat beter uitkomt? Hoe valt na te gaan of een verklaring van een getuige gebaseerd is op een werkelijke herinnering of voortkomt uit fantasie?

Soppe stelt voorop dat „noot de persoon, maar altijd zijn verhaal” wordt onderzocht. „Je gaat niet zoeken naar eigenschappen van iemand: een gebleken fantasta, een gebleken leugenaar, een gebleken aandachtstrekker — niets mee te maken. Je houdt daarmee eventueel rekening tijdens het verhoor, maar verder gaat het om zijn verhaal. Als een verklaring ongeloofwaardig blijkt te zijn hoeft daarom de persoon nog niet onbetrouwbaar te zijn en omgekeerd. Anders pas je het principe toe 'eens-een-dief-altijd-een-dief'.”

Bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van een verklaring zijn allereerst de details van be-

lang. Soppe geeft het voorbeeld van een achtjarig meisje dat beweert tegen haar wil te zijn meegenomen naar een seksclub, vanuit de ruimte waar ze zou zijn vastgehouden had ze ook andere mensen gezien in een andere kamer. Dat leek onmogelijk gezien de positie waar ze zich in de kamer had bevonden. Bij nader on-

derzoek klopte het verhaal van het meisje toch, nadat ze een nader detail had onthuld: zij had via een spiegel in die andere kamer kunnen kijken. Een dergelijk detail verwacht je, volgens Soppe, niet gauw in een verzonnen verhaal.

„Sommige dingen kun je trouwens niet verzinnen”, zegt Soppe. „Een jong kind kan zich van alles inbeelden, maar het kan zich niet inbeelden hoe het voelt om verkracht te worden. Lichamelijke

sensaties zijn niet zo gemakkelijk te verzinnen. Als een kind dan toch zintuiglijke waarnemingen weet te vermelden, wijst dat er op dat haar verhaal gebaseerd is op ervaring en niet op fantasie.”

Behalve op realistische details wordt een verklaring ook getoetst op tegenstrijdigheden. „Als je op tegenstrijdigheden stuit, ga je eerst kijken waarom die kunnen zijn opgetreden. Zijn ze bijvoorbeeld voortgekomen uit misverstanden tussen aangeefster en verhoorder — uit verkeerd begrip van een vraag of antwoord. Ook kun je nagaan of een verklaring te gladjes klinkt. Dat zou dan weer kunnen duiden op een voorgekookt en goed gerepeteerd verhaal.”

'Sensaties zijn niet te verzinnen'

NRC HANDELSBLAD 3

voor de bruikbaarheid van een verklaring.”

Worden slachtoffers van incest niet ontmoedigd in het doen van aangifte als nu blijkt dat de politie niet goed verhoort en deskundigen de verklaringen zo minutieus onderzoeken? Soppe, heel verbaasd en op het randje van boos: „Hohoho, we proberen zonder vooringenomen standpunt te achterhalen of de verklaring betrouwbaar is en daarvoor toetsen wij die aan zoveel mogelijk criteria. Bovendien gaan veel verhoren wel goed maar die halen nu eenmaal de publiciteit niet. En als er op het traject tussen aangifte en het uiteindelijk voorkomen van een zaak toch een keer iets misgaat, leert iedereen daar alleen maar van — hoop ik!”

Soppe geeft ook nog eens duidelijk aan dat het aantal valse aangiften waarschijnlijk ver in de minderheid is. „Maar dat betekent niet dat je elke aangifte op voorhand kunt geloven — dat zou betekenen dat verdachten bij voorbaat veroordeeld zijn. Zelfs al zou in 99 van de 100 gevallen sprake zijn van seksueel misbruik, dan nog zou de aangifte die je op een gegeven moment onder handen hebt, net die ene kunnen zijn die vals is. Iedereen moet dus altijd heel kritisch blijven — ook al is dat misschien pijnlijk voor de betrokkenen.”

Schrijver Bob Snoijink praatte maanden met Jolanda

AC 12/2

'De belangrijkste vragen zijn nooit gesteld'

Van onze verslaggever
JAN VRIEND

BERGEN — „Inmiddels hoor ik bij het kleine kringetje vertrouwenspersonen rond Jolanda”, zegt Bob

Zus Jolanda wil vervolging ouders voor baby moord

ANP VK 16-7

DEN HAAG

Er komt misschien een nieuw proces over baby moord en verkrachtingen in de Eper incestaffaire. De 26-jarige zus van Jolanda, Evelien, wil onder anderen haar ouders vervolgd zien voor moord op haar volbragen kind in 1982.

Eveliëns Amsterdamse advocaat mr G. van Driem heeft een klacht gedeponerd bij het gerechtshof in Arnhem. Ze heeft dat gedaan op basis van een artikel uit het wetboek van strafvordering, dat het mogelijk maakt het Openbaar Ministerie te dwingen verdachten te vervolgen.

Volgens Van Driem heeft Jolanda's zus al eerder aangifte gedaan van de baby moord en van verkrachtingen. Die verkrachtingen zouden zijn gepleegd door zes mensen die niet tot haar familie behoorden. Het Openbaar Ministerie heeft niets met die aangifte gedaan. Van Driem wil daarom nu via het hof het Openbaar Ministerie dwingen die zaken wel te onderzoeken.

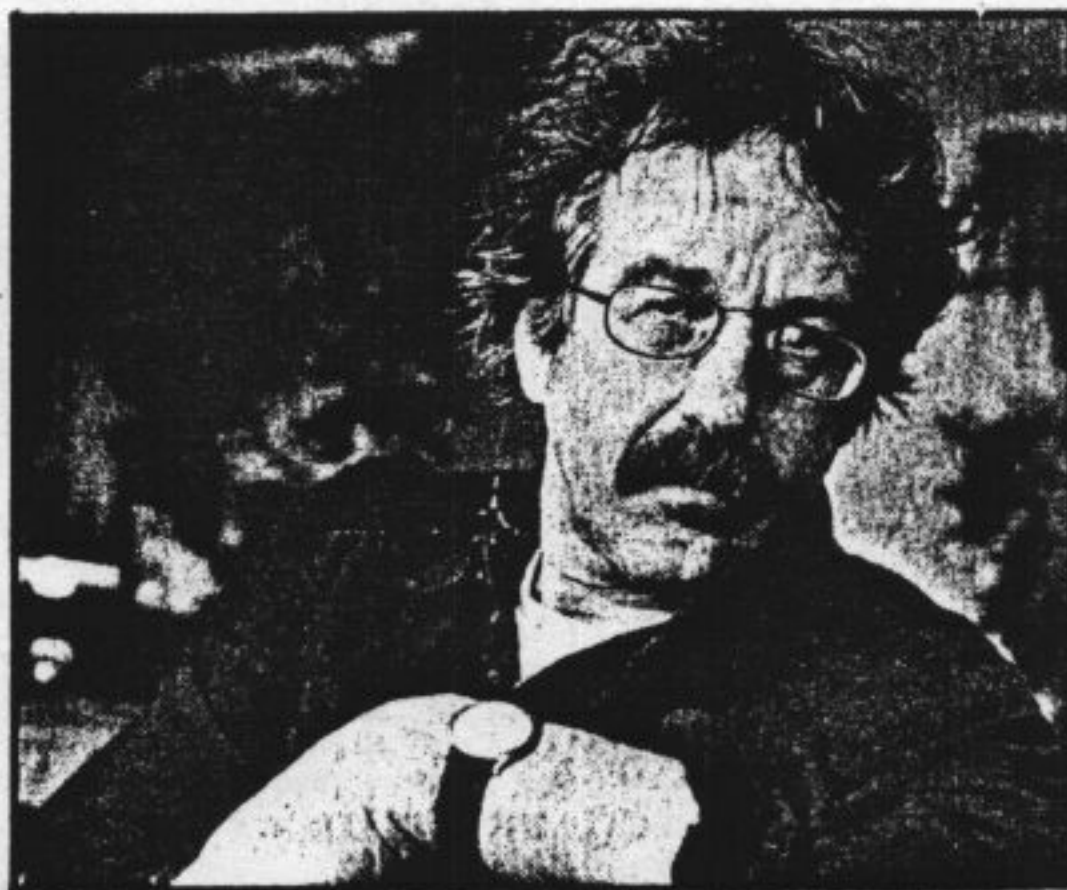
Het Openbaar Ministerie in Zutphen, waar de Eper zaak diende, wilde dinsdag niet reageren op de klacht bij het gerechtshof. „Na de hele affaire hebben we het nu druk met andere dingen”, aldus persofficier mr Buttiger. Hij noch de handelend officier van justitie, mr M. de Weert, weet waarom indertijd niets met de aangifte is gedaan.

Snoijink uit Bergen. De schrijver/journalist praatte vier maanden urenlang met de 25-jarige vrouw van wie de ouders gisteren tot jarenlange celstraffen werden veroordeeld in de geruchtmakende Eper incest-zaak. Het boek 'Yolanda — Mijn verhaal', dat gisteren verscheen, is gebaseerd op die gesprekken op haar schuiladres in de Randstad. „Ik heb er vaak van gedroomd. Eén dag kon ik niet stoppen met janken; toen dacht ik dat ik was doorgedraaid.”

In het voorwoord staat waarom Jolanda (met een J, zoals haar echte naam luidt) het boek 'schreef': 'Om duidelijk te maken dat het is gebeurd. Ik moet mijn verhaal vertellen. In de allereerste plaats voor de lotgenoten die ik ken en voor diegenen die ik niet ken, en die geen aangifte durven doen uit angst niet geloofd te worden.'

— Om haar verhaal te kunnen opschrijven moet er sprake zijn van blind vertrouwen. U gelooft Jolanda onvoorwaardelijk?

Snoijink: „Ik geloof haar voor 150 procent. Die 50 slaan op wat ze nog niet heeft verteld. Wat nog niet openbaar is geworden. Een psychologisch onderzoek heeft uitgewezen dat ze 'echt en invoelbaar is en niet de indruk wekt te fantaseren'; rechercheurs die begonnen aan te nemen een slachtoffer van waanvoorstellingen voor zich te hebben, vertelden me tegen het einde van het onderzoek dat ze weliswaar verkeerde data had aangegeven, maar nooit op een leugen was betrapt. Alleen in het tijdschap zitten dus af en toe overlappingsen, maar als ze de data na het meemaken van al die gruwelijkheden nog precies zou weten, zou ik het

□ Bob Snoijink.

Foto Studio Wick Natziij

vreemd hebben gevonden. Als ik maar voor een tiende had beleefd wat zij heeft moeten doorstaan, zou ik kwijlend in een gesloten inrichting hebben gezeten.”

— Over de Eper incestzaak is al zo veel geschreven. Waarom

vond u dat u aan het boek moest meewerken?

Snoijink: „Omdat de belangrijkste vraag erover nooit is gesteld. Waarom het kon gebeuren, is in alle publiciteit nooit aan de orde geweest.”

In het boek geeft Jolanda ant-

woord op die vragen. Ze vertelt waarom burens nooit iets hebben gehoord, waarom de omgeving nooit heeft ingegrepen en waarom ze pas zo laat is gevlucht. Of de Eper affaire uniek is? In het nawoord van 'Yolanda — Mijn verhaal' stelt psycholoog prof. dr. O. van der Hart zichzelf die vraag. 'Ik ben bang van niet', schrijft hij. 'Ik heb het vermoeden dat er in Nederland en daarbuiten netwerken bestaan van daders op het gebied van extreem seksueel geweld. (...) Dat lugubere wereldje kan alleen worden aangepakt als het bekendheid krijgt. We zullen het daarbij dus moeten hebben van getuigen als Yolanda.'

— Wat zette u aan om als spreekbuis van getuige Jolanda op te treden?

Snoijink: „Zeventien jaar geleden, toen incest in de maatschappelijke discussie nog niet eens bestond, ben ik al begonnen om erover te schrijven. Deze materie is dus ook niet nieuw voor me. Maar wat belangwekkend is aan Jolanda, is dat ze ermee naar buiten komt. En dat boeit me in hoge mate.”

— Zo'n boek wordt toch ook gewoon gemaakt om verkocht te worden?

Snoijink: „Ik heb meteen ja gezegd tegen de opdracht omdat het onderwerp me fascineert. Maar ik zou huichelen als ik zou ontkennen dat ik verast opveerde toen een maand later bleek dat er in het buitenland belangstelling voor was. Ik dacht: zou ik dan toch toch nog geld verdienen met dit vak? Toch ligt het percentage dat ik krijg van de verkoop lager dan gebruikelijk is, hoor. Jolanda zelf krijgt het meeste. Daar heeft ze inmiddels ook wel recht op. Na alles.”

Veroordeelden eisen verbod boek via geding

Van onze verslaggever

EPE — De zes veroordeelden in de Eper incestzaak hebben een kort geding aangespannen tegen de uitgever van het boek over de affaire dat Jolanda zelf heeft geschreven. Wanneer de zaak dient was gisteravond nog niet bekend.

In het boek staan de baby moorden, die de rechtbank

net als het openbaar ministerie niet bewezen acht, uitvoerig beschreven. Volgens de advocaten van de veroordeelden in de zaak zijn een film en een televisieserie over de Eper zaak met medewerking van slachtoffer Jolanda al in voorbereiding.

Al eerder was er een boek over de incestaffaire van een journalist na een kort geding uit de handel genomen. Het geding was door Jolanda zelf aangespannen, omdat op de omslag van het boek een illegaal genomen foto van haar prijkte.

Jolanda's biografie loopt als een trein

DEN HAAG (NPA) - De biografie van Jolanda van B., een van de slachtoffers uit de Eper incestaffaire, is een bestseller.

De derde druk van het boek is bijna uitverkocht en de vierde druk staat op stapel. Dit heeft uitgeverij Bzztòh gisteren bekendgemaakt. „Het verkoopt buitengewoon goed”, aldus directeur Phil Muysson. De eerste vertaling van de bundel verschijnt in augustus in Zweden.

In het boek dat op de dag van

de uitspraak door de rechtbank in Zutphen werd gepubliceerd, onthult Jolanda de meest gruwelijke details over mishandelingen en misbruik in haar jeugd. Zij handhaaft de beschuldigingen van seksueel misbruik door vier agenten van het politiekorps in Epe. Omdat hun namen gefingeerd zijn, hebben de agenten deze week in overleg met hun advocaat afgezien van een poging het boek alsnog uit de handel te laten nemen.

Rechter verbiedt verkoop boek over Eper incestzaak

Van onze verslaggever

DEN HAAG

Een boek dat vrijdag is verschenen over de Eper incestzaak bij de Rijswijkse uitgeverij Elmar, moet meteen uit de handel worden genomen. Dat heeft de Haagse rechtbankpresident mr A. van Delden vrijdag bepaald in kort geding. Slachtoffer Jolanda van B. had om het verbod gevraagd, omdat haar foto op de omslag staat.

Het geding diende vrijdag, kort nadat Jolanda had vernomen dat ze op de omslag prijkt. De advocate van Jolanda heeft een beroep op het portretrecht gedaan. Publikatie zou een inbreuk zijn op Jolanda's per-

soonlijke levenssfeer.

Van Delden deed onmiddellijk uitspraak, omdat 'je op je klompen kon aanvoelen' dat een dergelijke publikatie zonder overleg met betrokkene niet door de beugel kan.

Over het boek dat Jolanda zelf wil uitbrengen bij uitgeverij Bzztòh, wordt onderhandeld met de advocaten van de zes verdachten in het proces, dat de afgelopen weken in Zutphen is gevoerd. De advocaten vreezen dat Jolanda in het boek vasthoudt aan haar beschuldigingen over moord op pasgeboren baby's, terwijl de officier van justitie dit niet bewezen acht.

niet uit de handel, voorwoord aangepast

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 15 FEBR. Het boek 'Yolanda, Mijn verhaal' van slachtoffer Yolanda over de Eper incestzaak hoeft niet uit de handel te worden genomen. In de tweede druk van het boek — de eerste 15.000 exemplaren zijn nagenoeg verkocht — wordt aan het voorwoord van de uitgever toegevoegd dat het om een „subjectief beleven” van Yolanda gaat en dat veroordeelden zijn vrijgesproken van de baby moorden waarover zij schrijft.

Dat zijn de advocaten van de veroordeelden in de Eper zaak, uitgeverij Bzztòh en Yolanda gisteren overeengekomen na een twee uur durend kort geding over het boek. Ook zal in het voorwoord de zaak te worden opgenomen dat alle verdachten hoger beroep hebben aangetekend.

De ouders van Yolanda, haar ex-man en buurman wilden via het kort geding voor de arrondissementsrechtbank in Den Haag het boek, geschreven door de journalist B. Snoijink, uit de handel laten nemen omdat daarin gesproken wordt over baby moorden. Voor dit feit zijn de veroordeelden echter vrijgesproken. De verhalen van Yolanda daarover zouden hen op een onterechte manier zwartmaken of, zoals advocaat W.L.F. Prisse zei: „Als mensen van zware feiten beschuldigd zijn en daarvoor ook veroordeeld zijn, mag het dan zo zijn dat die mensen vogelvrij verklaard worden, mogen we dan maar meteen alles over hen schrijven?”

De advocate van Yolanda, Chr. Oosterhuis-Smits, zei het niet te begrijpen hoe deze mensen, die

zoveel gruweldaden hadden begaan, „de euvle moed kunnen hebben om te proberen hun slachtoffer te beletten, haar lezing van het verhaal te geven.” De „eventuele schade” die zij zouden ondervinden van het boek, stond volgens de advocate in geen enkele verhouding tot het leed dat zij haar cliënt hebben aangedaan. Volgens de advocate wordt de persoonlijke levenssfeer van de verdachten de komende jaren door muren „genoeg afgeschermd”.

Rechtbankpresident J. Westenberg merkte op dat het ging om conflicterende belangen: enerzijds zijn de beschreven zaken niet bewezen maar kunnen daarom nog wel waar zijn, tegenover 'gij zult niet publiceren'. Hij stelde daarom voor geen vonnis te vellen maar de zaak te schikken. Westenberg, die het boek pas aan het begin van de zitting voor het eerst zag en met gefronste wenkbrauwen de laatste bladzijden bekeek, vond het nogal ver gaan om het boek uit de handel te nemen. De vrijheid van meningsuiting achtte hij een hoog goed. Maar, zo stelde hij, de uitgever had wel iets duidelijker in het voorwoord moeten aangeven dat het gaat om verhalen van Yolanda.

G. van Driem, de advocate van Eveline, het zusje van Yolanda, zal deze week een klacht indienen bij het gerechtshof in Arnhem. Zij wil daarmee bereiken dat de aangifte van Evelien van moord op haar dochtertje opnieuw wordt onderzocht.

Speciale teams voor incestzaken

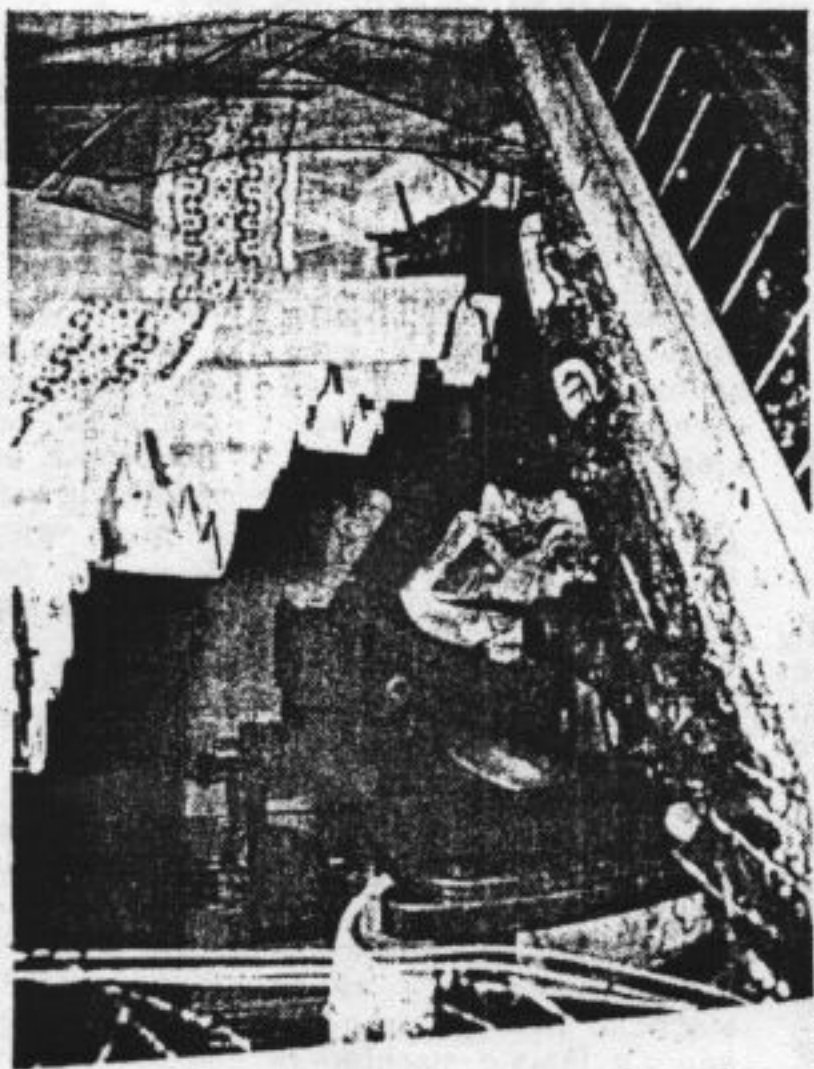
DEN HAAG — Er komen speciale politie-teams voor grote incestzaken. Die specialisatie moet ervoor zorgen dat de verhalen van getuigen in dergelijke zaken zorgvuldig gebeuren. Dit heeft minister Hirsch Ballin van justitie gisteren in de Tweede Kamer gezegd tijdens een debat over de verlenging van de verjaringstermijnen van zedendelicten.

In een nadere toelichting verklaarde Hirsch Ballin dat de gang van zaken rond de Eper incestzaak aanleiding is geweest voor een onderzoek naar de mogelijkheid van dergelijke teams. Ambtenaren van zijn ministerie werken op dit moment aan de opzet ervan.

De minister is overtuigd dat zowel de daders als de slachtoffers baat hebben bij getuigenverhooren die aan alle eisen voldoen en geschikt zijn om in de rechtszaak te gebruiken. (ANP)

NVH N 9 - 2-94

Buurtbewoners bevrijden 9-jarige Sandra uit woning van Meppeler

Nadat zij met een huisvuilcontainer de voorruit hadden ingegooid vonden buurtbewoners de 9-jarige Sandra in de woning van de 50-jarige Meppeler. © Ronald Schoonderwal

MEPEL - De 50-jarige B. T. aan de Woldkade in Meppel is gisteravond op het nippertje gered uit de handen van woedende buurtgenoten, die op het punt stonden hem te lynchen. De menigte had even daarvoor in de woning van de man het 9-jarige meisje Sandra L. aangehouden. Het kind was grotendeels ontkleed.

Laat in de middag had het meisje haar ouderlijk huis aan de nabijgelegen Trompstraat verlaten. Toen ze maar niet terug kwam, waarschuwden haar ouders de politie, die met behulp van de buurtgenoten uit de wijk Haveltermade een grootscheepse speurtocht op gang bracht.

Rond half negen hoorden de buurtgenoten uit de woning aan de Woldkade vage kreten.

In de berichtgeving rond deze zaak zitten enige onduidelijkheden. Het gerucht gaat, dat de man in het bezit was van een vuurwapen en ook, dat hij het meisje op zijn bed had vastgebonden. De politie kon dit echter niet bevestigen.

dagelijks, maar het is altijd ver weg. Nu is het dichtbij gebeurd en dat betekent schrik en heel vervelende gevoelens voor de kinderen. Er moet in de groepen over worden gepraat en wij als leerkrachten moeten de kinderen er alle ruimte toe bieden," zegt Noord-directeur M.E. Meijer.

Als het aan hem ligt, komt Sandra weer zo snel mogelijk naar school. "Wat mij betreft vandaag of morgen al, maar dat is geheel afhankelijk van het antwoord op de vraag hoe het kind zich voelt. Zij moet zo snel mogelijk weer normaal kunnen functioneren in de groep en aan ons de taak haar weer een veilige plek te geven," voegt Meijer er aan toe.

hier eigenlijk nooit iets. Althans, dat dachten we...

De gymnastiekzaal van de pc-basischool Beatrix is precies aan de overkant van de woning van T. gelegen. Op bepaalde dagen gaan de kinderen 's ochtends rechtstreeks van huis naar het zaaltje voor de gymles. S. Palmsa, directeur van de school, zegt deze manier van 'naar school gaan' te zullen doorspreken met zijn leerkrachten.

Sandra is leerlinge van de openbare basisschool Noord. De gebeurtenissen van dinsdagavond houden leerlingen en leerkrachten in een stevige greep. "In alle groepen is er vandaag (gisteren-red.) over gesproken. Het gebeurt bijna

meisje dat seksueel misbruikt zou zijn, was gered en de politie kon maar net voorkomen dat T. door de menigte werd gelyncht.

Wie daags na het drama door het buurtje loopt, kan maar moeilijk begrijpen dat het daar zo ver heeft kunnen komen. De huizen, die net na de Tweede Wereldoorlog zijn opgetrokken uit grote grauwe betonblokken, worden in negen van de tien gevallen door oude- ren bewoond. In de meeste achtertuintjes staat een volière of duiventil. Volop hoorbaar zijn de vriendelijke geluiden van de vogels. Verder is het er stil, beklemmend stil. "Het is hier altijd rustig. Er gebeurt

dra is gelegen aan de Trompstraat. Een straat verder, op een steenworp afstand, woont T. in een bejaardenhuisje aan de Woldkade. Op het eerste gezicht herinneren alleen de voor het verbrijzelde keukenraam van T. gespijkerde planken en het stukgeslagen tuinafmeublement aan het drama van dinsdagavond. Nadat Sandra al enkele uren zoek was, zetten politie en buurtbewoners een zoekactie op touw. De afloop is bekend. Eerder dan de politie hoorden omwonenden vage kreten van het meisje uit de woning van T. Met een afvalcontainer werd het achtertuin gebied, waarna familieleden en buurtgenoten de woning binnendrongen. Het

Assen de rechter-commissaris gisteren bevolen.

De man, die tot dusver werd vastgehouden in het politiebureau van Hooftgeveen, moet zich verplicht laten onderwerpen aan een psychiatrisch onderzoek. Justitie in Assen laat weten dat het onderzoek naar de feitelijk toe-

MEPEL - De 50-jarige Meppeler B.T., die dinsdagavond in zijn woning werd aangehouden op verdenking van een zedenmisdrif met de 9-jarige Sandra L., blijft in afwachting van het politieonderzoek in elk geval de komende tien dagen achter slot en grendel. De heeft de officier van justitie in

stilte na Meppeler zedenmisdrif

Psychiater onderzoekt verdachte zedenmisdrif

geval om een zedenmisdrif. Nadat het meisje dinsdagavond na een grootscheepse zoekactie door politie en buurtgenoten weer terecht was, hebben direct betrokkenen verklaard dat het meisje zou zijn verkracht door T.

NVH N 12-7-94

Door een onzer redacteurs **NRC**

AMSTERDAM, 22 FEBR. In Amsterdam Zuidoost is begin februari een 45-jarige man aangehouden die ervan wordt verdacht een zevenjarig Pools jongetje te hebben ontvoerd en misbruikt. Hij zou het kind december vorig jaar in Polen hebben gekocht met de bedoeling het te misbruiken.

Op 2 februari werd de man na een tip gearresteerd in zijn woning. Het kind werd daar aangehouden. Tijdens een huiszoeking werd ook een vermoedelijk door de verdachte zelf gemaakte video-opname gevonden van seksueel misbruik van het kind door de man.

De verdachte heeft bekend dat hij de jongen uit Polen heeft meegenomen met de bedoeling hem te misbruiken. De politie vermoedt dat de verdachte duizend gulden heeft betaald aan de ouders of voogden van het kind. Het zou na verloop van tijd worden teruggebracht.

De verdachte hield het kind vast in zijn woning. Het uitsluitend Pools sprekende jongetje bezocht drie weken een Amsterdamse basisschool, zonder dat het daar overigens als leerling stond ingeschreven. De schoolleiding nam genoegen met de verklaring van de verdachte dat hij nog wat zaken moest regelen voordat hij het officieel zou inschrijven.

Over de achtergrond van het jongetje wil de politie in verband met onderzoek in Polen nog niets zeggen. Het kind is voorlopig ondergebracht bij een hulpverleningsinstantie en zal zo snel mogelijk terug naar Polen gaan. Het politieonderzoek heeft voornamelijk niet geleid tot verdenkingen van structurele handel in Poolse kinderen of van structureel misbruik. Exploitatie door derden is in dit geval niet aangetoond, noch van het kind, noch van de opnamen.

Pools kind gekocht om te misbruiken

KERKRADE - Een 6-jarig meisje uit Rosmalen en een 8-jarig meisje uit Amsterdam zijn tijdens carnavalsfeesten in Limburg door een als clown verklede man enkele uren 'ontvoerd' en misbruikt.

Een onbekende man lokte zondagavond het Amsterdamse meisje in de carnavalsdrukte mee uit een feesttent in Heerlen. Het Rosmalense meisje overkwam hetzelfde een dag later in Kerkrade. In beide gevallen waren de kinderen vergezeld van hun ouders, die zich in het feestgedruis hadden gestort. Gezien de overeenkomst tussen beide zaken vermoedt de politie dat het om dezelfde dader gaat. De politie-eenheden van Heerlen en Kerkrade hebben een team van twaalf personen geformeerd dat opheldering in de zaak moet brengen.

Hulpverleners
Het meisje uit Amsterdam speelde bij een springkussen dat vlakbij de ingang van een feesttent in Heerlen stond. Bijna twee uur later werd het kind door een politiepatrouille elders in Heerlen teruggevonden. Het meisje was door een onbekende man, gekleed en geschminkt als clown en met een rode pruik, uit de auto gezet. Uit onderzoek is gebleken dat het kind vanuit de tent met de man is meegelopen en later in diens auto is gestapt. Volgens de politie in Heerlen

Rosmalens kind (6) in Kerkrade 'ontvoerd', 'Clown' lokt twee meisjes mee in carnavalsdrukte

Van onze verslaggever Jon van Schilt

MEPEL - Het is stil in de buurt van de Woldkade en de Trompstraat in Meppel, waar zich dinsdagavond het zedenmisdrif met de 9-jarige Sandra L. voltrok. De politie zwijgt over het onderzoek naar de 50-jarige B.T., die zich aan het meisje zou hebben vergrepen. Buurtbewoners praten er liever niet over. Het lijkt wel of een vreselijk gevoel van schaamte zich van hen meester heeft gemaakt. De werkelijkheid zit toch iets anders in elkaar, want de onderhuidse woede is groot, heel groot. Als buurtbewoners worden aange-

gebeurde vrijwel hetzelfde met het 6-jarige meisje uit Rosmalen, dat in de speelhoek van de Rodahal door een man naar zijn auto werd megelokt. Enkele uren later zette de dader het kind daar ook weer af. Het meisje is inmiddels weer thuis in Rosmalen.

Professionele hulpverleners zijn gisteren de hele dag met de kinderen bezig geweest om meer over de zaken te weten te komen. De kinderen zijn niet aangerand of verkracht.

Veel tips over man in clownspak

HEERLEN - Een compositie-tekening van de man in clownspak die tijdens de carnavalsdagen in Heerlen een 6-jarig meis-

je uit Rosmalen ontvoerde en misbruikte heeft de politie veertien tips opgeleverd. De tips hadden ook betrekking op de clown die tijdens carnaval in Kerkrade een Amsterdams meisje meelokte. Gebaseerd op getuigenverklaringen heeft de politie ook een tekening gemaakt van de man zoals hij er vermoedelijk zonder clownsvermomming uitziet. De tekeningen werden gepubliceerd in De Limburger en Limburgs Dagblad. Een woordvoerder van de politie wilde geen informatie over de aard van de tips.

Voorwaardelijke gevangenisstraf zoenende docent

ASSEN - De 36-jarige oudleraar P.J.F. uit Hooftgeveen is gisteren wegens ontucht met een pupil door de rechtbank in Assen tot drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld. De man had ruim drie jaar geleden de liefde verklaard aan een 13-jarige leerlinge en haar twee maal een tongzoen gegeven. De rechtbank heeft er in de strafmaat rekening mee gehouden dat het gebeurde tot het ontslag van de leraar heeft geleid en dat het al drie jaar geleden is.

De officier van justitie had zes maanden cel geëist, waarvan drie maanden voorwaardelijk. In eerste instantie hadden de ouders van het meisje geen aangifte gedaan maar de excuses van de leraar aanvaard. De schoolleiding wist ervan. Toen er na een half jaar toch nog aangifte werd gedaan sponpeerde de officier van justitie de zaak, maar kwam hier later op terug en stuurde de leraar een dagvaarding. Toen de schoolleiding hoorde dat er een openbare rechtszaak zou komen werd de man ontslagen.

Dit ontslag was voor de officier reden de dagvaarding weer in te trekken. De vader van het meisje diende een klacht in bij het hof in Leeuwarden. Het hof bepaalde dat de man wel vervolgd moest worden.

Poppenspeler verbannen uit winkelcentra

Door Nelly Jacobs

Utrecht/Nieuwegein

De Maarssense poppenspeler H.H. mag niet meer terugkeren in de winkelcentra Hoog Catharijne in Utrecht en Cityplaza in Nieuwegein, waar hij en zijn vrouw jarenlang met hun poppentheaters waren te vinden.

Het bestuur van de Belangenvereniging Hoog Catharijne heeft dit besluit gisteren genomen. Na een 'afkoelingsperiode' bekijkt het beheerskantoor van Hoog Catharijne of er voor de kinderen een andere attractie komt.

De advocaat van de in opspraak geraakte poppenspeler H.H., mr. W. Tijsseling overweegt in Hoger Beroep te gaan tegen de uitspraak van de Utrechtse rechter. Die veroordeelde H. deze week wegens ontucht met verschillende kinderen van tien tot twaalf jaar tot vier maanden voorwaardelijke gevangenisstraf, met een proeftijd van twee jaar. Daarnaast moet H. 1500 gulden smartegeld betalen aan een van de jongens, met wie hij tien jaar geleden ontucht zou hebben gepleegd.

De familie van een van de slachtoffers had WPM Beheer Midden Nederland gevraagd de poppenspeler uit de winkelcentra te weren, uit vrees voor herhaling met andere kinderen. De vader van het slachtoffer: "Wanneer iemand altijd met kinderen omgaat is de verleiding groot dat het weer gebeurt". Advocaat Tijsseling heeft nog geen contact met de poppenspeler gehad, maar zal zo spoedig mogelijk met hem overleggen. Volgens de advocaat speelt een oude familievetete een grote rol in deze zaak. Een van de aangiftes van ontucht kwam van een neefje van H. De manager van de poppenspeler meldt dat H. zich al anderhalve week in Berlijn en Polen bevindt. "Niet omdat hij op de vlucht is of om voorstellingen te geven, maar om poppen in te kopen."

Gewone clown heeft last van ontuchtige clowns

Nee, van sensatie-rokende journalisten!

Door Ron Kragten
Utrecht

Heftig gebarend komt hij het stadskantoor van het Utrechts Nieuwsblad binnenstappen. Of wij van de redactie wel weten dat hij clown is en vreselijke hinder ondervindt van ons geschrijf over ontuchtige clowns in Nijmegen en Nieuweschans. Dat dat maarens afgelopen moet zijn!

In de rechterhand draagt hij een paraplu. Bij elke zin heft hij deze enkele tientallen centimeters de lucht in. Alsof hij er elk moment mee kan gaan meppen. Op zijn neus zit een schuimrubber bal geplakt en zijn gezicht is geschminkt met felle kleurtjes.

"Ik ben een gewone clown, in korte tijd bekendgeworden", buldert hij. De bal op zijn neus wipt op

en neer. Onder het groene mutsje fronsen de geschminkte wenkbrauwen zich steeds nadrukkelijk.

Sinds enige dagen heeft hij zijn werkgebied verlegd van Nijmegen naar het Utrechtse Hoog Catharijne. En nu krijgt hij ook daaral te horen dat hij een viezerik is. Iemand die niet met zijn vingers van kinderen kan afblijven.

"Het komt allemaal door de verhalen in de krant. Ja, ja, ook in jullie krant. Jullie schrijven maar dat clowns ontuchtige handelingen hebben verricht in Nijmegen. Maar is het ook waar? Hebben jullie een diepgaand onderzoek ingesteld? Nee dus!

Even zwaait hij met zijn koffertje, waarop een clownshoofd staat afgebeeld. "Jullie moeten mij interviewen", vervolgt hij. "Jullie moe-

ten schrijven dat ik niet zo ben. Zodat ik gewoon mijn werk kan doen, als echte clown. En als jullie dat niet doen zal ik het op een andere manier moeten afdwingen". Daar zwaait weer het koffertje heen en weer. Alsof de processtukken en dagvaarding er al in zitten. Want als één ding duidelijk is, is het wel dat deze clown staat op zijn rechten.

Dus trekt hij zijn ernstigste gezicht wanneer hij te horen krijgt dat een interview er niet in zit. De paraplu zwipt nog een keer tot boven het hoofd. Dan draait hij zich resoluut om en stapt in de richting van de uitgang. "Ik ben een echte clown en wil gewoon mijn werk doen. Dat moeten jullie eens schrijven", klinkt het nog een keer. Dan verdwijnt hij in de drukte van het Vredenburg.

Man eist van Justitie zijn sexboekjes terug

NYHN 25-2

Van onze justitieverslaggever Gerard de Kleine

GRONINGEN - Tot zichtbare verwondering van de leden van de Groninger rechtbank bleef de 22-jarige Leekster M.C. de B. gisteren tijdens een strafzitting volharden in zijn eis, dat het Openbaar Ministerie 'een stapel in beslag genomen sexboekjes aan hem moet retourneren. Die lectuur ligt nu, na een huiszoeking, ergens opgeslagen in een pakhuis van justitie.

De speurtocht was nodig omdat De B. ervan verdacht wordt in 1992 en 1993 ontuchtige handelingen te hebben gepleegd met jongens in leeftijd variërend van zes tot zestien jaar. Voor dit zedendelict eiste officier van justitie mevrouw mr. A.H. Bronsvort een gevangenisstraf van twee jaar, waarvan acht maanden voorwaardelijk. Verder is ze van mening dat De B. na het uitzitten van de straf professionele hulp nodig heeft. Tot

slot wilde mevrouw Bronsvort de in beslag genomen zinneprikkende foto's en sexboekjes verbeurd verklaard zien.

De Leekster lokte zijn slachtoffertjes met allerlei beloften mee. Zo schonk hij een jongetje drie cd's en liet hem vervolgens naaktfoto's zien van een wederzijdse kennis. Onder bedreiging van geweld eiste De B. daarna sexueel verkeer. Een buurjongetje werd misbruikt na een middagje plaatjes draaien en sexfilms kijken. En bij een derde ontuchtige handeling kwam er slagroom aan te pas. Een van z'n laatste slachtoffers was een wat oudere jongen die door de sexuele experimenten danig in de war is geraakt.

Uit onderzoek is gebleken dat De B. primaire sexuele neigingen heeft en in z'n geestelijke en sociale ontwikkeling aan de trage kant is. Maar van een psychiatrische- of persoonlijkheidsstoornis is geen sprake. Volgens een zorgelijke officier voelt De B. zich niet schuldig. Ze achtte gevaar voor herhaling uitdrukkelijk aanwezig. De verdachte bestreed dit: "Het komt niet meer voor. In heb nu een vriendin."

De rechtbank doet donderdag 10 maart uitspraak.

Tweede Kamer steunt lange verjaringstermijn voor zedendelicten

Door een onzer redacteurs NRC

DEN HAAG, 25 FEBR. Een meerderheid van de Tweede Kamer steunt het voorstel van minister Hirsch Ballin (justitie) de verjaringstermijn voor zedendelicten te verlengen. De verjaringstermijn van twaalf jaar gaat pas in op het moment dat het slachtoffer van een zedenmisdrijf meerderjarig is geworden. Nu gebeurt dat een dag nadat het misdrijf is gepleegd.

De minister wil met het wetsvoorstel voorkomen dat daders de dans ontspringen, omdat minderjarigen geen aangifte durven doen zolang zij in de directe omgeving van de dader verkeren. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat slachtoffers van incest vaak pas jaren later een beslissing nemen of ze al dan niet een klacht willen indienen.

Hirsch Ballin wees op de moeilijkheid dat de gezinssituatie niet alleen incest mogelijk maakt, maar tegelijkertijd ook bescherming biedt aan de dader omdat er in het gezin sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen dader en slachtoffer. Door de verja-

ringstermijn van het zedendelict te verschuiven naar het moment dat het slachtoffer meerderjarig is heeft die meer mogelijkheid voor genoegdoening, zo vindt de Kamer.

Hirsch Ballin zei tijdens het Kamerdebat verder dat politiekorpsen meer specialisten moeten hebben die zich bezighouden met het verhoren van jonge incestslachtoffers. Hiervoor zijn speciale cursussen ontwikkeld die onder meer op rechnerescholen worden gegeven. Op het departement van justitie wordt onderzocht of er speciale politieteamen moeten komen die voor een adequaat verhoor van de slachtoffers kunnen zorgen.

In een nadere toelichting verklaarde de bewindsman dat de gang van zaken rond de incestzaak in Epe aanleiding is geweest voor het onderzoek naar de mogelijkheid van dergelijke politieteamen. Hirsch Ballin is ervan overtuigd dat zowel de daders als de slachtoffers baat hebben bij getuigenverhooren die aan alle eisen voldoen en geschikt zijn om in de rechtszaak te gebruiken.

Prof.dr. W. Wagenaar, die als getuige-deskundige optrad bij de incestzaak in Epe, pleitte eerder al eens voor een dergelijke opzet. Na de reorganisatie van de politie naar 25 regiokorpsen is de afdeling zedendelicten op veel plaatsen verdwenen. Volgens Wagenaar is een dergelijke specialisme echter onmisbaar.

Maakt een persoon die met seksuele bedoelingen gewelddadig een vinger bij iemand naar binnen brengt, zich nu schuldig aan verkrachting of niet?

Deze vraag wordt in het Nederlandse Juristenblad (NJB) van deze week onder de kop 'Seksueel binnendringen' aan de orde gesteld. Het hof van Amsterdam oordeelde dat er in zo'n geval sprake is van verkrachting, maar het hof in 's-Hertogenbosch vond van niet. De rechtbank in Utrecht ontsloeg zelfs iemand van rechtsvervolgging, van wie was bewezen dat hij een ander met zijn vingers had 'verkracht'.

Artikel 242 van het Wetboek van Strafrecht stelt het 'seksueel binnendringen van het lichaam' met

geweld of onder bedreiging van geweld strafbaar. Als de penetratie met het mannelijke geslachtsdeel gebeurt, is er bij de rechterlijke macht weinig twijfel over dat de diagnose verkrachting zal zijn. Maar als dat binnendringen met een ander voorwerp gebeurt - er zijn in de rechtspraak voorbeelden van een kaars, een leverworst en een TL-lamp - is een aantal rechters een andere mening toegedaan. De oorzak: onduidelijkheid over wat de wetgever precies heeft bedoeld.

De Groningse strafrecht docenten J. van der Neut en W. Wedzinga stellen daarom in het NJB voor om het 'binnendringen' zo ruim mogelijk uit te leggen. Daarmee kan worden voorkomen dat plegers van zedendelicten niet veroordeeld kunnen worden.

dendelicten niet veroordeeld kunnen worden.

Een nadeel van een ruime uitleg is dat iemand die een ander een tongzoen afdwingt, ook voor verkrachting veroordeeld zou kunnen worden. In dat geval is er immers ook sprake van het seksueel binnendringen van het lichaam. Dat nemen Van der Neut en Wedzinga voor lief.

De enige beperking die zij in het wetsartikel willen lezen, is dat het om een penetratie met seksuele bedoelingen moet gaan. Anders zou het bij een ander in de mond poppen van een salamiworstje ook strafbaar zijn.

Daarnaast willen de schrijvers dat verkrachting en aanranding in één wetsartikel worden ondergebracht. 'Het is de hoogste tijd de wetgeving overzichtelijker te maken en het onderscheid tussen aanranding en verkrachting helemaal op te heffen', schrijven Van der Neut en Wedzinga. De reden voor deze samenvoeging is dat het juridische verschil tussen de twee bepalingen ertoe kan leiden dat geen van beide wetsartikelen van toepassing is.

Zij vrezen dat het wel enige tijd zal duren voordat de 'ontstane chaos' wordt opgeruimd: 'Gezien de geringe dadendrang die in Den Haag op dit belangrijke terrein valt te bespeuren, zal het nog wel een hele tijd duren voor een dergelijke operatie zijn beslag krijgt.'

Michiel Kruljt

VK 5-2 Binnendringen, aanranding en verkrachting

WEEKEND?
Kleine meisjes gaan helemaal uit hun dak voor deze mini-Chippendales. De Chippendiddy's zijn het idee van Angela en John Miles, die in het Engelse Macclesfield een dansschool hebben. In het begin waren deze toy-boys wel een beetje verlegen, maar nu ze over hun schroom heen zijn, brengen ze hun publiek in extase. Ze vormen trouwens een veelgevraagde surprise voor kleine meisjes die een verjaarsfeestje voor hun vriendinnetjes mogen geven.

CHIPPENDIDDY'S MAKEN KLEINE MEISJES HELEMAAL GEK

Twijfel over puberteit meisjes

Londen/DPA De omstreden Amerikaanse feministe en historica Shere Hite twijfelt of meisjes een puberteitsfase hebben. Hite publiceert op 1 maart in Londen 'Het Hite-Rapport over de familie; Opgroeien in het Patriarchaat'. In haar vierde boek over seks plaatst Hite vraagtekens bij de opvatting, dat meisjes een puberteitsfase hebben. Puberteit is afhankelijkheid van de mogelijkheid tot een orgasme. Meisjes kunnen echter al op 5-jarige leeftijd door masturbatie een orgasme bereiken, in tegenstelling tot jongens die dat pas als tiener kunnen. Daarom is bij meisjes de eerste menstruatie niet als seksuele puberteit aan te duiden, maar hoogstens als voortplantings-puberteit, redeneert Hite. Jongens in de puberteit leven in tweestrijd, stelt de wetenschapster. Aan de ene kant willen zij meisjes begeren, maar daar tegenover hebben zij de wens hun eigen hardheid te bewijzen door een afwijzing van vrouwelijkheid. Volgens Hite leidt deze innerlijke verscheurdheid tot een haat-liefde verhouding tegenover vrouwen, die vaak ontaardt in geweld. Het Hite-rapport is gebaseerd op een schriftelijke enquête onder drieduizend mannen, vrouwen en jongeren in zestien landen. Het onderzoek nam vijftien jaar in beslag.

Zwitsers krijgt twee jaar VK voor poging tot ontvoering

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

De rechtbank in Amsterdam heeft de Zwitsers René O. (39) veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf wegens poging tot ontvoering van kinderen en verboden wapenbezit. De rechtbank heeft rekening gehouden met het feit dat O. sterk verminderd berekeningsvatbaar was. Zijn ex-vriendin Augusta S. (22) kreeg een gevangenisstraf van anderhalf jaar opgelegd.

O. en S. hebben in dorpen op de Veluwe rondgereden op zoek naar kinderen die zij wilden ontvoeren. Ze hadden in hun auto een koffer met lichtgaten om kinderen in te vervoeren en hadden handboeien en een mondprop bij zich. Tot een kinderonvoering is het in Nederland niet gekomen. Ze werden in januari van het vorige jaar in Amsterdam aangehouden.

Deskundigen van het Pieter Baan-centrum hebben de rechtbank geadviseerd om O. terbeschikkingstelling (tbs) op te leggen. Hij zou een 'tijdbom' zijn, die zo weer in het zelfde misdadige gedrag zou vervallen. Toch legde de rechtbank die maatregel niet op. De rechtbank achtte dat niet zinvol, omdat het Zwitserse paar tot ongewenst vreemdeling is verklaard en na het uitzitten van hun straf aan Zwitserland zal worden uitgeleverd. Daar worden ze verdacht van ontvoering, ernstige mishandeling en seksueel misbruik van kinderen.

Tijdens een huiszoeking in de Amsterdamse woning van O. zijn er vijf videobanden met kinderporno gevonden. Daarop is volgens de politie onder andere te zien hoe O. twee kleine Zwitserse meisjes gruwelijk mishandelt. De kinderen overleefden de mishandeling. In het buitenhuis van O. in de Jura ontdekte de Zwitserse politie een martelkamer en twee vaten met zoutzuur.

Voor kinderporno 2,5 jaar geëist tegen Zwitsers

ANP VK 10-2
AMSTERDAM

De officier van Justitie bij de rechtbank in Amsterdam, mr J. Dekking, heeft woensdag celstraffen van twee en een half jaar geëist tegen de Zwitsers R.O. (39) en diens ex-vriendin A.S. (22). Zij worden verdacht van onder meer heeling van kinderporno en poging tot ontvoering van kinderen met de bedoeling hen seksueel te misbruiken.

Dekking had vorig jaar vijf jaar tegen beide verdachten geëist. De rechtbank achtte toen echter onderzoek van het Zwitserse paar door gedragsdeskundigen noodzakelijk om tot een vonnis te kunnen komen. In dat tussenvonnis liet de rechtbank wel weten de twee schuldig te achten aan pogingen tot ontvoering en illegaal bezit van wapens.

De deskundigen van het Pieter Baan Centrum keurden O. als een 'lijdborn', wiens sadistische afwijkingen weer naar boven kunnen komen. Geadviseerd wordt daarom O. tbs op te leggen.

Officier Dekking nam dat advies in haar eis echter niet over omdat de verdachten zullen worden uitgeleverd aan Zwitserland, waar hun een veel omvangrijker strafzaak wacht.

'Rostov Ripper' is ter dood gebracht

MOSKOU, 16 FEBR. In een gevangenis in Rostov aan de Don is maandag de seriemoordenaar Andrej Tsjikatilo geëxecuteerd. Tsjikatilo was in oktober 1992 terdood veroordeeld wegens de moord op 52 mensen in een periode van twaalf jaar. Hij werd met een pistoolschot terechtgesteld nadat president Jeltsin een verzoek om clementie had afgewezen. Tsjikatilo werd veroordeeld wegens de moord — doorgaans na verkrachting en foltering — op 21 jongens in de leeftijd van acht tot zestien jaar, veertien meisjes van negen tot zeventien jaar oud en zeventien oudere vrouwen. In veel gevallen at hij lichaamsdelen van zijn slachtoffers op, soms voordat hij hen om het leven had gebracht. Zijn verdediger voerde aan dat hij geestelijk gestoord en derhalve ontoerekeningsvatbaar was, maar dat argument werd na een onderzoek door een speciale psychiatrische commissie van de hand gewezen. (Reuter)

Blad voor slachtoffers van seksueel misbruik

De oplage is voornamelijk zeer bescheiden: van het eerste nummer van *Geknakt Riet* worden niet meer dan duizend exemplaren verspreid. Maar het initiatief mag opmerkelijk heten. Het gaat hier namelijk om een tijdschrift voor vrouwen die seksueel zijn misbruikt.

'Die vrouwen zijn vaak geknakte persoonlijkheden, ze zijn echt kapot, vandaar ook de naam', zegt hoofdredactrice en psychologe Marie van der Feen. Dat het hier niet direct een tijdschrift betreft dat losjes op de leestafel kan zwerfen, moge duidelijk zijn. Toch zal *Geknakt Riet* een deel van zijn oplage in de vrije verkoop brengen.

Het eerste nummer van dit kwartaalblad werd vrijdag overhandigd aan wethouder Smitskamp van Middelburg. *Geknakt Riet* is een uitgave van de stichting Petra, een organisatie die zich sinds 1973 bezighoudt met hulp aan vrouwen met een trauma, vooral incestslachtoffers.

'Geknakt riet' refereert aan een bijbeltekst, Jesaja 42, vers 3. De initiatiefnemers, naast hoofdredactrice Van der Feen is dat haar collega-psychologe Francine Albach, leggen zich ook toe op overdracht van kennis over incest vanuit een 'christelijk gezichtspunt'.

'Het geknakte riet zal hij niet verbrekken en de kwijnende vlaspijl zal hij niet uitdoven; naar waarheid zal hij het recht openbaren.'

Een ouder woord voor 'geknakt' is overigens 'gekrookt'. En onder de naam *Het gekrookte riet* verscheen reeds eerder een tijdschrift. In het boek *De koningin is lekker hervormd!* van Trouw-redacteur Bert Klei, valt te lezen:

(...) 'en rechts van de gereformeerde bond vinden we extra 'zware' hervormden die zich groeperen om het blad *Het gekrookte riet*. Deze mensen heten in de kerkelijke wandeling 'gekrookte rietiers'. Insiders kunnen je precies vertellen in welke plaatsen op de Veluwe of de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden een 'gekrookte rietier' de hervormde pastorie bevolkt en de hervormde kassel beklimt.'

Gekrookte rietiers, calvinisten van de zwaarste soort.

Wat willen Van der Feen, zelf incestslachtoffer, en Albach precies met hun blad? Herkenning en erkenning van de problemen van incestslachtoffers. Dat namelijk zijn 'genezende factoren': 'wat jij hebt, heb ik ook'. Met andere woorden: *Geknakt Riet* is een

bindmiddel voor incestslachtoffers.

Naast de uitgave van het blad worden door beide psychologen regelmatig 'traumaverwerkingsweekenden' georganiseerd, waar het belemmerende isolement wordt doorbroken, aldus Van der Feen.

'We hebben ontzettend veel informatie en stuiten op het feit dat in de hulpverlening weinig wordt gedaan aan traumaverwerking. Er is grote behoefte aan kennis. Een blad is dan heel toegankelijk, niet alleen voor de slachtoffers, maar ook voor hun partners, voor moeders, voor hulpverleners en onderwijzers die met incest te maken krijgen.'

In het eerste nummer schrijft Van der Feen een uitgebreid verhaal over de seksuele gevolgen van incest. 'Er is zoveel ellende in huwelijken. Dit is echt een hot item.' Verder bevat *Geknakt Riet* bijdragen van incestslachtoffers die hun persoonlijke verhaal doen, niet zelden in dichtvorm. 'Publicatie van bij voorbeeld gedichten poetst het gevoel voor eigenwaarde op bij deze vrouwen die een heel laag zelfbeeld hebben. Natuurlijk vragen we eerst toestemming of we mogen publiceren.'

In het comité van aanbeveling van het nieuwe blad zitten onder meer hoogleraar seksuologie J. Frenken en E. Romme, psychotherapeut van het Centrum '40-45'.

Van der Feen wil in het tweede nummer van haar blad uitgebreid stilstaan bij de Eper incestzaak. Haar collega Albach trad bij de rechtzitting op als getuige-deskundige. 'Ik denk dat we die zaak moeten oppikken om Jolanda te ondersteunen. Want zij vertelt de waarheid, daar ben ik van overtuigd.' Of de redactie zich beperkingen oplegt bij publicatie van gruwelijkheden? 'Ik hoor zoveel afschuwelijke verhalen. Over ritueel misbruik, bloedoffers, moord. Laat de gorgigheid die er is dan maar getoond worden.'

Onvervulde verlangens naar jonge jongens

De tragiek van de oude Mann

Waarschuwing voor naaktschilderijen

New York/DPA - Het Metropolitan Museum in New York waarschuwt op een bord bezoekers voor de schilderijen die op een expositie van de Brit Lucian Freud te zien zijn.

'De tentoonstelling is ongeschikt voor kinderen', staat op het bord bij de toegangsdeur tot de expositie. De kleinzoon van de grondlegger van de psycho-analyse, Sigmund Freud, toont in zijn werken mannen en vrouwen in erotische posities.

Vreemd genoeg zijn de Tagebücher 1951-1952 van Thomas Mann ontroerende lectuur. Toen in 1977 de dagboeken begonnen te verschijnen (die van 1933-'34), schokten zij. De virtuos van ironische romankunst, de architect van een oeuvre als een stad, de geleerde humane essayist, de representant van het goede Duitsland zeurde van dag tot dag over pijnlijks, kwaalijks, ergernissen, slechte recensies, maaltijden, in korte zinnen zonder humor.

Hij was openhartig, tegenover zichzelf. Hoewel trouw verbonden met zijn bewonderenswaardige vrouw Katia en vader van zes kinderen, wist hij dat zijn verlangens uitging naar jonge mannen, en dat hij aan dit onvervulde verlangen zijn creativiteit te danken had.

Acht dikke delen lang konden zijn bewonderaars en critici hem volgen. Heel intiem met een afstandelijke Mann. Er gebeurde veel. Hij was in 1933 in Zwitserland, wilde vanzelfsprekend niet terug naar het Duitsland van Hitler,

reisde naar Amerika, verkreeg een Amerikaanse pas, waar hij heel trots op was, kocht een mooie villa in Californië. Als de beroemdste Duitse emigrant werd hij hoog geëerd, en hij werkte verder zoals hij zijn leven lang had gedaan. In de morgenuren schreef hij aan zijn romans en essays, in de middagen dicteerde hij brieven, in de avonden luisterde hij naar muziek. Tussendoor, op zo'n gewone dag, een kleine wandeling, en dikwijls kwam er een geleerd iemand op het eten. Een gedisciplineerd bestaan, met de lusten en lasten van de roem.

Diepzinnig

Na de oorlog ging hij in de zomer op toernee, las in Amerika en in Europa een diepzinnig en mooi gesteld referaat voor, noteerde in zijn dagboeken met intense voldoening over zijn successen, de over de geestdrift van de toehoorders, de ontvangsten door hoogwaardigheidsbekleders, de

eerbetuigingen, de huldigungsdringers. Ook in de DDR liet hij zich vieren, in de Goethestad Weimar, en dat brak hem min of meer op. Zijn vijanden noemden hem een communist, en zijn vrienden wezen op zijn politieke naïveteit. Hij begreep, zeiden zij, niet dat hij werd gebruikt.

Emigreren

En dan komt voor hem, in Amerika, de ouderdom. In 1951 wordt hij zesenzeventig, en hij wil naar Europa. Hij is Amerika gaan verabschuwen. De oorlog in Korea vindt hij weerzinwekkend, de heksenjacht op communisten maakt hem bang. Hij vreest ooit te moeten verschijnen voor het 'Unamerican Committee'. Hij verlangt ernaar in Zwitserland 'te sterven en te rusten'. In 1952, op z'n zeventenzeventigste verhuist hij inderdaad. Hij ziet het als een emigratie...

maakt. Dokter Faustus was, meende hij, zijn laatste grote roman. Erna kwam Der Erwählte, een prachtig boek dat hij met iets van onwil schreef. Wat nu? Hij heeft geen stof en besluit verder te gaan met een onvoltooid verhaal van veertig jaar geleden, de herinneringen van de oplichter Felix Krull. Eigenlijk vindt hij de frivole schelmengeschiedenis niet passen bij zijn leeftijd en waardigheid. Hij zet door, leest hoofdstukken voor, aan zijn vrouw en dochter, aan vrienden en aan publiek, en laat zich aanmoedigen. Dan hoort hij van zijn vrouw die lang na de overgang weer menstrueert en dat na verloop van tijd is geworden op een veel jongere man. Het was kanker.

Nomade

Hij laat Krull liggen en begint aan Die Betrogene. Wij weten dat het zijn laatste en niet zijn beste novelle is. Hij werkt eraan, in Californië, in Zwitserland, in

luxue hotels, als een nomade levend, en schrijft verder veel brieven en opstellen. De artsen die hij raadpleegt vinden zijn lichamelijke conditie goed. Zijn angst is dat zijn lichaam het langer zal uithouden dan zijn geest en dat hij eens niet meer zal kunnen werken. Daarom gaat het. Hij is soms in de verleiding iets voortreffelijks van zichzelf te herlezen en doet het niet.

Hoewel hij als gebruikelijk veel klaagt, is hij tevreden met zijn lichaam. Herhaaldelijk noteert hij over erecties en masturbatie. Hij is daar blij om. Je vermoedt dat het schrijven aan de sterk homoerotiche roman Felix Krull met deze opwindingen verband houdt. Wekte het schrijven de opwinding of was de opwinding voorwaarde voor het schrijven?

In zijn familie gaat het slecht. Zijn zo briliante dochter Erika is een verbitterde, zieke vrouw geworden, die heftige ruzies maakt met haar moeder en

haar broers en zusters. Hem helpt ze voortreffelijk in zijn werk. Zijn jongste zoon Michael, altviolist, mag hij niet, zijn dochter Moni mag hij niet, zijn dochter Medi is getrouwd met een man die hij niet mag, en over zijn zoon Golo schrijft hij zonder veel sympathie. Het enige wat hem echt goed doet is het succes bij optredens in zijn eigen taal, in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, al beklagt hij zich erover dat hij zoveel handtekeningen moet zetten. Medelijden met Thomas Mann? Omdat hij na meer dan vijftig jaar meesterwerken te hebben geschreven misschien niet in staat is tot nog een meesterwerk? Hoe absurd ook, hij lijkt in dit negende, voorlaatste deel van de dagboeken tragisch.

ALFRED KOSSMANN

Thomas Mann, Tagebücher 1951-1952. Herausgegeben von Inge Jens. Uitg. S. Fischer, Frankfurt. Prijs f 160,00.

Anatomie van een zelfmoord in extreem lege omgeving

Le jeune Werther. Regie: Jacques Doillon. Met: Ismaël Jolé-Ménébhi, Mirabelle Rousseau, Thomas Brémond, Jessica Tharaud. In: Amsterdam, Cinecenter; Rotterdam, Lantaren/Venster.

niet hebben zien aankomen? Of moet iemand anders verantwoordelijk gesteld worden: de leraar die hem onrechtvaardig behandelde, of de onbekende blondine die niet begreep dat Guillaume een verliefde obsessie voor haar koesterde?

Alle mogelijkheden worden tot in het uiterste besproken, doorgedeneerd, nagevoeld. Dat gebeurt met de zuivere ernst en de weigering om genoeg te nemen met voor de hand liggende vanzelfsprekendheden, die deze leeftijdsfase kenmerkt. In dat opzicht is *Le jeune Werther* een mooi

groepsportret van de normale staat van de normale dramatische opbouw van een speelfilm; zelfs de ook in jongeren en hun wanhoop gespecialiseerde Eric Rohmer is een kokette en behaagzike naturalist vergeleken bij de ascetische drammerigheid van Doillon. Diens film fascineert door de extreme, lege vorm, die daardoor ruimte biedt voor het observeren van de motoriek van de 'acteurs' en hun even lege omgeving. Het is een academische waardering, want eigenlijk word ik warm noch koud van de hele onderneming.

HANS BEEREKAMP

Ismaël Jolé-Ménébhi in *Le jeune Werther* van Jacques Doillon

Zoenscène in Roseanne gaat ABC te ver

LOS ANGELES (AP) - Het Amerikaanse televisiestation ABC wil een aflevering van de comedyserie *Roseanne* niet uitzenden, omdat er een scène in zit waarin *Roseanne* en haar biseksuele vriendin Nancy met elkaar zoenen in een homocafe. ABC heeft laten weten dat het getoonde „niet overeenkomt met hoe de meeste mensen leven“, aldus Tom Arnold, medeproducent van de serie. ABC wilde geen commentaar geven. Arnold zei te heb ben geweigerd de scène te schrappen.

MAARTEN T. HART, in UNIVZ
vooral in eerdere romans. Maar er is wel een prachtig arcadisch tafereeltje in terug te vinden, een passage waarin de hoofdpersoon als kleine jongen zijn geslacht laat zien aan een politie-agent.

Mooi jongetje

Een lichte bloes kleurt de wangen van de auteur. „Ja, dat heb ik zelf meegemaakt,“ zegt hij. „En ik heb dat niet als iets afschuwelijks ervaren. Ik denk dat het dan ook heel goed en juist is geweest om dat zo mooi mogelijk op te schrijven. Het heeft veel indruk op me gemaakt. Het gebeurde eenvoudig. Ik was als kind een mooi jongetje, een jongetje voor wie oudere mannen wel belangstelling hadden. Thuis kon ik er met niemand over praten. Ik durfde er tenminste nooit wat over te zeggen. Ach, zo'n man keek alleen maar. Verder ging het niet. Het was toen vrij streng en je ging zomaar de bak in. Ik denk dat dit soort dingen veel meer voorkomt dan iedereen denkt en dat het door kinderen ook geaccepteerd wordt. En dat het niet traumatiserend is. Als er maar niet door ouders en leerkrachten gedaan wordt alsof het iets verschrikkelijks is. Want dan gaat zo'n kind het ook verschrikkelijk vinden.“

'Fish', een foto van de Britse fotografe Rosie Gunn op de expositie 'Exposures' in de Melkweg-Galerie in Amsterdam (vanaf 9 februari). Na de reil over de 'pin-up' van Inez van Lamsweerde onder de Hortusbrug, bood Gunn de gemeente Amsterdam direct een mannelijk naakt aan als aanvulling op de vrouwelijke visie op erotiek. Overigens is de 'brugfoto' van Inez van Lamsweerde na vijf maanden nog steeds 'ontoonbaar'.

Figuurzagerij van de onschuld

de Volkskrant

VRIJDAG 25 FEBRUARI 1994

Een tamelijk marginale fotografische traditie, het portretteren van blote kleuters en tieners, roept in Amerika en Engeland steeds vaker weerzin op. De FBI en Scotland Yard beschuldigen fotografen als Jock Sturges, Sally Mann, Ron Oliver en Graham Ovenden van 'kindermisbruik'. Bij drie van hen werden de archieven in beslag genomen. Dat is ongehoord, maar in feite gaat het om een achterhoedegevecht. De nieuwe, snoeiharde en pornografische kinderfotografie van Larry Clark verwijst een heel genre naar het verleden.

door Wim de Jong

Z E ZIJN allemaal minderjarig, op de foto's die van ze werden gemaakt tevens allemaal geheel of gedeeltelijk ontkleed, en ja, ook waar: in een flink aantal gevallen confronteren ze de kijker bovendien nog met zoiets geheimzinnigs en provocerends als hun 'ontwapenende sensualiteit', waarbij vaders, moeders en soms vriendjes en vriendinnetjes een figurantenrol vervullen. Dat zijn de overeenkomsten in het werk van tiener-fotografen als Sally Mann, Jock Sturges, Ron Oliver, Graham Ovenden en David Hamilton.

Wie zich vervolgens in de verschillen verdiept, moet in eerste instantie bij zichzelf te rade gaan. Wat het dan precies is dat Ovenden en Hamilton tot suggestieve, erotische 'kalenderkunstenaars' maakt met een bedenkelijke perceptie. En waarom je van de andere kant net zo snel aan het automatisme toegeeft, dat zegt dat de portretten van Mann, Sturges en Oliver passen in een klassieke fotografische traditie, waartoe ook grootheden als Julia Margaret Cameron, Lewis Carroll, Bill Henson en Jan Saudek worden gerekend.

Dat luistert tamelijk nauw. Als je de toegepaste techniek en de inscenering, en niet te vergeten de motieven van de respectievelijke fotografen, even laat voor wat die zijn, blijven er toch nog genoeg persoonlijke 'mitsen en maren' in de taboesfeer over, die een oordeel op artistieke merites in de weg kunnen staan. Het 'moet-dat-nou-nog?'-gevoel, zeg maar. Net als Ovenden en Hamilton laten Mann, Sturges en Oliver immers weinig gelegenheden onbenut om ons in hun boeken op de 'ongedwongen vanzelfsprekendheid' van een paar half opengespreide, kleine-meisjesbenen te wijzen. Zoals ze hun modellen ook in poses insceneren die je bij wijze van spreken je eigen brugklassertje nog niet in haar winterjas zou toestaan.

Oké, dat is misschien ouderwets. Maar dan is er nog een neutralere overweging. Want als je je dan ook nog door de vaak zo weë introduities hebt geworsteld waarmee zulke oeuvres aan het publiek worden gepresenteerd (Sturges heeft 'een dierlijke honger om de redding van onze zielen veilig te stellen'; Hamilton rept van een 'toevluchtsoord van dromen' van jonge meisjes, die ze door hem in zijn foto's tot werkelijkheid zouden willen laten brengen), krijg je onwillekeurig toch het gevoel in de figuurzagerij van de onschuld te zijn beland. Tussen de makers van Pinokkio. Een door strijklicht opgewarmde loods, waar de pose der natuurlijkheid op maat wordt geschuurd en gevijld.

Niet echt nieuw of conflictueus, maar klaarblijkelijk nog altijd aantrekkelijk genoeg voor een groep liefhebbers van het 'genre', waarin 'esthetiek' tot evangelie is verheven, en waarin dus altijd wel wat te mekkeren blijft over de 'formele esthetische kwesties' waarvoor de naaktfotograaf zich steeds geplaatst ziet. Verder niks op aan te merken. De vakbladen zijn er vol van.

Dat is één kant van dit verhaal. Kiezen we nu de andere zijde van de vangrail. Het actuele punt of je zulke fotografie moet verbieden. In Nederland is die vraag terecht aan dovemansoren gericht, zo lang alle partijen er zich met plezier en zonder dwang mee inlaten. In Engeland en de Verenigde Staten is het daarentegen onderwerp van een veel bredere discussie waarin blootfotografie van tieners en kleuters langzaam maar zeker is gelijkgeschakeld met kinderporno, kindermisbruik en kindermishandeling. In die landen ook staan steeds meer mensen die privé dan wel beroepshalve een foto van een ontbloot onderbuikje hebben geknipt, onder de verdenking de zedelijkheidswetgeving te hebben overtreden.

In Amerika zijn vanaf de tweede helft van de jaren tachtig regelmatig ouders gearresteerd omdat ze over kiekjes beschikten waarop hun kroost bloot in de tuin of in een badje te zien was. In 1986 draaide fotograaf William Kelly de gevangenis in, nadat hij ongevraagd van zijn twaalfjarige zoontje een door zijn broertje gemaakte triomfantelijke foto van zijn eerste erectie had ontvangen. Nadat de FBI in soortgelijke gevallen vaker misleunde, werd de aandacht verlegd naar andere vormen van *non-exploitive child nudity*. Voorlichtingsboekjes als *Show me!* en *The Sex Atlas* zijn uit de handel genomen, en officieel kan ook nergens in de VS nog een Hamilton-bundel als *Dreams of a*

Young Girl of A Summer in Saint Tropez worden aangeschaft.

In 1990 was Jock Sturges, die met instemming van hun ouders natuuristen-kinderen fotografeert, aan de beurt voor een politie-raid. Zijn archief in San Francisco werd in beslag genomen, inclusief een in zijn studio gevonden exemplaar van Nabokovs *Lolita*. Zijn collega Sally Mann, die in het boek *Immediate Family* haar jonge kinderen Emmet, Jessie en Virginia bloot portretteerde, vond dat werk op de Newyorkse Whitney Biennale terug op de afdeling 'politieke kunst'. Eén van de foto's in die expositie werd vervolgens in *The Wall Street Journal* gereproduceerd met zwarte balkjes over de borsten en de genitaliën van Virginia (4).

In het Groot-Brittannië van de conservatieve *Back to Basics*-campagne gaat het er zo mogelijk nog erger aan toe. Ron Oliver is vorig jaar door de *Obscene Publications Squad* van Scotland Yard het brood uit de mond gerookt, omdat hij via advertenties in bladen als *Harpers & Queen* en *Vogue* klanten werft voor de chique familiefoto's van zijn hand. Die portfolio's zijn strikt bedoeld voor privégebruik door de opdrachtgevers, en slechts in een relatief klein aantal gevallen gaat het daarbij om naaktfotografie. Desondanks geloven de Engelse *bobbies* dat er kindermisbruik in het spel is, c.q. dat de tieners die hebben geposeerd commercieel worden geëxploiteerd. Al zijn negatieven en afdrucken zijn naar het politiebureau overgebracht.

Een brief van lagerhuislid lord Renton, waarin deze waarschuwde dat makers van foto's als die van Oliver een

ringen van ouders en kinderen met wie hij heeft gewerkt, hebben Scotland Yard tot dusver niet kunnen overtuigen dat het in de gewraakte gezinsfoto's om normale intieme, door henzelf gekozen omhelzingen gaat. Sterker nog: Een officier van Scotland Yard heeft Oliver medegedeeld dat de dienst niet rust vooraleer alle 'blootafbeeldingen' van minderjarige kinderen in openbaar of particulier bezit zijn verwijderd.

Dat de *Obscene Publications Squad* daarin serieus is, hoorde de Londense galeriehoudster Nicky Akehurst deze week nog. Nadat ze zich als vertegenwoordigster van Graham Ovenden (wiens werk nu onder de titel *The Obscene Publications Squad Versus Art* wordt geëxposeerd) deze week bij Radio Four over de censuur had uitgelaten, kreeg ze telefoontjes van ouders, die door foto-ontwikkelcentrales bij de autoriteiten zijn aangegeven omdat ze plaatjes van hun naakte kinderen hadden geschoten. Eén vrouw vertelde Akehurst dat de politie haar had gesommeerd toe te geven een onzedelijk portret te hebben gemaakt, onder de dreiging dat haar kinderen anders voor onderzoek aan de geestelijke gezondheidszorg zouden worden toevertrouwd. De gewraakte foto toontde dochter, die voor de grap even ontkleed door de huiskamer had gerend.

Zo zijn er meer van die treurigmakende voorvallen. Voor Ron Oliver bewijzen ze dat een heel land compleet gek is geworden: 'Niemand blijkt nog langer in staat om affectie als iets positiefs te beschouwen. Onvoorstelbaar dat je zo niet meer met je kinderen kunt omgaan. *Moral purity*. Een sociale ramp. *It has become clouded up.*'

Traditionele blootfotografie ligt van twee kanten onder vuur

Foto uit 'The Perfect Childhood' van Larry Clark.

Douane neemt foto's kunstenaar in beslag

Van onze verslaggever VIKI-3
AMSTERDAM

De Nederlandse douane blijkt vorige week een zending foto's in beslag te hebben genomen van de Amerikaanse kunstenaar Larry Clarke. Het materiaal was bestemd voor de Amsterdamse galerie Serieuze Zaken, die begin maart werk van hem zou exposeren. Galeriehoudster Malasch wordt dinsdag bij de douane ontboden. Het is nog onduidelijk of alle foto's dan tevens worden vrijgegeven.

Larry Clarke legt zich sinds de jaren zeventig toe op fotografie, waarin tieners, sex en geweld een belangrijke rol spelen. Zijn laatste boek, *The Perfect Childhood*, dat onlangs verscheen, is overal in Nederland verkrijgbaar. Voor zijn fotocollages worden in de Verenigde Staten astronomische galeriesprijzen betaald.

celstraf verdienen, noopte de fotograaf er onlangs toe het land te ontvluchten en zich in het Noordhollandse Bennebroek te vestigen, waar hij met enige zorg afwacht of hij in staat van beschuldiging wordt gesteld. Getuigenverkla-

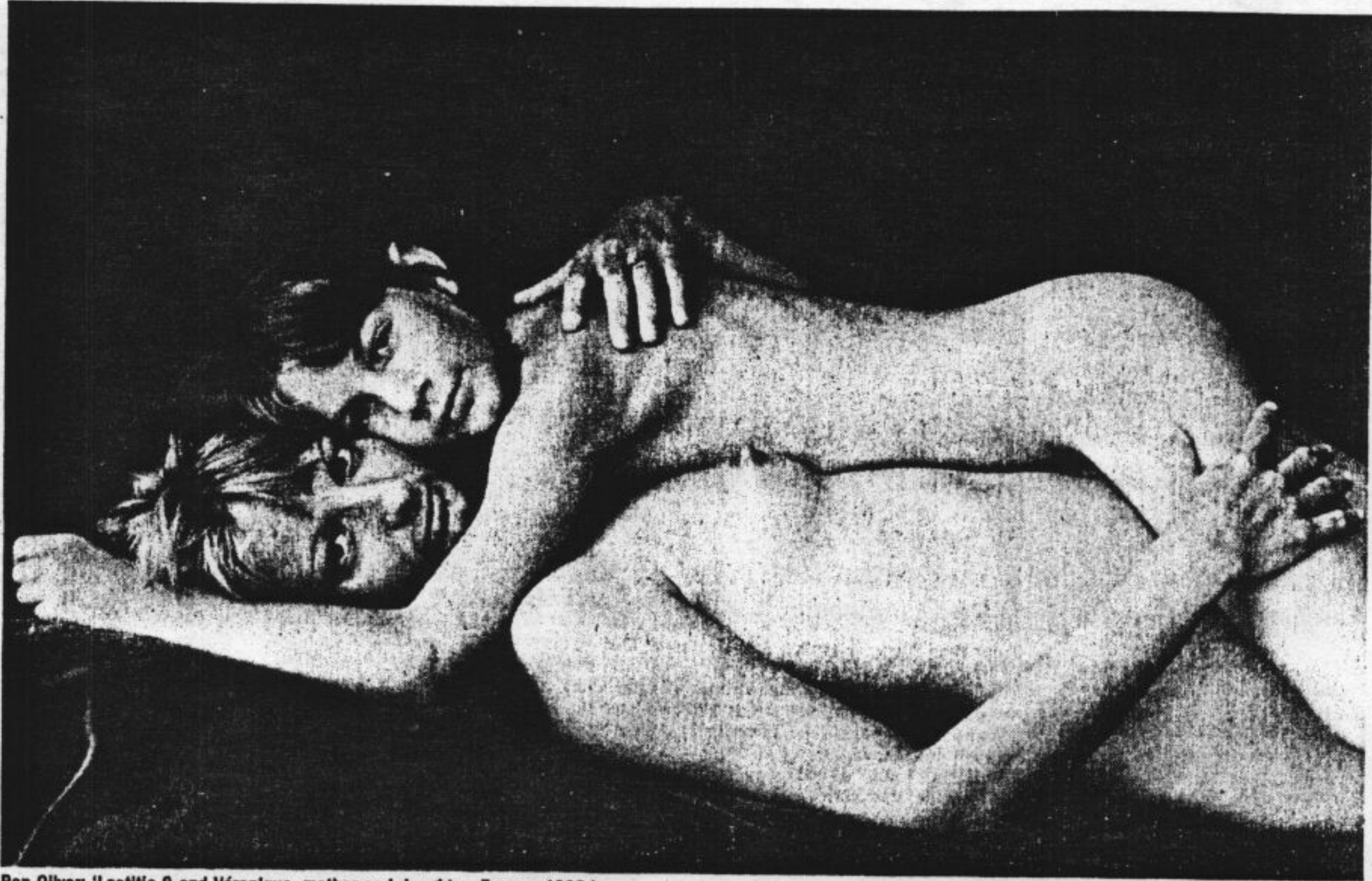
Een derde kant aan dit verhaal. Alle ophef rondom deze vermeende vorm van *child abuse* heeft er onder meer toe geleid dat het boek van Mann wereldwijd ongekend snel tot een klassieker kon uitgroeien, dat voor zowel Sturges

(*The Last Day of Summer*) als Oliver (*As far as the Eye can see*) de gelegenheid zich voordeed hun werk bij een groter publiek te introduceren, en dat Ovenden door de Nederlandse uitgeverij Ophelia Editions zelfs met een compleet overzicht is bedacht (*States of Grace, Photographs 1964-1989*). Kom er nog maar eens om in de betere Nederlandse boekhandel: op het onlangs door Iconography II in Amsterdam uitgebrachte boek van Ron Oliver na zijn alle genoemde bundelingen al lang uitverkocht.

Het cynische toeval wil namelijk dat ze met hun affaires mooi in de *hype* van het Amsterdamse galeriescenen vallen. Dat zich weliswaar niet zo heel druk om censuur maakt, maar zich des te meer inspant om 'het totale kind-zijn'

Graham Ovenden, 1983.

Ron Oliver: 'Laetitia 9 and Véronique, mother and daughter. France, 1993.'

in het geding te brengen.

Het mes snijdt toch aan twee kanten – en sinds Epe, sinds de hysterie rond – en sinds *Oude Tongen* 'voelt' de hoofdstedelijke kunstmarkt 'dat ineens iedereen zich met dat klassieke thema bezighoudt; heel opvallend'. Na de geslachtloze, met de computer gezuiverde wezentjes van fotografe Inez van Lams-

weerde als *amuse gueule*, lanceert het spraakmakende deel van het Nederlandse galeriewezen dus ineens de ene kinder-expositie na de andere.

Eerst Jock Sturges bij galerie Stelman, vervolgens de onverwacht druk bezochte foto-manifestatie *Ieder kind is van marmer* in galerie Bloom en de Beurs van Berlage, toen *Babies en Bambies* in Arti, en vanaf volgende week tentoonstellingen van blote Derde-Wereldjongetjes voor de camera van Max Natkiel, fotowerken van jonge meisjes door Desirée Dolron, tot vlinders ontpopte pornoplaatjes van Eric Fens, en foto's van verwrongen, naakte Amerikaanse jeugdcriminelen door Larry Clark elders in het hoofdstedelijke avantgarde-circuit.

Vooral laatstgenoemde tentoonstelling, die samenvalt met de verschijning in Nederland van Clarks nieuwste boek *The Perfect Childhood*, zal liefhebbers en tegenstanders in hun verbouwerdheid waarschijnlijk even tot elkaar brengen. Clark zet een dikke streep onder het hele genre, verklaart het grimlachend tot voorbij geschiedenis, tot narcisme, tot leugen. Tot een 'white thing', ook. Tot een hobby van goeude, nette, progressieve blanken, die in een blootfoto van zoon- of dochterlief hun eigen goede smaak weerspiegeld willen zien, en niets meer. Clark is de spookrijder in het genre, die diezelfde jongens en meisjes hun vrijheid teruggeeft.

En, nee, mooier en leuker en erotischer wordt het er in de fotografie allemaal niet op – wat Clarks jeugd betreft. Ze neuken, spuiten en slikken in zijn documentaire fotocollages dat het een aard heeft. En elke ouder die er zich tegenaan bemoeit, wordt zonder pardon met slagmes of revolver het stilzwijgen opgelegd. Hier dus geen 'moet-dat-nou-nog'-gevoel als bij Hamilton of Ovenden. Dit bestaat. Dit is geen nostalgie naar Victoriaanse tijden, maar harde werkelijkheid. En het is hip! Voor honderdduizend gulden heb je een *vintage* Clark aan de muur.

Ron Oliver: *As far as the Eye can see*. Iconography II, distributie Idea Books, f 85,-

Jock Sturges: *The Last Day of Summer*. Aperture, f 59,40,-

Sally Mann: *Immediate Family*. Phaidon Press, f 88,80

David Hamilton: *Twenty Five Years of An Artist*. Dorset Press, f 59,- (rams)

Graham Ovenden: *States of Grace*, photographs 1964-1989. Ophelia Editions, f 96,-

Larry Clark: *The Perfect Childhood*. LCB, f 115,-

Exposities:

Desirée Dolron, Eric Fens en Larry Clark in galerie Serieuze Zaken, Lauriergracht 98, Amsterdam. Vanaf 5 maart.

Foto's van Max Natkiel in galerie De Praktijk, Lauriergracht 96, Amsterdam. Tot 9 maart.

Jock Sturges: 'Flore et Frédérique; Montalivet, France, 1987'.